

Årsrapport 2025

Sammen trygger vi framtiden for
mennesker, dyr og natur

Innhold

1 Leders beretning	5
1.1 Tilsynet	5
1.2 Hovedkontoret	6
1.3 En organisasjon med evne og vilje til utvikling	6
2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall	8
2.1 Mattilsynet er i endring	9
2.2 Slik løser vi samfunnsoppdraget	11
2.3 Hovedtall	13
3 Årets aktiviteter og resultater	14
Innledning	14
3.1 Samfunnsmål	15
3.1.1 Sikre helsemessig trygg mat	15
3.1.2 Sikre helsemessig trygt drikkevann	22
3.1.3 Fremme god plantehelse	25
3.1.4 Fremme god landdyrhelse	28
3.1.5 Fremme god fiskehelse	33
3.1.6 Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr	41
3.1.7 Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn	49
3.1.8 Ivareta miljøvennlig produksjon, herunder økologisk produksjon	50
3.1.9 Ivareta hensyn til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, herunder markedsadgang i utlandet	53
3.2 Tverrgående oppgaver	55
3.2.1 Utvikle og påvirke regelverk	55
3.2.2 Håndheve regelverk (offentlig kontroll)	56
3.2.3 Veilede om regelverk	57
3.2.4 En god beredskap for håndtering av hendelser	60
4 Styring og kontroll i virksomheten	61
4.1 Generell vurdering av styring og kontroll	61
4.2 Sikkerhet og beredskap	61
4.2.1 Sikkerhet	61
4.2.2 Beredskap	61

4.3 Digitalisering for bedre tjenester	62
4.3.1 Digital utvikling som virkemiddel for måloppnåelse	62
4.3.2 Ny teknologisk støtte for tilsyn	63
4.4 Forbedring av forvaltningskvaliteten	63
4.4.1 Kvalitetsarbeid	63
4.4.2 Klagesaksbehandling	63
4.4.3 Innsynsarbeid bidrar til åpenhet og tillit	65
4.4.4 Revisjoner	66
4.4.5 Politianmeldelser og straffesaker	66
4.4.6 Søksmål mot staten, sivile saker og erstatningskrav	67
4.5 Personalforvaltning	68
4.5.1 Antall lærlinger i virksomheten	68
4.5.2 HMS-arbeidet - en sentral del av omorganiseringen	68
4.5.3 Sykefravær	68
4.6 Effektiv ressursbruk	69
4.6.1 Administrative støttesystemer og statlige regnskapsstandarder	69
4.6.2 Fordeling av utgifter	69
4.7 Regjeringens fellesføringer	70
4.7.1 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk	70
4.7.2 Systematisk arbeid med reduksjon av klimagassutslipp – overgang til elbil	71
4.7.3 Bruk av konsulenttenester	71
5 Vurdering av framtidssikter	72
5.1 Eksterne forhold som vil påvirke Mattilsynet	72
5.1.1 Sikkerhetspolitisk og handelsmessig uro	72
5.1.2 EU-regelverk, forenklinger og etterslep	72
5.1.3 Klimaendringer og naturkriser	73
5.1.4 Teknologi og digital sårbarhet	73
5.1.5 Utviklingen i samfunnet og tillit	73
5.2 Interne forhold som vil påvirke Mattilsynet	73
5.2.1 Strategisk kompass som rettesnor	73
5.2.2 Mer fokusert innsats innen tilsynsområder	74

5.2.3	Fart og flyt med myndiggjorte team	74
5.2.4	Digital transformasjon og bruk av kunstig intelligens	74
5.3	Oppsummering	74
6	ÅRSREGNSKAP	76
6.1	Ledelseskommentar	76
6.2	Prinsippnote	79
6.3	Bevilgningsrapportering for regnskapsåret	82
6.4	Artskontorapporteringen 31.12.2025	87
Vedlegg 1 – Statistikkvedlegg Årsrapport 2025		
Vedlegg 2 – Aktivitets- og redegjørelsesrapport 2025		

1 Leders beretning

Mattilsynets samfunnsoppdrag er både viktig og bredt. Min vurdering av resultatene fra 2025 er at vi har levert godt på kjerneoppgavene i en tid med økende risiko på mange av våre områder, samtidig som vi har gjennomført en omfattende organisasjonsendring. Den har vært helt nødvendig for å klare å levere godt på oppdraget framover.

1.1 Tilsynet

Samlet sett er mattryggheten i Norge god, men utbrudd og hendelser skjer. I 2025 har vi blant annet håndtert sykdomsutbrudd som følge av smitte av hepatitt A fra serveringssted, EHEC i farse, listeriose i spiseferdige produkter og salmonella i spirer samt en massiv tilbaketrekking av egg som følge av forhøyet D-vitamin i fôr. Systemene for overvåking, varsling og tilbakekalling fungerer, men dagens risikobilde, inkludert risiko ved import, er ikke tilstrekkelig kartlagt og utfordrer evnen til helhetlig risikobasert prioritering.

Vi har styrket kvaliteten og samordningen av arbeidet med utstedelse av eksportsertifikater og utstedt 130 000 helsesertifikater. Bruken av den nye eksportløsningen er nå tredoblet siden 2023.

Drikkevannet i Norge er fortsatt trygt, men leverings sikkerheten utfordres av gammelt ledningsnett, lav utskiftningstakt og ekstremvær som gir nye påkjenninger. Vannforsyning som kritisk infrastruktur er i dagens geopolitiske situasjon særlig utsatt, med økt sannsynlighet for sabotasje og fare for flere cyberangrep. Hendelser som innbrudd i høydebasseng viser hvor sårbar vannforsyningen er. Vi fortsetter å ha sikker vannforsyning høyt på vår agenda. Ledelse av utvalget for vannforsyningsberedskap, tilsyn, oppbygging av kapasitet til gjennomføring av tilsyn med digital sikkerhet og etablering av produktteam drikkevann er noen viktige eksempler.

Dyrehelsen i Norge er god, men under press. Vi håndterer flere smittsomme sykdommer som fugleinfluensa, storfetuberkulose og blåtunge. Endret klima og høyere temperaturer har betydning for risiko, og vi må være forberedt på nye utbrudd og zoonoser, i verste fall som følge av vilde handlinger. Dette krever styrket overvåking og beredskap. Innen dyrevelferd følger vi opp dyrehold med alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket, og inspektørene våre jobber risikobasert og målrettet i dedikerte team. Målet er varig forbedring for dyrene eller avvikling av dyrehold der dette ikke oppnås. Selv om vi oppnår gode resultater, har vi ikke kapasitet til å følge opp alle dyrehold med mistanke om brudd på regelverket.

Selv om vi har sett en reduksjon i gjennomsnittlig dødelighet i havbruk i 2025, både kan og må situasjonen innen fiskehelse og fiskevelferd forbedres. Vi erfarer at det nå er bred enighet om dette i næringen, forvaltningen og kunnskapsmiljøene, og at dette har gitt nye diskusjoner, perspektiv og tiltak. Dette sammen med havbruksmeldingen og dyrevelferdsmeldingen forventes å gi konkrete resultater i årene som kommer. I perioden 2024–2025 har vi gjennomført 20 systemrevisjoner i oppdrettsnæringen. Revisjonene viser at det generelt er behov for bedre samsvarskultur i næringen. Produksjonsområdene fra nord i Trøndelag og nordover er reetablert som fri for sykdommen Pancreas Disease (PD).

Plantehelsen i Norge anses som god, men stor import gir betydelig risiko for nye, alvorlige planteskadegjørere. I tillegg gir svak importkontroll og overvåkning sammen med utdatert regelverk, klimaendringer og redusert tilgang på plantevernmidler en økt risiko på flere områder. Vi har som tidligere år gjort funn av plantevernmiddelrester og mykotoksiner i importerte varer.

1.2 Hovedkontoret

Antallet EU-rettsaker som tas inn i EØS-avtalen på våre områder, er høyt og økende, med om lag 400 i året. I tillegg har vi mye nasjonalt regelverk med stort behov for opprydding og oppdatering. Utdaterte saksbehandlingssystemer gjør at vi bruker unødig mye ressurser på formelle prosesser. På tross av dette oppnår vi mange gode resultater, og vi får positive tilbakemeldinger på vårt internasjonale arbeid fra norske næringsaktører og kolleger fra andre land. Selv om vi opplever at EØS-etteslepet i liten grad henger på oss, ønsker vi framover å bidra til tidligere og grundigere saksforberedelser, som igjen kan gi enklere og raskere politisk klarering og behandling i EØS-komiteen. EUs pågående forenklingsarbeid er også viktig å følge tett, fordi det kan redusere regelverksbyrden på næringslivet, åpne for bruk av ny teknologi og bidra til at vi i større grad kan bruke ressursene der de skaper mest verdi.

Eksempler på resultater ved hovedkontoret i 2025 er ny styringsforskrift innen akvakultur, oppstart på en omfattende opprydding i regelverk om fiskehelse og fiskevelferd, gjennomføring av nye EU-forordninger om bruk av antibakterielle midler til dyr og veiledning om antimikrobiell resistens og regelverksutvikling, dialog og samhandling med næringsaktører, forskningsmiljøer og andre offentlige aktører for å stimulere til utvikling av mer bærekraftige fôrråvarer og sirkulær bioøkonomi.

Vi har også deltatt aktivt i EU-kommisjonens arbeid med modernisering av dyrevelferdsregelverket for holdte dyr og oppfølging av dyrevelferdsmeldingen, revisjon av drikkevannsforskriften som vil innføre krav om kartlegging av lekkasjer og planer for å redusere vannlekkasjer, samt smittesporing og internasjonalt samarbeid for å oppklare årsaken til et langvarig europeisk salmonellautbrudd.

Vi løste 63 prosent flere klagesaker enn vi mottok i 2025 og tok dermed ned en stor del av køen. Vi mottok også færre klagesaker, og dette fører til at restansene gradvis går ned. Vi jobber målrettet med tiltak for å redusere saksbehandlingstiden på klagesaker.

Med hjelp av en tilleggsbevilgning og egen satsing har vi opprettholdt markedsadgangen og sikret adgang for nye produkter til blant annet Kina. Uro i verden og økt importtoll påvirker handelen. Vi må bruke ressurser til å sikre god dialog med land vi handler med, og samtidig se etter nye markeder.

1.3 En organisasjon med evne og vilje til utvikling

Vi har mange lovpålagte oppgaver, og en stor del av vår kapasitet går til oppgaver vi ikke kan nedprioritere. Samtidig forventes det at Mattilsynet gjennomfører risikobasert kontroll på alle tilsynsområder i samfunnsoppdraget.

Når omgivelsene og risikobildet endres, må vi endre oss. I 2024 og 2025 gikk vi fra fem regioner til ett tilsyn med fire nasjonale tilsynsdivisjoner og ett hovedkontor med direktoratsfunksjon og fellesfunksjoner. Vi gikk samtidig fra en tradisjonell linjeorganisasjon til at ansatte jobber i myndiggjorte team med tydelige oppdrag og resultatkrav og handlingsrom til å selv finne veien til mål. Vi tester også ut metoder og bedre bruk av data, for å treffe bedre med tilsynet.

Den nye organiseringen gir oss bedre oversikt og gjøre det enklere å oppnå likebehandling. Interessenter og næringer gir oss positive tilbakemeldinger på mer strategisk og målrettet dialog.

I digitaliseringsarbeidet har vi beholdt retningen og holdt tempoet oppe. Vi har nå 15 tverrfaglige produktteam som leverer tidsbesparende eller kvalitetsforbedrende løsninger til eksterne og interne brukere. Vi har forberedt og iverksatt overgang til DFØs systemer for lønn og regnskap, og tar i bruk statens regnskapsstandarder (SRS) fra 1. januar 2026. Internt snakker vi om fart og flyt i oppgaveløsningen, og vi leter etter flaskehalsen som hindrer stafettpinnen i å komme videre dit den skal. Målet er at både tid og ressurser brukes der det gir best effekt for samfunnsoppdraget vårt.

Når 2025 oppsummeres, er vi godt inne i totalforsvarsåret 2026. Mattilsynet bidrar i totalforsvaret av Norge gjennom aktiv deltakelse i en rekke tverrsektorielle og sivil-militære aktiviteter. Med krig i Europa og et uforutsigbart USA har disse rollene fått økt strategisk betydning. Vi jobber kontinuerlig forebyggende og forberedende med planverk og øvelser for å være godt forberedt og bidra best mulig.

Ambisjoner for kommende år er å

- sikre at vi prioriterer det viktigste, med tydelige ambisjoner og god kontroll på ressurser til lovpålagt og risikobasert arbeid
- hente ut planlagte effekter av organisasjonsendringen
- fortsette vår digitale transformasjon og kulturbygging i tråd med vårt strategiske kompass
- sikre god beredskap og styrket evne til å håndtere hendelser

Når risiko, kompleksitet og kompetansebehov endres, blir samarbeid, utviklingsevne og -vilje viktigere enn noen gang. Om lag 1200 medarbeidere jobber sammen og sammen med andre for å få dette til. Jeg er stolt av hvordan vi sammen evner å bygge en mer robust og endringsdyktig organisasjon.

Jeg vil takke alle ansatte, virksomheter, samarbeidspartnere og interessenter som engasjerer seg i Mattilsynets samfunnsoppdrag, og som bidrar til en tryggere framtid for både mennesker, dyr og natur.

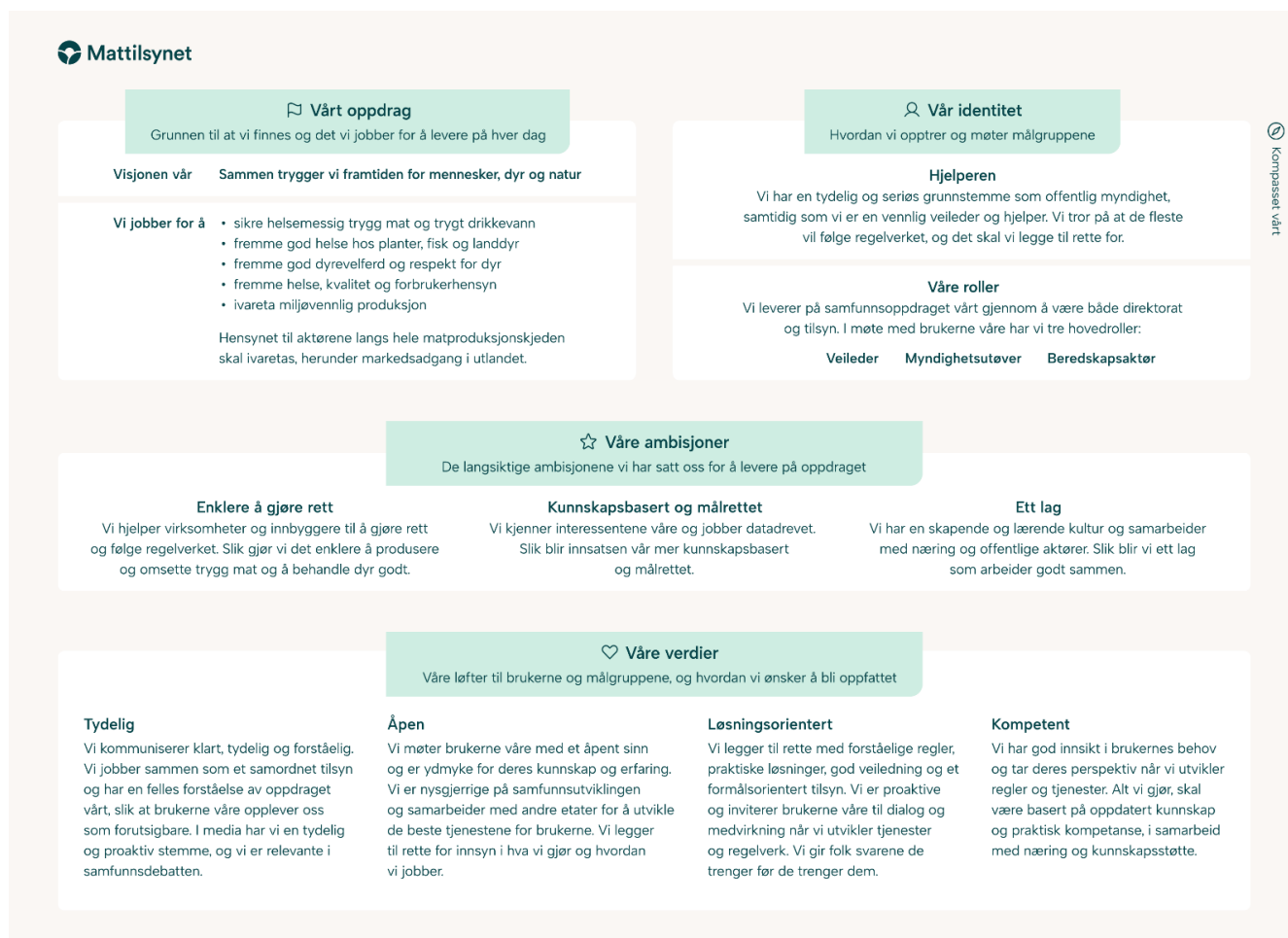
Oslo 16. mars 2026

Ingunn Midttun Godal
administrerende direktør

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

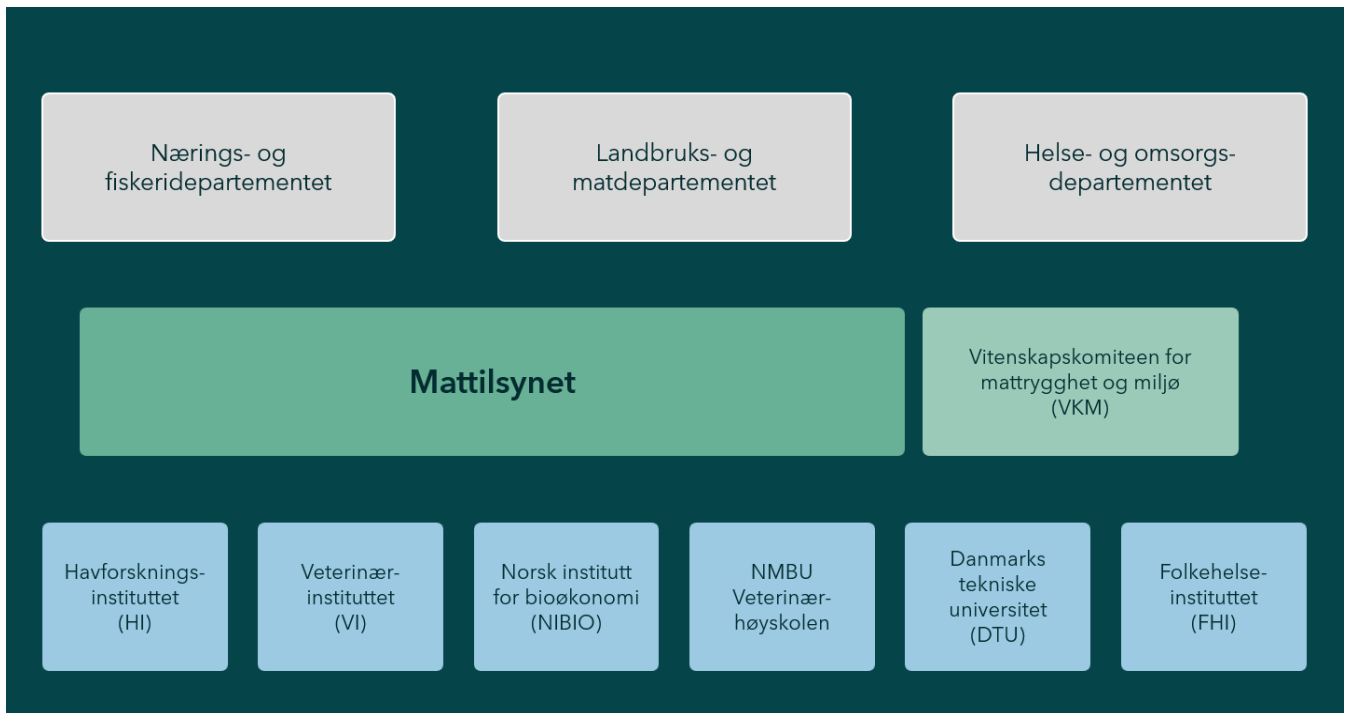
Mattilsynet er et statlig direktorat og tilsyn. Vi har samlet beskrivelsen av vårt samfunnsoppdrag, vår identitet og våre ambisjoner og verdier i vårt strategiske kompass. Det viser retningen vi skal bevege oss i, og det tydeliggjør rollen vår som hjelper og veileder, myndighetsutøver og beredskapsaktør.

Figur 1. Strategisk kompass. Kilde: Mattilsynet

Mattilsynet har også oppgaver knyttet til kosmetikk og legemidler, og vi fører tilsyn med dyrehelsepersonell. Norske varer og dyr er en del av den globale handelen, og vi har oppgaver knyttet til importkontroll og eksport.

Mattilsynet er underlagt Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Landbruks- og matdepartementet har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for Mattilsynet. Vi har også seks kunnskapsinstitusjoner som vi støtter oss på i tillegg til Vitenskapskomiteen for mattrygghet og miljø.

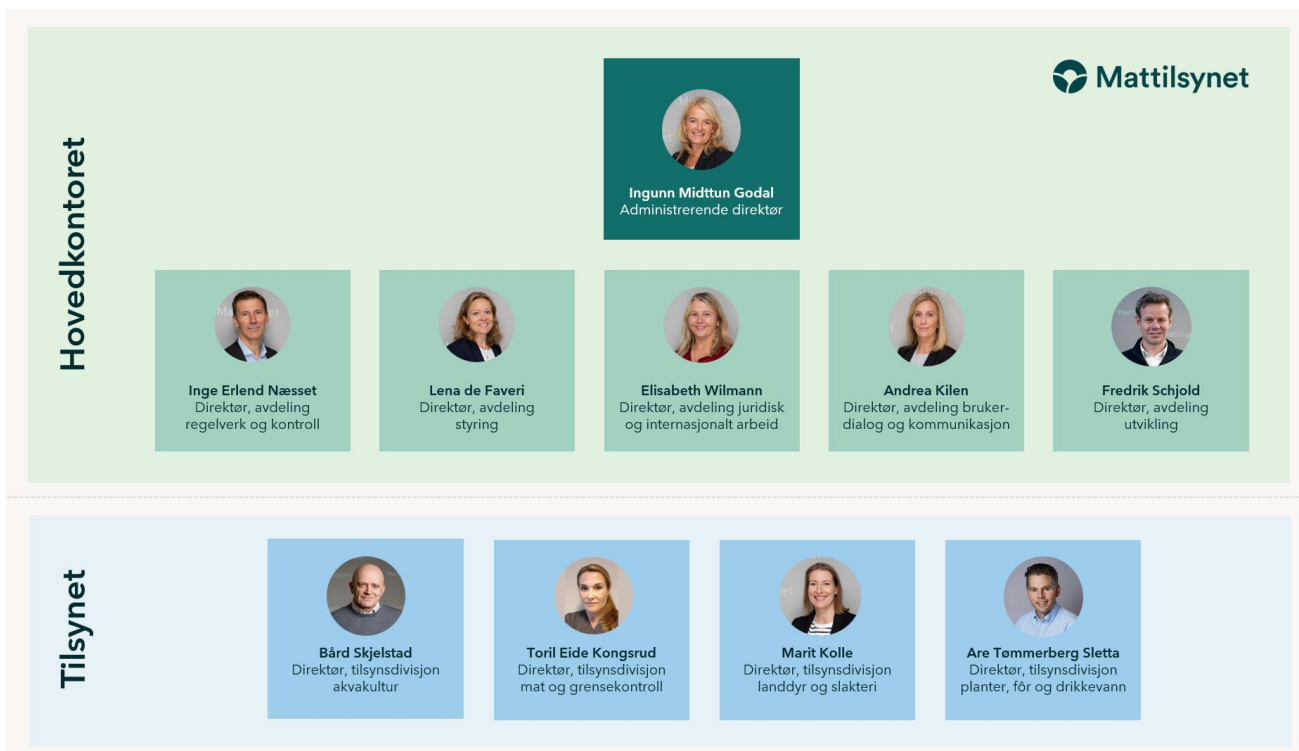

Figur 2. Mattilsynets organisatoriske forankring og sentrale kunnskaps- og samarbeidspartnere. Kilde: Mattilsynet

Mattilsynet hadde 1 078 utførte årsverk og rundt 70 kontorsteder spredt over hele landet ved årsskiftet.

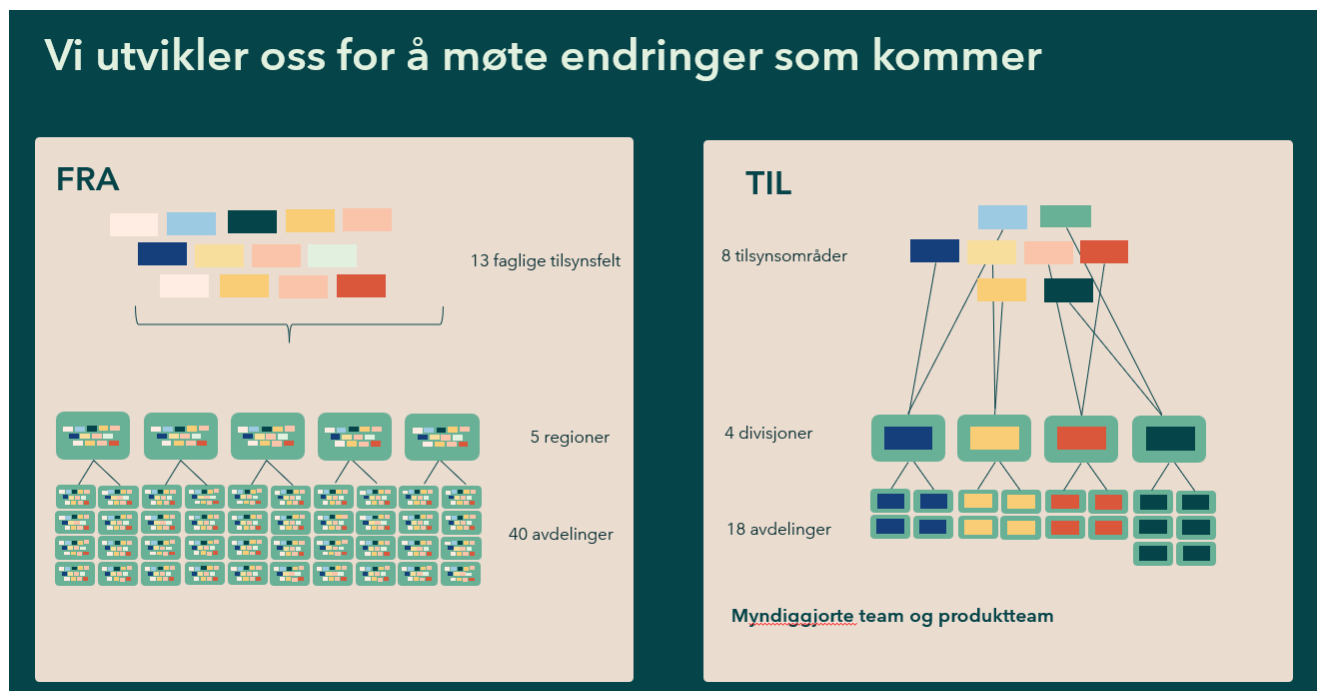
2.1 Mattilsynet er i endring

Mattilsynet er organisert i to forvaltningsnivåer hvor hovedkontoret og tilsynet utgjør selvstendige forvaltningsorganer etter forvaltningsloven og offentleglova. Direktoratsrollen utøves av hovedkontoret, mens tilsyn utføres av tilsynsdivisjonene. Førsteinstansvedtakene blir fattet av tilsynet, mens klager på disse vedtakene behandles av hovedkontoret. Det er én samlet bevilgning for virksomheten.

Figur 3. Mattilsynets lederstruktur fra 1. mai 2025. Kilde: Mattilsynet

I september 2024 etablerte vi tilsynsdivisjon akvakultur og i mai 2025 etablerte vi de tre tilsynsdivisjonene: landdyr og slakteri, mat og grensekontroll og planter, fôr og drikkevann. Med det har vi lagt om fra fem regioner til fire tilsynsdivisjoner med ansvar for hver sine tilsynsområder.

Figur 4. Fra fem regioner til fire divisjoner. Kilde: Mattilsynet

Vi har arbeidet med å avklare og tydeliggjøre ny ansvars- og rollefordeling mellom direktoratet og tilsynet. Fellestjenestene er samlet på hovedkontoret for å sikre bedre ressursutnyttelse og høyere kvalitet i støttefunksjonene.

Vi har forventinger til at ny organisering skal bidra til:

- **for ansatte og ledere;** økt kontroll over avgjørelsene, myndiggjorte team, mindre kompleksitet
- **for organisasjonen;** robuste og fokuserte team, økt effektivitet og bedre samarbeid, tydeligere sammenheng
- **for omgivelsene våre:** økt likebehandling, tydeligere veiledning, mer strategisk dialog, styrket evne til å håndtere hendelser

Tilsynsdivisjon landdyr og slakteri har ansvar for tilsynsområdene landdyr og landdyr slakteri. For produksjonsdyr går ansvaret for divisjonen gjennom hele livsfasen fram til og med slakteferdig skrott, inkludert kjølerommet med hele, halve og kvarte skrotter. Deretter tar tilsynsdivisjon mat over. Tilsynsdivisjon landdyr er kontaktpunkt overfor statsforvalter og sysselmaster og koordinerer med de øvrige tilsynsdivisjonene.

Tilsynsdivisjon mat og grensekontroll har ansvar for tilsynsområdet mat og kosmetikk. I tillegg har divisjonen ansvar for å være spisskompetansesenter og koordinere de tverrgående tilsynsområdene eksport, import og samhandel inkludert kriminalitet. Avdeling grensekryssende varer har ansvar for alle grensekontrollstasjonene.

Tilsynsdivisjon planter, fôr og drikkevann har ansvar for tilsynsområdene planter, innsatsvarer og drikkevann. I tillegg har avdelingen ansvar for godkjenning av plantesorter, sertifisering av såvarer og settepoteter, godkjenning av plantevernmidler og planarbeid. Tilsyn med matplanter/spiseferdige vegetabiler ligger til tilsynsdivisjon mat.

Tilsynsdivisjon akvakultur omfatter akvakulturtilsyn i hele landet. Divisjonen skal styrke Mattilsynets evne til å følge med på innovasjon og utvikling og bidra til et relevant regelverk og en effektiv risikobasert kontroll av næringen. Ansvaret opp mot akvakultur og landdyr er definert.

Norsk og europeisk matforvaltning bygger på prinsippet om at kvaliteten på mat og drikke er et resultat av hele produksjonsprosessen – fra fjord og jord til bord. Virksomheter og innbyggere har selv ansvar for å følge regelverket. Mattilsynets oppgave er å bidra til etterlevelse gjennom veiledning, forebygging, kontroll og oppfølging av regelverksbrudd.

2.2 Slik løser vi samfunnsoppdraget

Norsk og europeisk matforvaltning bygger på grunnsynet om at kvaliteten på sluttproduktet er et resultat av den samlede påvirkningen produktet utsettes for i hele produksjonsprosessen. Det du spiser og drikker, påvirkes av alt som har foregått på reisen fra fjord og jord til bord.

Det er et viktig prinsipp at virksomheter og innbyggere selv har ansvaret for å følge regelverket. Vår oppgave er å hjelpe dem å gjøre rett, forebygge og følge opp regelverksbrudd og kontrollere at regelverket følges gjennom målrettede tiltak. Det gjør vi ved å:

Overvåke status og utvikling

Vi overvåker status og utvikling i matkjeden gjennom kunnskapsinnhenting fra egne aktiviteter og samarbeid med kunnskapsstøtteinstitutter. De viktigste samarbeidspartnerne er Folkehelseinstituttet (FHI), Havforskningsinstituttet (HI), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og Veterinærinstituttet (VI).

I tillegg benyttes blant annet NMBU, Kimen Såvarelaboratoriet, Danmarks tekniske universitet (DTU), Wageningen Food Safety Research og ulike laboratorier.

Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) utarbeider uavhengige vitenskapelige risikovurderinger. Vi kartlegger og overvåker sykdommer, smittestoffer, skadegjørere, fremmedstoffer og tilsetningsstoffer i matkjeden gjennom rundt 60 overvåkings- og kartleggingsprogrammer (OK-programmer) årlig. Programmene dokumenterer status og oppfyller også krav fra EU. I 2025 ble det kjøpt analysetjenester til OK-programmene for om lag 120 millioner kroner.

Utvikle og påvirke regelverk

Vi utvikler og forvalter regelverk på våre ansvarsområder. Regelverket er i hovedsak basert på EU-regelverk som er innlemmet i norsk rett gjennom EØS-avtalen. Om lag 40 prosent av regelverket som tas inn i EØS-avtalen berører våre fagområder.

Vi forvalter over 350 forskrifter knyttet til syv lover, som igjen hjemler et stort antall EU/EØS-rettsakter. Arbeidet omfatter utvikling, tolkning og veiledning om regelverk.

Vi deltar i EU-prosesser og i utvikling av nasjonalt regelverk der EØS-avtalen åpner for det. I arbeidet involveres departementer, næringsaktører og interesseorganisasjoner, blant annet gjennom høringer og dialogarenaer.

Vi deltar også i internasjonale standardiseringsprosesser gjennom Codex Alimentarius, International Plant Protection Convention (IPPC) og World Organisation for Animal Health (WOAH).

Veilede om regelverk

Vi veileder virksomheter og innbyggere om regelverket gjennom digitale tjenester, telefon, tilsyn, dialogmøter og medier. I beredskapssituasjoner gis rask informasjon til relevante målgrupper og allmennheten. Vi samler innsikt om brukernes informasjonsbehov og bruker dette til å videreutvikle veiledning, budskap og digitale tjenester.

Tolkninger av regelverket samles i en felles innholdsplattform som distribuerer kvalitetssikret veiledning til interne og eksterne kanaler. Innholdet utvikles også for bruk i kunstig intelligens og for å kunne hente veiledning maskinelt fra andre etater.

Håndheve regelverk

Vi håndhever regelverket gjennom risikobasert tilsyn i tråd med kontrollforordningen og forvaltningsloven. Virksomheter og innbyggere følges opp for å sikre etterlevelse. Ved avvik benyttes forholdsmessige virkemidler, blant annet veiledning, pålegg og andre reaksjoner. Antallet enkeltstående tilsyn er redusert til fordel for mer målrettet oppfølging, blant annet systemrevisjoner på virksomhets- og konsernnivå.

Kvaliteten i tilsynene styrkes gjennom kompetanseutvikling, utvikling av verktøy og bedre bruk av data.

Ha god beredskap for håndtering av hendelser og kriser

Vi håndterer hvert år en rekke hendelser innen dyrehelse, mat, drikkevann og fiskehelse. Beredskapen utvikles i takt med endringer i risiko- og trusselbildet. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er styrket, og vi samarbeider tett med andre beredskapsaktører. Mattilsynet har også en rolle i totalforsvaret.

2.3 Hovedtall

Tabell 1: Økonomiske hovedtall

	2023	2024	2025
Antall ansatte	1 291	1 271	1 280
Antall avtalte årsverk ¹	1 232	1 210	1 220
Antall utførte årsverk ²	1 097	1 073	1 078
Samlet tildeling og mottatte belastningsfullmakter post 01- 99	1 603 784 000	1 639 931 000	1 777 451 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	99 %	95 %	97 %
Driftsutgifter ³	1 571 398 642	1 563 863 521	1 722 884 121
Lønnsandel av driftsutgifter	70 %	69 %	67 %
Lønnsutgifter per årsverk	994 295	999 337	1 059 837
Gebyrinntekter	200 522 977	208 350 474	225 938 131
Andel gebyrinntekt av totale utgifter	12,7 %	13,5 %	13,1 %

Tabell 2: Utvalgte volumtall

	2023	2024	2025
Antall bekymringsmeldinger landdyr fra publikum	13 253	13 393	10 574
Antall helsesertifikater for eksport av fisk og sjømat ⁴	87 710	100 637	121 141
Antall elektroniske sunnhetssertifikater for planter m.m. - DigiPlant (ny 2024)	-	31 092	38 453
Mottatt klagesaker i klagesaksenheten	621	447	399
Antall besøkende på mattilsynet.no	1 827 271	2 393 125	2 808 521
Antall besøkende på matvaretabellen.no ⁵	-	492 812	729 372
Antall OK-programmer	55	59	60
Antall tilsyn (offentlig kontroll) ⁶	27 417	24 902	25 307

Temaene i tabell 2 er kommentert i kapittel 3.

¹ Antall avtalte årsverk er summen av alle heltids- og deltidsjobber og er beregnet på antall arbeidsforhold per person.

² For definisjon av utførte årsverk se PM-2019-13: [Definisjon av utførte årsverk - Lovdata](#)

³ Det er benyttet regnskapstall fra artskontorrapporteringen for nøkkeltall på driftsutgifter og lønnsutgifter.

⁴ Antallet for 2023 er korrigert pga. endret praksis for telling av utstedelsestidspunktet for erstatningssertifikater.

⁵ Nytt system benyttet fra og med 2024. Tidsbrudd med tidligere statistikk.

⁶ Med dette menes all aktivitet som gjennomføres for å verifisere at virksomheter, dyr eller varer innfrir krav gitt i lov eller i samsvar med lov.

3 Årets aktiviteter og resultater

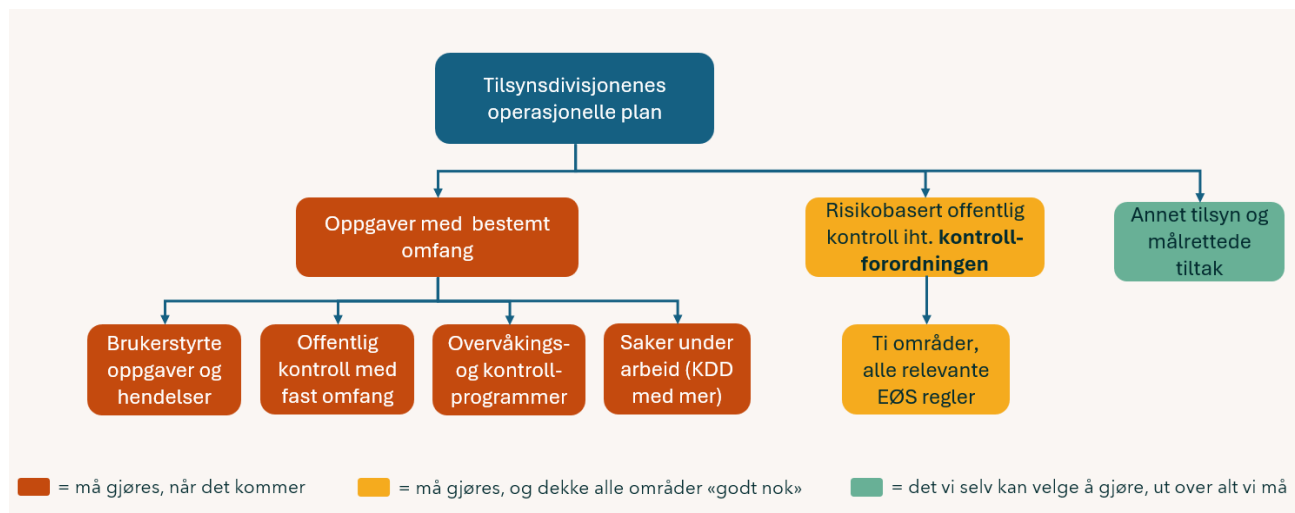
Innledning

Den offentlige kontrollen i Norge er i stor grad styrt av EU/EØS-regelverk gjennom kontrollforordningen og nasjonalt regelverk.

EFTA Surveillance Authority (ESA) fører tilsyn med at Norge oppfyller sine forpliktelser etter EØS-avtalen, herunder kravene i kontrollforordningen (EU 2017/625) om offentlig kontroll. Gjennom regelmessige revisjoner vurderer ESA om Mattilsynets organisering og gjennomføring av tilsyn er tilstrekkelig risikobasert og i tråd med regelverket.

Kontrollforordningen stiller detaljerte og bindende krav, og en stor del av kapasiteten vår er bundet opp i rettslig fastsatte oppgaver med begrenset handlingsrom for omprioritering. Samtidig forventes det at vi gjennomfører en systematisk og dokumenterbar risikobasert kontroll på alle tilsynsområder. I ESAs revisjoner utfordres vi jevnlig på om omfanget av den risikobaserte kontrollen er tilstrekkelig.

Når kravene øker uten tilsvarende tilførsel av ressurser, oppstår en vedvarende prioriteringsspenning mellom rettslig fastsatte oppgaver og behovet for å styrke risikobasert kontroll.

Figur 5. Organisering av den offentlige kontrollen. Kilde: Mattilsynet

3.1 Samfunns mål

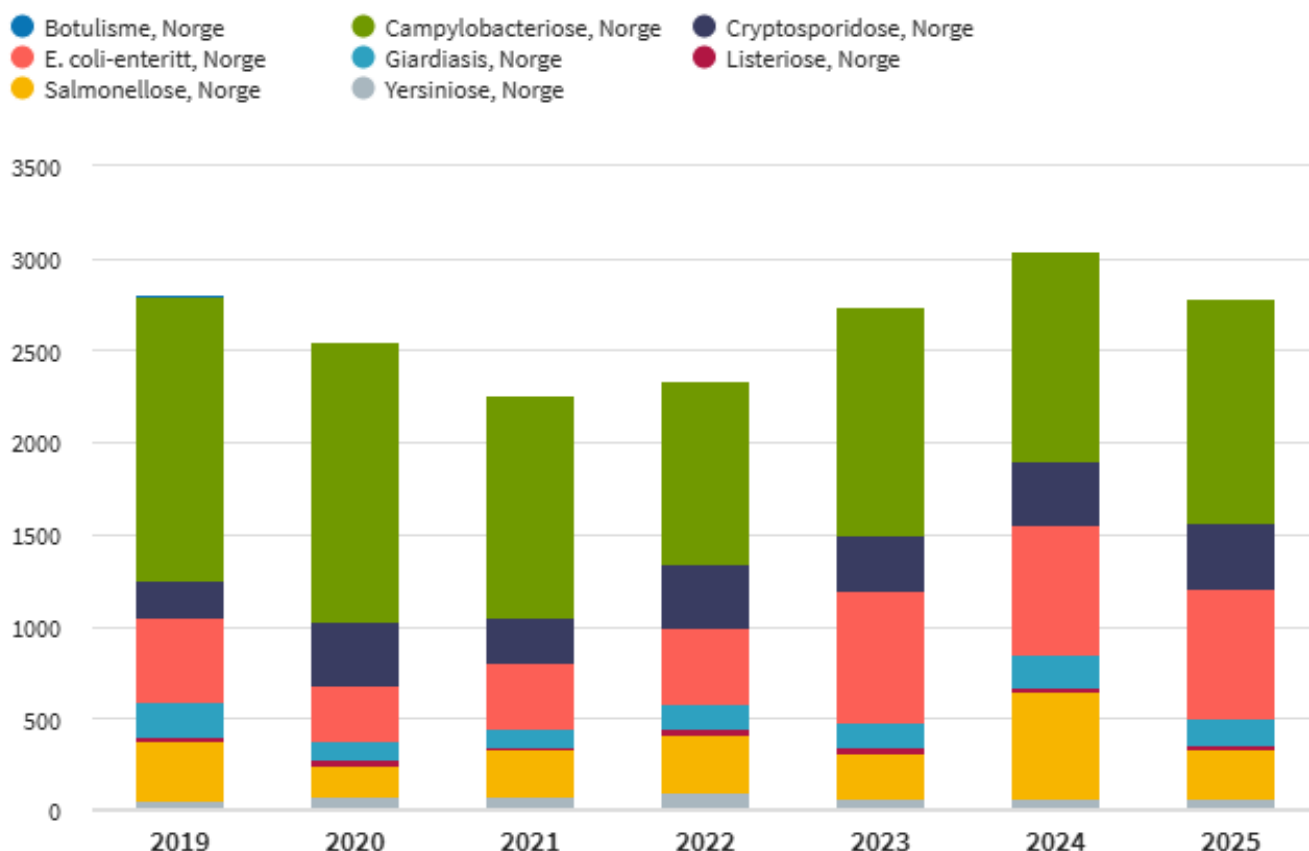
3.1.1 Sikre helsemessig trygg mat

Tilstand og risikobilde

Maten i Norge er i hovedsak trygg. Samtidig er det behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget og utvikle strategier og bedre metoder for en mer helhetlig oversikt over utfordringsbildet. Vi mangler blant annet tilstrekkelig oversikt over regelverksetterlevelse i store deler av detaljist- og importområdet. Dette er en konsekvens av at ressursene blant annet prioriteres til lovpålagte og brukerinitierte oppgaver.

I 2025 ble det registrert rundt 8 200 tilfeller av vann- og matbårne sykdommer totalt. Om lag 2 700 av disse ble kategorisert som smittet i Norge, mens smittested for de øvrige tilfellene enten var ukjent (om lag 1 800 tilfeller) eller relatert til reiser i utlandet (rundt 3 600 tilfeller). Campylobacter-infeksjoner er fortsatt den vanligste enkeltårsaken, med rundt 1 200 rapporterte tilfeller med smittested Norge.

Tilfeller etter sykdom, 2019 - 2025

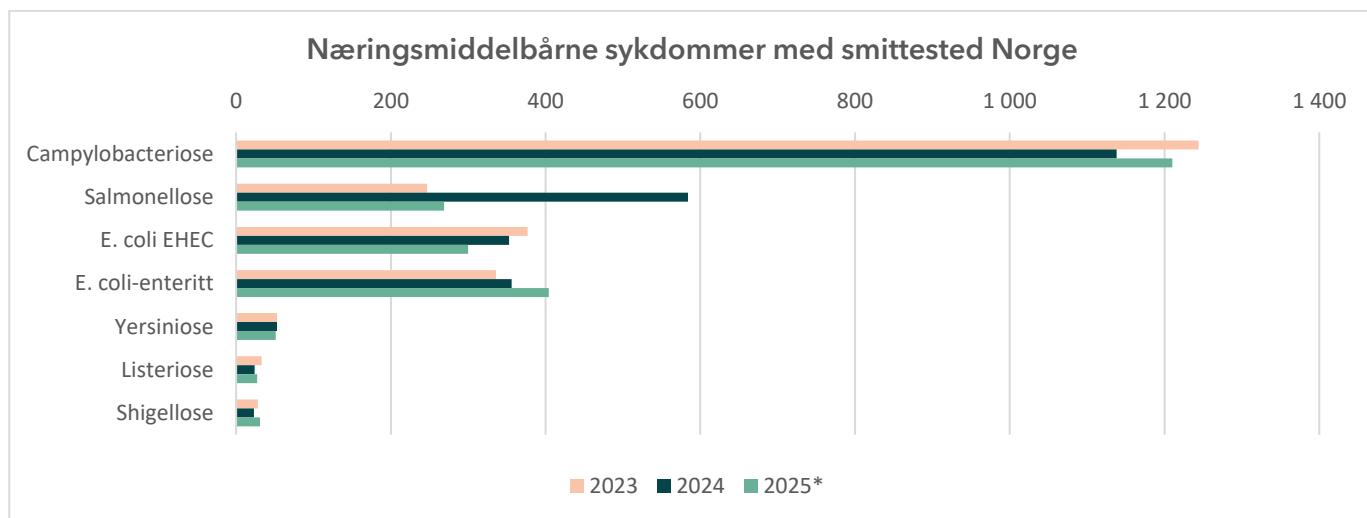

Figur 6. Totalt antall registrerte sykdomstilfeller med smittested i Norge. Kilde: Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS), FHI. Foreløpige tall for 2025 per 15.3.2026.

Det tar noe tid fra et smittetilfelle blir påvist til det registreres i Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS). Dette medfører at tallene i MSIS ikke alltid reflekterer det reelle antall smittede i sanntid. Tallene for 2025 er foreløpige.

Det har vært en betydelig nedgang i antall tilfeller av innenlands smittetilfeller av salmonellose fra 2024 til 2025 (figur 7). Dette må ses i sammenheng med det store salmonellautbruddet i 2024 forårsaket av spirer.

For E. coli har Folkehelseinstituttet rapportert en betydelig økning i det totale antallet tilfeller. Denne økningen skyldes i stor grad flere tilfeller smittet i utlandet, mens antallet tilfeller med smittested i Norge har vært relativt stabilt.

Figur 7. Antall registrerte sykdomstilfeller med smittested i Norge. Kilde: Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS), FHI. Foreløpige tall for 2025 pr 13.3.2026.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Kontrollen innrettes risikobasert gjennom målrettede tilsyn innenfor ulike tilsynsområder, gjennomføring av overvåkings- og kartleggingsprogrammer (OK-programmer) og oppfølging i form av veiledning og nødvendig virkemiddelbruk overfor virksomheter når vi finner brudd på regelverket. Kvaliteten på og omfanget av datagrunnlaget for prioritering av den offentlige kontrollen varierer imidlertid mellom tilsynsområdene.

Innen detaljistområdet bruker vi hoveddelen av ressursene til oppfølging av smilefjesordningen, legemidler utenom apotek (LUA-tilsyn) og bekymringsmeldinger. Dette gir god innsikt i disse delområdene, men begrenset oversikt over risiko og etterlevelse i øvrige deler av vårt ansvarsområde, noe som kan svekke treffsikkerheten i den samlede risikobaserte kontrollen.

Innen import- og samhandelsområdet begrenser dagens systemer muligheten for å bruke tilgjengelige data systematisk som grunnlag for risikobasert kontroll. Siden 2022 er det ført tilsyn med om lag fire prosent av registrerte næringsmiddelimportører.

Dette gir ikke tilstrekkelig oversikt over regelverksetterlevelsen og utfordrer kravet om helhetlig kunnskap om status for regelverksetterlevelse.

Planlagt offentlig kontroll

Styrket kontroll med smittestoffer, import og matkriminalitet

Vi prioriterte tilsyn rettet mot *Listeria monocytogenes*, *Enterohaemorrhagica escherichia coli* (EHEC) og *Salmonella species pluralis* i form av målrettede kontroller og revisjon av virksomhetenes styringssystemer.

Vi prioriterte også å styrke kontrollen med importerte vegetabiler, kjøtt og sjømat, siden disse varestrømmene innebærer høyere risiko for smittestoffer og uønskede stoffer. Samarbeidet med andre etater og fagmiljøer, både nasjonalt og internasjonalt, var sentralt.

Innsatsen mot matkriminalitet ble styrket gjennom målrettet operativt arbeid og tettere samarbeid med politi og Tolletaten. I tillegg hadde Mattilsynet et omfattende kommunikasjonsarbeid for å sikre at befolkningen fikk tydelig og korrekt informasjon ved utbrudd, risikofunn og større hendelser.

Styrket innsats mot mikrobiologiske farer i mat

Tilsyn og veiledning om Listeria monocytogenes i spiseferdige næringsmidler.

Vi gjennomførte tilsyn med produsenter av spiseferdige næringsmidler og oppdaterte informasjon og veiledning for å gjøre det enklere for virksomhetene å gjøre rett. Tilsynene avdekket behov for forbedringer i virksomhetenes styringssystemer, særlig knyttet til fareanalyse og kritiske styringspunkter (HACCP). Sett i lys av listerioseutbrudd, både innenlands og i andre land, forventede demografiske endringer, endrede kostvaner i befolkningen har vi sammen med Folkehelseinstituttet og Veterinærinstituttet oppdatert forbrukerrådene om *Listeria monocytogenes*.

Handlingsplan mot Campylobacter gir gode resultater

Handlingsplanen mot Campylobacter i fjørfeproduksjon er et sentralt og langsiktig OK-program. Forekomsten i 2024⁷ var 3,4 prosent, det laveste nivået siden 2009. Programmet er ikke basert på nulltoleranse, men på effektiv risikoreduksjon. Gjennom prøvetaking kort tid før slakt fanger programmet opp om lag 60–65 prosent av Campylobacter-positive besetninger.

En samfunnsøkonomisk analyse ([Verdien av norske tiltak for tryggere mat | Menon Economics](#)) anslår at handlingsplanen gir en årlig gevinst for folkehelsen på over 700 millioner kroner, gjennom færre sykdomstilfeller, lavere belastning på helsetjenesten og redusert tap av arbeidsdager. Handlingsplan er dermed et tydelig eksempel på effekten av målrettet virkemiddelbruk.

Styrket innsats for å unngå alvorlige utbrudd av EHEC og salmonella

Digitale tilsyn hos virksomheter som produserer hamburgere, rå farse og nedskåret kjøtt, viste at 40 prosent av de undersøkte virksomhetene oppfylte kravene. Pålegg ble gitt knyttet til risikostyring, prøvetaking og merking. De fleste avvikene var knyttet til disse tre områdene. I 2026 vil vi følge opp virksomheter som fikk reaksjoner og gjennomføre tilsyn hos aktører som ikke ble kontrollert i 2025.

Skitne dyr som ankommer slakteri, representerer en potensiell risiko for mattryggheten. Vi har derfor prioritert revisjoner av slakterienes rutiner og tiltak for å forebygge at dyr med utilfredsstillende renhet tas inn til slakt.

Næringen har på eget initiativ iverksatt flere forbedringstiltak for å styrke arbeidet på området. Blant tiltakene inngår en strengere og mer konsekvent vurdering av dyrenes renhet ved ankomst, økt informasjons- og veiledningsaktivitet rettet mot dyreholdere samt tettere oppfølging ved gjentatte avvik. Næringen benytter også økonomiske virkemidler overfor dyreholdere som leverer dyr som ikke oppfyller kravene til renhet.

Overvåking av kjemiske farer i mat gjennom OK-programmer

OK-programmene for kjemiske farer omfatter analyser av miljøgifter, mykotoksiner, plantetoksiner, veterinære legemiddelrester, plantevernmiddelrester og tilsetningsstoffer. Funnene lå i stor grad under gjeldende grenseverdier.

⁷ Siste tilgjengelige tall fra Veterinærinstituttet er fra 2024.

Det ble etablert nye programmer for overvåking av tilsetningsstoffer som nitritt og nitrat, samt nitrosaminer, og et program for miljøgifter i ikke-animalske matvarer. Det ble kun funnet én overskridelse av uorganisk arsen i ris; øvrige nivåer var lave. Grønnsaksanalyser viste ingen funn av bly, arsen, kvikksølv eller fluorholdige syntetiske stoffer (PFAS). Resultatene er brukt til å oppdatere Matvaretabellen.

OK-programmene for sjømat ble gjennomgått i lys av reduserte analysebudsjetter de siste ti årene. Funn av to ulovlige stoffer i importert sjømat ble fulgt opp med utvidet prøvetaking. Mattilsynet startet også arbeid med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for fremmedstoffer i hval, et prosjekt som løper over to år.

Smilefjes

Det er registrert totalt 9 067 smilefjesvirksomheter. Resultatene etter 4 285 tilsyn viser at 85 prosent av virksomhetene har god regelverksetterlevelse etter flere år med målrettet og systematisk oppfølging. Smilefjestilsyn utgjør om lag 15 prosent av alle virksomheter innen detaljistområdet.

Figur 8. Smilefjeskarakterer etter tilsyn 2025 i andel av tilsyn. Kilde: Mattilsynet

Det er behov for bedre datagrunnlag på hele detaljistområdet for å kunne målrette tilsynet mer effektivt og styrke den samlede kontrollen. Særlig gjelder dette institusjonskjøkken, frittstående dagligvarebutikker, gatekjøkken, hotellrestauranter og andre virksomheter utenfor smilefjesordningen. På detaljistområdet har vi registrert om lag 52 000 virksomheter.

Uttrekk fra tilsynsverktøyene våre viser følgende tilsynsdekning per virksomhetstype på detaljistområdet fordelt på serveringssteder og detaljistomsetning:

Figur 9. Andel serveringssteder som har fått tilsyn fra 2021-2025. Prosentandel vises totalt for perioden Kilde: Mattilsynet

Hendelser på matområdet

Mattilsynet mottok om lag 6 000 bekymringsmeldinger på matområdet. En ny digital løsning har gitt bedre informasjonsgrunnlag og mer enhetlig håndtering, men det er fortsatt tidkrevende å følge opp disse.

I forbindelse med det største salmonellautbruddet i Norge siden 1980 - tallet, med 240 syke i perioden oktober 2024 til mars 2025, ble alfalpspiser identifisert som kilde til utbruddet. Spirene ble produsert hos en norsk produsent som benyttet frø fra en italiensk leverandør.

Dataene fra den norske etterforskningen av utbruddet ble delt med europeiske myndigheter og inngikk i en felles vurdering fra ECDC og EFSA. Vurderingen avdekket at flere land hadde opplevd tilsvarende utbrudd siden 2023, og samlet sett var mer enn 500 personer rammet i Europa.

I juli-september ble 47 personer smittet av hepatitt A etter matservering ved en restaurant i Oslo. Tidlig stenging, rask respons og effektiv koordinering mellom lokale og nasjonale myndigheter bidro til å begrense omfanget. Hendelsen understreket likevel behovet for gode hygiene- og smitterutiner i serveringsbransjen. Utbruddet ble erklært avsluttet i oktober 2025.

Et utbrudd av munn- og klauvsjuka i Eswatini førte til sperring av varer etter at kjøtt var eksportert til Norge. Hendelsen avdekket svakheter i vår beredskap, særlig når det gjelder varslingsrutiner, intern koordinering og rolleavklaringer, og har bidratt til læring og forbedring av våre beredskapsprosesser.

Det forekom hendelser knyttet til importert av vegetabilier med høyt innhold av plantevernmidler. I tillegg ble det registrert tilfeller av kosttilskudd og kosmetikk med helseskadelig innhold og ulovlig markedsføring.

Import og samhandelskontroll

Vi mottok om lag 20 000 importmeldinger med rundt 100 000 varelinjer. Dagens systemer gir begrensede muligheter for å bruke data som grunnlag for risikobasert kontroll.

Importerte vegetabilier er en risiko for folkehelsen på grunn av risiko for forekomst av plantevernmiddelrester, sykdomsfremkallende bakterier, mykotoksiner og andre kjemiske farer.

Kontroller av importerte vegetabiler viste at mange virksomheter ikke gjør tilstrekkelig forhåndsvurdering og mottakskontroll samt manglet grunnleggende fareanalyser og innsikt i regelverket for import av næringsmidler.

Tilsyn med etterlevelse av salmonellagarantien hos importører av storfe-, svin- og fjørfeprodukter viste gjennomgående god etterlevelse for storfe og svin, men noe mer mangelfull for fjørfe. Dette følges opp videre.

Vi avdekket flere forsendelser med ulovlige animalske produkter fra tredjeland, hovedsakelig fra Asia. Totalt ble elleve mistenkte varepartier kontrollert, og det ble også identifisert flere vegetabiliske produkter som skulle vært underlagt grensekontroll. En større sak avdekket systematisk smugling av kjøtt og andre animalske produkter fra Thailand samt feilmerking av produkter i virksomhetens lager. På området kosttilskudd og kosmetikk avdekkes fortsatt ulovlige produkter. Flere kosttilskudd hadde for høyt innhold av D-vitamin, og flere av de 14 kosmetikksakene som var oversendt fra Tolletaten, endte med omsetningsforbud. Det er samtidig utfordrende å få oversikt over aktører og reelle volumer, særlig på grunn av grensekryssende netthandel. Dette svekker mulighetene for fullgod risikostyring og gjør at forbrukere lettere kan eksponeres for produkter med feil merking, ulovlige ingredienser eller manglende kvalitetskontroll.

Varsling og oppfølging gjennom EU/EØS-systemene

Norge bruker iRASFF-plattformen for varsling og informasjonsutveksling om helsefare, svindel, dyrevelferd og planteskadegjørere i EU/EØS. Systemet passerte for første gang 10 000 originale notifikasjoner i løpet av året.

Det ble videresendt 405 meldinger til Mattilsynet (484 i 2024), og 167 krevde norsk oppfølging. Norge notifiserte 51 RASFF-saker, hvorav de fleste gjaldt plantevernmiddelrester i frukt og grønt (16) og ulovlig import/ingredienser (12). Fem saker gjaldt allergener.

Norge notifiserte seks AAC-saker og mottok 13 dyrevelferdsnotifikasjoner, ingen med behov for oppfølging. Innen kjæledyrnettverket notifiserte Norge elleve saker og mottok ni.

I TRACES ble 3 810 grensekontrollpliktige forsendelser behandlet. I tillegg ble rundt 2 000 helsesertifikater uestedt for dyr transportert fra Norge til EU, og det ble behandlet 745 importmeldinger på økologiske varer (COI-skjema).

Pilot for forenklet grensepassering med kjæledyr fra EU/EØS

Sammen med Tolletaten har vi utredet forenklet grensepassering for kjæledyr fra EU/EØS, med Kristiansand som pilot. Målet er å redusere ressursbelastningen ved dagens ordning, samtidig som dyre- og folkehelsesikkerheten ivaretas.

Det er innført forbedret reiseinformasjon og automatiske påminnelser via fergeselskapenes bookingsystemer. En prøveordning med frivillig forhåndsmelding viste svært gode resultater. Dersom vilkårene er oppfylt, kan dyreeier benytte grønn sone, med stikkprøvekontroll. Prosjektet videreføres i 2026.

Styrket innsats mot kriminalitet i matkjeden

Vi deltok aktivt i internasjonale fora og prosesser som Nettverksgruppe for matkriminalitet (Food Fraud Network), Det europeiske meldesystemet for innrapportering av helsefarlig mat, fôr og matkontakt-materialer (RASFF), AAC samt Den europeiske myndighet for næringsmiddel-trygghet (EFSA) og Det europeiske smittevernbyrået (ECDC).

Vi holdt oss løpende orientert om Europols arbeid og deltok i kontrollaksjonen OPSON, med særlig fokus på innførsel av matkontaktmaterialer.

I tråd med kontrollforordningens krav om risikobasert metode har vi utarbeidet en trusselvurdering for grensekryssende vareførsel. Denne gir et oppdatert bilde av kriminalitet og alvorlige regelverksbrudd og styrker både vårt eget tilsyn og støtten til Tolletaten og politiet. De mest alvorlige truslene er avgrenset til ulovlig innførsel av animalske produkter, ulovlig innførsel av kjæledyr, ulovlig innførsel av planter og plantevernmidler, innførsel av matkontaktmaterialer, kosmetikk og kosttilskudd som bryter regelverkskrav eller inneholder forbudte og helseskadelige stoffer, ulovlig utførsel av oppdrettslaks. Trusselvurderingen synliggjør også strukturelle svakheter i kunnskapsgrunnlaget som gjør det utfordrende å gi et fullstendig bilde av kriminalitetsomfanget. Disse svakhetene representerer i seg selv en risiko, fordi de begrenser vår evne til å prioritere, forebygge og avdekke kriminalitet på en effektiv og målrettet måte.

Målrettet tilsyn med produksjonsfisk og sårisk i havbruk

De siste årene har forekomsten av produksjonsfisk i havbruksnæringen økt. Vi erfarer også at Norge mottar flere returer fra andre land, samt at sårisk i eksportmarkedet er et voksende problem. Mattilsynet har i perioden 2023–2025 gjennomført ulike kontrollaktiviteter overfor næringen, der regelverksbrudd er avdekket. Etter medieoppmerksomheten rundt eksport av produksjonsfisk på høsten 2025 har Mattilsynet sett på hvordan bruke datasamhandling for å identifisere risikoområder og dermed målrette tilsynet i større grad. På denne måten vil vi kunne øke oppdagelsesrisikoen for brudd på regelverket. Dette arbeidet videreføres inn i 2026.

Tverrsektorielt samarbeid

Samarbeidet med Tolletaten, politi, Veterinærinstituttet, Folkehelseinstituttet og Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet har vært sentralt i håndtering av utbrudd, importhendelser og kriminalitet gjennom året.

I arbeidet med matsvinnloven samarbeider vi med Landbruks- og matdepartementet, Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og Forbrukertilsynet. I kommunikasjonen med bransjen har kjedetilsyn og faglige møteplasser spilt en viktig rolle.

Øvelser styrker atomberedskapen for radioaktiv forurensning i næringsmidler

Mattilsynet og Direktorat for strålevern og atomsikkerhet (DSA) gjennomførte Øvelse cesium surprise i november, en praktisk måleøvelse i samarbeid med det nasjonale laboratorienettverket for måling av radioaktivitet i næringsmidler.

Hensikten med øvelsen var å teste planer og prosedyrer for måling av radioaktiv forurensning i næringsmidler i en krisesituasjon: fra varsling, prøvetaking, sending og mottak av prøver, analyser og til rapportering av måleresultater. Tilsynsdivisjonene fikk oppdrag og fulgte prøvetakingsprosedyrer i uttak og innsending av 90 ulike prøver til laboratoriene. Hele Mattilsynet øvde på samkjøring av rutiner og kommunikasjon. Øvelsen viste at revisjonen av planverket etter Øvelse Arctic Reihn fungerte godt. Vi vil jobbe videre med forbedret deling av prøveresultater.

System og metodeutvikling

Kjedetilsyn er videreutviklet som metode og brukt blant annet innen LUA-området.

Erfaringene viser at tilnærmingen gir økt kvalitet i tilsynsarbeidet, styrker regelverksetterlevelsen og oppleves som nyttig av aktørene. Metodikken danner nå grunnlag for utvikling av en tilsvarende modell for tilsyn med aldersgrense ved salg av energidrikk.

Digitalisering av arbeidsprosesser fortsatte, både i tilsyn og i håndteringen av bekymringsmeldinger. Utviklingen av en ny registreringsløsning for serveringssteder skal redusere feilregistreringer og gi mer effektiv saksbehandling. Samlet sett bidrar disse tiltakene til mer effektiv og risikobasert offentlig kontroll.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Vår innsats har bidratt til å opprettholde høy mattrygghet og redusere risiko for matbårne sykdommer. Oppdaterte råd og styrket veiledning om Listeria, videreføring av Handlingsplan mot Campylobacter og målrettede tilsyn i spiseferdige risikokjeder og kjøttkjeden har styrket forbrukerbeskyttelsen og avdekket systemsvikt som er fulgt opp med nødvendige tiltak.

OK-programmene dokumenterer gjennomgående lave nivåer av uønskede stoffer i mat, og resultatene fra smilefjesordningen viser gjennomgående høy regelverksetterlevelse i restaurantbransjen. Håndtering av større hendelser, herunder hepatitt A-utbruddet i Oslo og salmonellautbruddet knyttet til spirer og importrelaterte risikosaker viser at beredskapen fungerer og at nasjonalt og internasjonalt samarbeid gir effekt. Det har vært mye læring både av utbruddene og hendelsene. Samlet sett har innsatsen bidratt til forebygging, korrigerende av regelverksbrudd og styrket kunnskapsgrunnlag for videre risikobasert kontroll.

Søknadsbehandlingen knyttet til tilsetning av vitaminer, mineraler og andre stoffer ble nedprioritert som følge av ressursmangel. Dette har medført økende etterslep og risiko for at produkter med stoffer over gjeldende grenseverdi, eller andre stoffer som ikke er ført opp på listen over tillatte stoffer kan være i omsetning.

Prioriteringer i 2026

I 2026 vil Mattilsynet prioritere en ytterligere risikobasering av tilsyn med Listeria, EHEC og importerte vegetabiler. Vi vil også arbeide for bedre datagrunnlag i detaljist- og importsegmentet, slik at risikovurderinger kan styrkes. Oppfølging av nye regelverk, blant annet energidrikkforskriften og jodberikningsprogrammet, vil være sentralt.

Vi vil videreføre innsatsen mot matkriminalitet i samarbeid med politi og Tolletaten, og styrke modernisering og digitalisering av tilsyn og saksbehandling. Arbeidet med matsvinnloven vil fortsette, både i forskriftsutviklingen og i formidling av kunnskap til forbrukere og næringen.

3.1.2 Sikre helsemessig trygt drikkevann

Tilstand og risikobilde

Kvaliteten på drikkevannet er god. I 2024 mottok 99,7 prosent av befolkningen drikkevann med tilfredsstillende hygienisk kvalitet, og dette er det samme som i 2023 (FHI-rapporten 2026). 0,6 prosent av det kommunale ledningsnettet ble fornyet. Dette er det samme som gjennomsnittet for kommunalt eide vannforsyningssystemer for de siste tre år (SSB). Fornyelsestakten er lavere enn målsettingen på 1,2 prosent i nasjonale mål for vann og helse. Det er et betydelig etterslep i kommunenes fornyelse av ledningsnettet og vedlikeholdsetterslepet øker.

Høye kostnader til avløpssektoren og andre kommunale tjenester medfører at utskifting av vannledninger ofte blir nedprioritert. Fornøyelse av ledningsnett er avgjørende for å sikre trygt og nok drikkevann i framtiden.

Omtrent 29 prosent av drikkevannet, tilsvarende rundt 210 millioner m³, lekket ut før det nådde abonnentene (FHI-rapporten 2026). Sammenstillinger av data over flere år viser at lekkasjeprosenten er relativt stabil, og over det nasjonale målet om 25 prosent. Beregning av lekkasje fra ledningsnett er utfordrende, fordi det benyttes ulike metoder for å måle eller estimere lekkasje. Datagrunnlaget for lekkasjer er derfor usikkert. Den reviderte drikkevannsforskriften vil innføre krav i drikkevannsdirektivet om kartlegging av lekkasjer og planer for å redusere vannlekkasjer.

Angrep mot vannverk og annen kritisk infrastruktur brukes aktivt i moderne krigføring. Også i Norge ser vi økt risiko for fysiske og digitale angrep. Nok og trygt drikkevann er en viktig del av totalforsvaret. Vi er bekymret for at vi ikke i stor nok grad tar innover oss den samlede risikoen for drikkevannet.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Vannforsyning som en kritisk infrastruktur, fremheves i den årlige [nasjonale trusselvurderingen](#) som særlig utsatt, og rapporten peker på økt sannsynlighet for sabotasje ved bruk av proxy-aktører, økt bruk av KI og fare for flere cyberangrep. I rapporten er faren for sabotasje økt fra "lav" i 2023 til "sannsynlig" i 2025. Dagens trusselbilde innebærer at beskyttelse av vannforsyningen må ses i sammenheng med vår nasjonale sikkerhet og vårt ansvar i totalforsvaret.

Drikkevannsforsyningen består ikke bare av rør og pumper – den utgjør også et komplekst digitalt nettverk. Moderne vannverk benytter både IT system og OT system (operasjonell teknologi til drift og kontroll av fysiske prosesser og maskiner). En rekke digitale verktøy brukes både i daglig drift og i utviklings- og forbedringsarbeid. I tillegg til å sikre de fysiske installasjonene og sørge for tilfredsstillende vedlikehold av ledningsnett, må vannverkseierne også sikre den digitale infrastrukturen mot feil og sabotasje. Den nye digitaliseringsforskriften som ble vedtatt i 2025, gir formelle rammer både for vannverkseiernes forpliktelser og Mattilsynets oppfølging. Det er kostbart å etablere og drifte et godt digitalt forsvar.

Planlagt offentlig kontroll

Vi har prioritert tilsyn med sikkerhet og beredskap i vannforsyningen, og vi har gjennomført 108 tilsyn på området. Prioriteringen bygger på Nasjonal sikkerhetsmyndighet sin oppdaterte trusselvurdering for kritisk infrastruktur og spørreundersøkelsen som vi gjennomførte i 2024, om sikkerhet og beredskap ved norske vannverk.

Vi ser at økt utbyggingspress gjør det mer krevende å sikre nedbørsfelt og vannkilder. Gjennom rollen i plan- og bygningsloven har vi muligheten til å påvirke kommunenes arealdisponering og kan jobbe forebyggende for at dagens og framtidens drikkevannskilder forblir trygge, og tilstrekkelig beskyttet. Arbeidet med plansaker er derfor en prioritert oppgave for Mattilsynet. Vi har i alt mottatt 3 299 plansaker til vurdering. Alle er gjennomgått, og vi har gitt faglige innspill på om lag halvparten. Vi hadde innsigelser i 16 saker. Antallet plansaker har økt betydelig, og utgjør nå 30-40 prosent av vår ressursbruk på drikkevannsområdet.

Klimaendringer og ekstremvær påvirker råvannskvaliteten og gir økt behov for rensing av drikkevannet. Gjennom vårt tilsyn med vannverkene ser vi betydelige utfordringer i å skape en mer robust vannforsyning, og en bedre og mer samordnet krisehåndtering.

Hendelser på drikkevannsområdet

Vannforsyningen er utsatt for hybride trusler og cyberangrep. I juli ble en underleverandør til vannverkene utsatt for dataangrep, og i oktober ble det registrert innbrudd i to høydebasseng ved et større vannverk. Disse hendelsene fikk ikke innvirkning på vannkvaliteten, men understreker at beskyttelse av drikkevann er en del av totalberedskapen.

Tverrsektorielt samarbeid

Utvalg for vannforsyningsberedskap er ett av seks utvalg for særskilte risikoområder som ble etablert i 2024 som følge av ny helseberedskapsmodell. Utvalget er spesielt viktig for å koordinere sikkerhets- og beredskapssamarbeidet med næringen og andre offentlige etater med tilknytning til vannforsyningen, når trusselbildet er i så rask endring som nå. Utvalget ble utviklet videre i 2025 og har diskutert utredning av behov for eventuelle tiltak, informasjonsdeling om vannforsyningsberedskap i enkelte kommuner, hendelser rundt datasikkerhet og arbeidet som pågår i NATO og totalforsvarssammenheng knyttet til vannforsyning. Det er også gjennomført en øvelse i regi av utvalget. Utvalgets arbeid i 2025 har startet utarbeidelsen av en overordnet ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) for drikkevannsforsyningen i Norge. Arbeidet ferdigstilles i 2026.

System og metodeutvikling

Vi har gjennomført en kartlegging av det digitale økosystemet på drikkevannsområdet for å forstå hvordan data deles og hvem som eier hvilke data, med et særlig blikk på å forstå ansvaret knyttet til informasjonssikkerhet på området. I kartleggingen har vi intervjuet interessenter og samarbeidspartnere, og arbeidet er et viktig grunnlag for opprettelse av produktteam drikkevann. Teamet starter opp på våren 2026 og vil både jobbe med å fornye rapporteringsløsninger, håndtere data og informasjon og lage tilsynsløsninger.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Prioriteringen av tilsyn med sikkerhet og beredskap på drikkevannsområdet har redusert kapasiteten for tilsyn med leveringssikkerhet, oppdatering av ledningsnett og kildebeskyttelse. Erfaringene fra tilsynet i 2025 viser at sikkerhet og beredskap fortsatt trenger oppmerksomhet. Manglende oppdatering av farekartlegging opp mot den geopolitiske situasjonen er et avvik som ofte går igjen.

Prioriteringer i 2026

For å møte de utfordringene nasjonale trusselvurdering (NTV) peker på, må vi også ta i bruk kompetanse om cybersikkerhet i vårt arbeid. Vi har behov for både ny kompetanse, nye metoder og tett samarbeid med næring og andre sektormyndigheter for å bidra til at vannverk i Norge er godt nok beskyttet også i framtiden. Et forsvarlig cyberforsvar krever store ressurser og utviklingen går raskt. Det er viktig at alle vannverkseiere etablerer en forsvarlig beskyttelse av sin digitale struktur.

Den geopolitiske situasjonen medfører økt risiko for samfunnskritisk infrastruktur, inkludert drikkevannsforsyningen. I 2026 vil vi videreføre prioriteringen av tilsynet med sikkerhet og beredskap, og bruke resultatene fra 2025 til å se på effekten av arbeidet som gjøres.

Selv om det er svært mange som oppgir å ha beredskapsplaner på plass, oppgir bare 54 prosent (2024) at de har oppdaterte beredskapsplaner, og 37 prosent (2024) oppgir å ha gjennomført beredskapsøvelser (FHI-rapport 2026).

Målet er at vannverkseiere skal ha oppdaterte farekartlegginger og beredskapsplaner, gjennomføre øvelser basert på trusselbildet og ha egne risikovurderinger.

[Digitalsikkerhetsforskriften](#) trådte i kraft 1. oktober 2025, og gjelder drikkevannsforsyninger over en viss størrelse. Den gir oss ansvar for oppfølging av cybersikkerhet for disse vannforsyningene og vi er i ferd med å planlegge hvordan dette skal utføres i praksis. Vi vil bidra til videreutviklingen av tilsyn etter digitalsikkerhetsforskriften samt støtte arbeidet med nytt innrapporteringsystem for drikkevannsdatabaser.

3.1.3 Fremme god plantehelse

Tilstand og risikobilde

Svakheter i regelverk og importkontrollen utfordrer plantehelsen

Plantehelsen i Norge anses som god, men svakheter i plantehelsereguleringen og importkontrollen truer plantehelsen. Import av planter utgjør en betydelig risiko for å introdusere nye, alvorlige planteskadegjørere. Det er en stor vekst i import av planter. I 2025 ble det importert 96,6 millioner levende planter mot 25,4 millioner i 2004 (kilde [Statistisk Sentralbyrå](#)). Risikoen ved import forsterkes av manglende importkontroll, fravær av systematisk overvåkning og utilstrekkelig oversikt over skadegjørere nasjonalt, i tillegg til klimaendringer og reduksjon i tilgang på plantevernmidler.

Godkjenning og tilgang på plantevernmidler

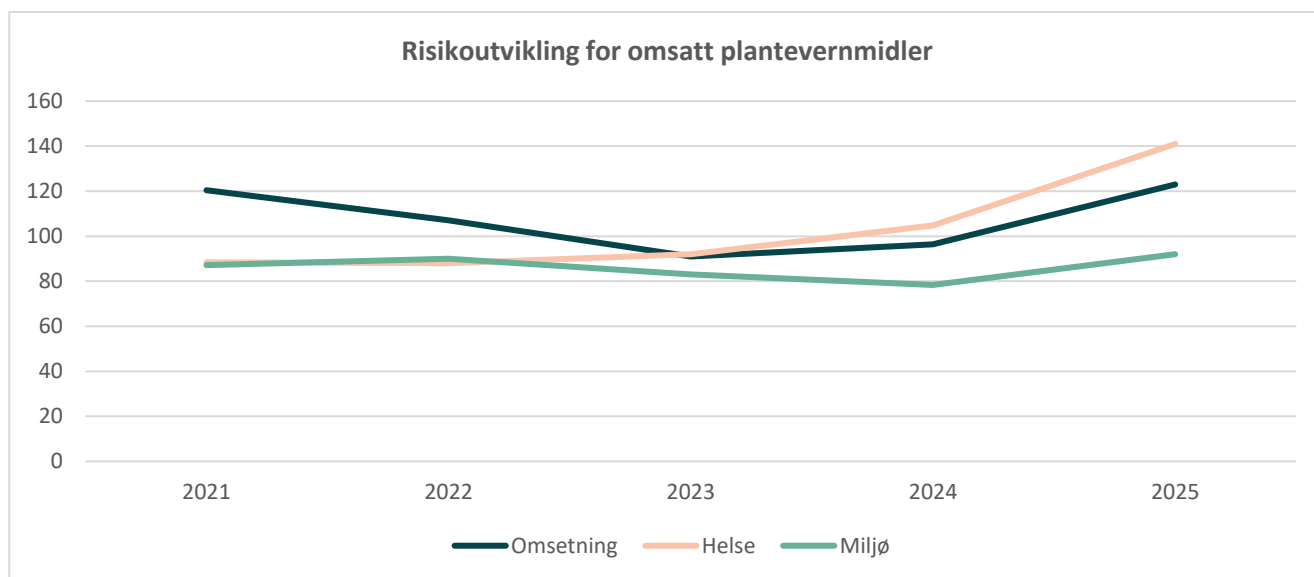
Flere plantevernmidler har mistet godkjenningen sin i Norge de siste årene. Dette skyldes enten at aktive stoffer ikke er godkjent på nytt i EU, eller at preparater har fått avslag i Norge på grunn av uakseptabel risiko for helse og/eller miljø. Tilgangen på plantevernmidler er mest krevende for bekjempelse av insekter i frukt- og bærproduksjon.

Det er et politisk ønske om å redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler og risikoen for helse- og miljøeffekter ved bruk av slike midler. Regelverket er derfor strengt, med detaljerte krav for godkjenning og regodkjenning i både Norge og EU.

Risikoutvikling for omsatt plantevernmidler

Norge har en miljøavgift for plantevernmidler der avgiften er differensiert etter preparatens helse- og miljørisiko. Formålet med differensieringa er å redusere forbruket av de preparatene som representerer høyest risiko for helse og miljø. Dette systemet brukes for å se på utviklingen av risiko over tid ved å se på omsetningstall for plantevernmidler i de ulike gebyrklassene. Tallene for 2025 viser høyere omsetning av plantevernmidler i 2025 (899,3 tonn aktivt stoff) sammenlignet med 2024 (704,14 tonn aktivt stoff), og det er ugrasmidlene som øker mest i antall kg/liter, og som nesten alene står for økningen på cirka 200 tonn. Økt bruk av redusert jordbearbeiding og spredning av ugraset hønsehirse antas å være de to viktigste årsakene til økningen.

Helserisiko utgjør 141 prosent av gjennomsnittet for 1996 og 1997 og viser en økende trend de fem siste årene. Miljørisiko utgjør 92 prosent av gjennomsnittet for 1996 og 1997 og viser en stabil utvikling de fem siste årene.

Figur 10. Risikoutvikling for plantevernmidler som andel av de omsatte plantevernmidlene. Referanseverdien er gjennomsnittet for 1996 og 1997. Kilde: Mattilsynet

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Begrenset kapasitet på plantehelseområdet svekker regelverksutvikling og kontroll

Vi har ikke hatt tilstrekkelig kapasitet til å følge opp alle oppgaver på plantehelseområdet. Plantehelseforskriften omfatter mange ulike aspekter, og vi har måttet prioritere hvilke deler vi har startet med å oppdatere. De senere årene har bemanningen knyttet til direktoratsoppgaver innen plantehelse vært lavere enn tidligere, og fagområdet bærer i økende grad preg av konsekvensene knyttet til et ikke-oppdatt regelverk. Vi har et forvaltningssystem som både vi og næringen ser behov for å videreutvikle, slik at det blir mer moderne, helhetlig og bedre gjennomarbeidet.

Reduksjon i etterslep for godkjenning av plantevernmidler

Vi har hatt fokus på å redusere etterslepet på søknader om godkjenning av plantevernmidler. Vi har behandlet 34 ordinære søknader om godkjenning og redusert etterslepet fra 82 søknader i 2024 til 67 søknader ved utgangen av 2025. Etterslepet består hovedsakelig av nye preparater som inneholder aktive stoffer som allerede er på markedet, eller preparater som allerede er godkjente og som er søkt fornyet godkjenning. Vi har hatt kontinuerlig dialog med næringen om etterslepet på søknader om godkjenning av plantevernmidler og innhenter innspill i forhold til prioritering av preparater som er viktige for planteproduksjonen.

Vi har i tillegg behandlet 16 søknader om utvidet bruksområde (minor use) og 25 søknader om midlertidig tillatelse i nødsituasjon. Vi er ferdige med vurderingen av det aktive stoffet penkonazol (benyttes i bekjempelse av soppsykdommer i flere plantekulturer) en jobb som er gjort på vegne av EU.

Når det gjelder biologiske plantevernmidler, er vi à jour med behandlingen av søknader om godkjenning av mikroorganismer. Vi har seks nye søknader om godkjenning av naturlige stoffer til hobbybruk og mot snegler til yrkesbruk.

Planlagt offentlig kontroll

Kapasitetsutfordringer medfører lav kontrollgrad

På planterområdet estimerer vi at rundt 90 prosent av medarbeidernes tid i det operative tilsynet er bundet opp i obligatoriske kontroll- og tilsynsoppgaver. Vi har prioritert overvåking og kartlegging, vekstkontroller i sertifisert produksjon og obligatoriske oppgaver knyttet til import og eksport. Av kapasitetshensyn har vi prioritert ned noen planlagte overvåkingsprøver og kontroll med planteimport og importører. Dette medfører at vi har lav kontrollgrad, spesielt med import av planter, norsk planteproduksjon og omsetning og bruk av plantevernmidler.

Overvåking og funn av planteskadegjørere

Funn av planteskadegjørere varierer i stor grad fra år til år. I 2025 ble det tatt ut prøver for jordbærbladflekk og flere virus i felt hos jordbærdyrkere. Det ble funnet jordbærbladlekk (1), jordbærbladkrøllevirus (8), strawberry mottle virus (1) og gul bladrandsyke (3). Alle funn i felt etablert på importerte planter. Dette, samt fravær av jordbærbladlus i Norge, indikerer at smitten fulgte med de importerte plantene.

For pærebrann ble det ikke funnet smitte i nye områder i 2025, men det ble for første gang i Norge funnet pærebrann i tre nye vertplanter (dielsmispel, hagtorn og rynkerose).

Tverrsektorielt samarbeid

Treemballasje som brukes i internasjonal varehandel kan spre skadegjørere. For å redusere risikoen er det internasjonale krav om at emballasjen skal behandles og merkes. I 2025 hadde vi en felles aksjon med Tolletaten der vi kontrollerte treemballasje. I to av totalt 12 kontrollerte sendinger ble det funnet treemballasje som ikke var merket. Dette indikerer at ubehandlet treemballasje er i omløp og at det er behov for ytterligere kontroll.

System og metodeutvikling

DigiPlant - bedre oversikt over planteimport

Med DigiPlant (nytt nasjonalt system for innmelding av planteimport samt mottak av elektroniske sunnhetsattester) har vi god oversikt over den sertifikatpliktige planteimporten. Dette gir oss verdifull data og bedre mulighet til å risikobasere tilsynet. I 2025 mottok vi 6821 sertifikater for meldepliktig import. Et sertifikat kan omfatte fra noen titalls til flere hundretusen planter. DigiPlant identifiserer sertifikater for planter som er forbudt å importere til Norge fordi de er underlagt særskilte krav i plantehelseforskriften.

Endringer i plantehelseforskriften

For at våre og Tolletatens systemer skal henge bedre sammen, gjorde vi noen mindre endringer i plantehelseforskriften. Vi endret tidspunkt for forhåndsmelding i plantehelseforskriften for ikke å skape ekstra byrder for næringen som importerer planter og andre meldepliktige varer.

I samarbeid med Tolletaten gjennomførte vi også endringer og forenklinger i kontrolltilnærmingen for planter og andre sertifikatpliktige varer. Dette vil redusere mengden manuelt arbeid med deklarasjoner hos Tolletaten.

Miljøriskovurdering av plantevernmidler

Godkjenningsprosessen er ressurskrevende og mange kjemiske plantevernmidler venter på å bli vurdert for godkjenning. Norge bruker seks EU-overflatevannscenarier for miljørisikovurdering basert på VKMs vurdering. Vi i Mattilsynet er i dialog med NIBIO for å jobbe videre med å utvikle mer relevante scenarier for miljørisikovurdering av plantevernmidler under norske forhold.

Bruk av plantevernmidler kan være en kilde til TFA i grunnvann og overflatevann

I 2025 publiserte NIBIO en rapport om funn av TFA (trifluoreddiksyre) i grunnvann og overflatevann. Trifluoreddiksyre (TFA) er et PFAS-stoff som finnes overalt i miljøet. NIBIO konkluderte med at bruk av plantevernmidler kan være en betydelig kilde til TFA i grunnvann og overflatevann. Det er 13 plantevernmidler på det norske markedet som inneholder aktive stoffer som kan brytes ned til TFA. Mattilsynet kommer til å be godkjenningsinnehaverne av disse plantevernmidlene om å dokumentere at bruken ikke vil føre til utlekking av TFA i grunnvann over gjeldende grenseverdi, og har som mål om å være ferdig med vurderingene innen 30. april 2028.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Bedre oversikt - men fortsatt lav kontrollgrad på plantehelseområdet

Vi ser at å samle fagområdet har gjort det lettere for oss å få oversikt over muligheter og utfordringer. Vi har jobbet mye med å effektivisere eksport av landbruksmaskiner og trelast. Iverksettelse av endringene vil ikke bli klare før i 2026. Kontrollgraden er lav, særlig for import av planter, norsk planteproduksjon og omsetning og bruk av plantevernmidler. Som en konsekvens av dette har vi begrenset oversikt over status på disse områdene. Det blir viktig å jobbe videre med å adressere dette i 2026.

Prioriteringer i 2026

Kontrollaktiviteter og videre regelverksutvikling

Utover pålagte oppgaver vil vi i 2026 føre tilsyn med planteimport og importører for å synliggjøre svakheter i dagens regelverk, importsystemer og konsekvensene av dette. Videre skal vi effektivisere arbeidet med eksport og innføre digitale eksportsertifikater.

Fortsatt arbeid med revisjon av plantehelsereguleringen vil ha høy prioritet.

Reduksjon av etterslep i godkjenning av plantevernmidler

Vi har som mål i 2026 å redusere etterslepet på søknader om godkjenning av plantevernmidler med mer enn 50 prosent. Vurdering av det aktive stoffet *oxatiapiprolin* (benyttes i bekjempelse av tørråte i potet) på vegne av EU nedprioriteres derfor for å frigjøre ressurser til arbeidet med godkjenning av preparater.

3.1.4 Fremme god landdyrhelse

Tilstand og risikobilde

Dyrehelsen i Norge er god. Norge har få smittsomme sykdommer og lite produksjonssykdommer hos våre husdyr. Vi har lav dødelighet på landdyr og et lavt forbruk av medisiner. Vi har ikke påvist meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA) i svinehold i Norge etter 2019.

Det er ingen selvfølge at tilstanden skal fortsette slik, vi opplever et økende smittepress fra omverdenen. Norsk dyrehelse er under press, og i løpet av de siste årene har gamle, kjente husdyrsykdommer dukket opp igjen i tillegg til utbrudd av sykdommer vi ikke har hatt i Norge tidligere. De siste årene har vi oppdaget både blåtunge og storfetuberkulose som vi ikke har hatt i Norge på mange år.

Vi har hatt utbrudd av høypatogen fugleinfluenza (HPAI) i en kommersiell fjørfebesetning i Nordland, et område i Norge hvor dette ikke er påvist tidligere. Endret klima og høyere temperaturer har betydning for risikobildet, og vi må være forberedt på nye utbrudd av dyresykdommer og zoonoser. Situasjonen krever økt bevissthet, overvåking og beredskap for å forhindre at sykdommene sprer seg.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

God overvåking og godt smittevern er viktig for å opprettholde dyrehelsestatus i Norge

Vi prioriterer aktiv og passiv overvåking høyt. Slik overvåking er viktig for å ha god oversikt over tilstanden og raskt kunne håndtere eventuelle påvisninger.

Vi har jobbet systematisk med å standardisere, harmonisere og kontrollere OK-programmer. Det er viktig å ivareta kontrollforordningens krav om akkreditering av analysemetoder som benyttes ved offentlig kontroll og annen offentlig aktivitet. Dette er spesielt viktig for de sykdommene vi har eller ønsker å oppnå fristatus for.

Norge har internasjonale forpliktelser på å overvåke og kontrollere en rekke dyresykdommer. Siden Norge har fristatus for mange av disse, er det ekstra viktig å overvåke dem for å opprettholde statusene. Dokumentasjon på at vi er frie for en sykdom bidrar til å vi kan stille strengere krav ved innførsel av dyr og produkter, og kan gi markedsadgang ved eksport. Norge har fristatus for alle sykdommer hvor slik status kan tildeles etter World Organisation for Animal Health (WOAH) sitt regelverk. Mattilsynet gjennomfører årlig rapportering på fristatusene til WOAH. Norge har også offisiell fristatus i EU for infeksjon med *Brucella abortus*, *Brucella melitensis* og *Brucella suis* hos storfe, sau og geit, infeksjon med *Mycobacterium tuberculosis* komplekset hos storfe, IBR/IPV (infeksiøs bovin rhinotrakeitt / infeksiøs pustulær vulvovaginit), Aujeszkys disease, infeksjon med rabiesvirus, *Echinococcus multilocularis*, enzootisk bovin leukose og Newcastle-syke uten vaksinasjon hos fjørfe.

Norge har godkjente nasjonale kontrollprogrammer for salmonella. Programmene omfatter systematisk overvåking og kontroll av levende dyr (storfe, svin og fjørfe) samt ferskt kjøtt og egg, med formål om å dokumentere og opprettholde den svært lave forekomsten av salmonellabakterier i norske husdyrpopulasjoner og næringsmidler. Dokumentasjonen fra kontrollprogrammene ligger også til grunn for at Norge kan opprettholde den såkalte Salmonellagarantien, som gir rett til å stille krav om testing av importerte dyr og produkter.

Programmet for storfe og svin ble revidert og oversendt til Landbruks- og matdepartementet i 2025. Vi startet også revisjon av kontrollprogrammet for fjørfe, og dette arbeidet vil fortsette i 2026.

Vi har også nasjonale overvåkingsprogrammer som gir grunnlag for å isolere dyr og stille tilleggskrav ved innførsel og import for å hindre innføring av smittsomme sykdommer. Dette gjelder blant annet programmene for paratuberkulose, skrapesjuka og mædi, som åpner for krav om testing og isolasjon ved import.

Kjøttkontroll i slakteri har betydning for dyrehelse

Kjøttkontrollen utgjør en sentral del av vår kontroll med dyrehelse. Vår systematiske undersøkelse før og etter slakting gir viktige data om helsetilstanden i norske dyrepopulasjoner.

Data fra slakteri er viktig for tidlig deteksjon av smittsomme sykdommer og zoonoser. Denne informasjonen brukes av både oss og næringen i vurdering av tilstand og oppfølging av dyreeiere.

Planlagt offentlig kontroll

Smittevernet i det enkelte dyreholdet er den viktigste enkeltfaktoren for å hindre sykdomsutbrudd. Her har bonden et viktig ansvar. Vi har derfor lagt stor vekt på informasjonsarbeid og dialog med næringen og dyreholdere om smittevern, spesielt innen svin og fjørfe.

Oppfølging av skrantesjuka hos hjortedyr

Vi har fulgt opp håndteringen av skrantesjuka (CWD) blant annet ved å gjennomføre omfattende kartlegging. Videre er det utført tilsyn og vedlikehold av grunder og tilsyn med salteinnetninger og bruken av salt i Hardangervidda- og Nordfjella-sonen. Det er påvist tre tilfeller av atypisk variant av skrantesjuka hos elg, i henholdsvis Folldal, Tvedestrand og Selbu.

Regjeringen har oppnevnt en gruppe som jobber med å forberede reetablering av villrein i Nordfjella Sone 1. Vi har en observatør i gruppen.

Vi venter på endelige resultater fra ulike forskningsprosjekter. Siden det er mye usikkerhet, blant annet om hvor lenge prionene vil være ineffektive på salteplasser, har vi anbefalt å avvende reetableringen slik at risikoen for re-smitte fra miljøet minker.

Villsvin

Det ble skutt rundt 500 dyr i forbindelse med villsvinovervåkingen, om lag 100 flere enn planlagt. Det er utbetalt 3 674 700 kroner i godtgjørelse til grunneiere og jegere samt rundt 1 million kroner (inkl. mva.) til Veterinærinstituttet.

Oppfølgingen av handlingsplanen er et samarbeidsprosjekt mellom flere aktører. Norsk institutt for naturforskning (NINA) gjennomfører blant annet bestandsundersøkelser og kartlegger dyrenes bevegelser. Villsvinprosjektet bidrar også til god dialog med grunneiere og jegere. Mattilsynet deltok sammen med Veterinærinstituttet på Villsvinprosjektets årlige seminar høsten 2025.

Arbeid mot antimikrobiell resistens (AMR)

Vi har innført nytt EU-regelverk med strengere regulering av bruk av antibakterielle midler til dyr. For å styrke informasjon og bevissthet om antimikrobiell resistens (AMR) har vi etablert en egen temaside. Arbeidet skjer i samarbeid med andre etater innenfor én-helsetilnærmingen, og vi har bidratt i nasjonale og internasjonale fora, inkludert EU- og nordisk samarbeid.

Rapportering i Veterinært legemiddelregister (VetReg) er avgjørende for å følge opp bruk av antimikrobielle midler. Vi har arbeidet med å forbedre datagrunnlaget, men datakvaliteten i VetReg er fortsatt den største utfordringen. Dialog med sentrale aktører er viktig for å sikre riktig bruk av antibakterielle midler. Apotekene er en nøkkelaktør. I 2024 startet vi et samarbeid med apotekforeningen, dette samarbeidet har resultert i at rapporteringen fra apotekene til VetReg har økt fra 65 i 2023 til 89 prosent i 2025.

Vi har gjennomført tilsyn med antibiotikabruk hos 130 veterinærer. I 19 saker har dette ført til veiledning eller bruk av virkemidler.

Oppdatering av rammeverket for Verdens dyrehelseorganisasjon (WOAH)

WOAH er den standardsettende organisasjonen for dyrehelse og fiskehelse i forbindelse med internasjonal handel. Norges sjefsveterinær (CVO) er en av fire europeiske medlemmer i den opprettede Governance Review Committee under WOAH. Arbeidet ble startet opp i januar 2025, og avsluttes i mai 2028. Det skal gjøres en fullstendig revisjon av den internasjonale avtalen, de organisatoriske og finansielle reglene, og andre styrende tekster vedtatt av generalforsamlingen i WOAH. Det arbeides tett mot EU i denne saken og med departementene. (LMD og NFD). Arbeidet har gått gjennom hele året med fire digitale og tre fysiske møter.

Hendelser på området for landdyrhelse

God beredskap og aktiv oppfølging av hendelser hindrer spredning av sykdommer

Dersom en hendelse skulle oppstå er vår beredskap og oppfølging av hendelser særdeles viktig for å hindre spredning. Vi har lyktes godt i håndtering av hendelser på dyrehelseområdet i 2025. Viktige hendelser som fugleinfluenza HPAI i Hadsel og salmonellasaker på fjørfe er håndtert godt, og uten at det er påvist videre spredning av smitte.

Beredskap og tiltak ved høypatogen fugleinfluenza (HPAI)

Det er påvist HPAI - høypatogen aviær influensa også i 2025. I samarbeidet med Veterinærinstituttet er det påvist HPAI i viltlevende fugl, et kommersielt anlegg og i pattedyr på Svalbard (rødrev og polarrev). Utbruddet i Hadsel i Nordland, er det første utbruddet i en kommersiell fjørfebesetning i Nordland.

Vi får et stort antall meldinger om syke og døde fugler. På bakgrunn av meldinger innførte vi infisert sone i deler av Rogaland høsten 2025. Det er et risikoreduserende tiltak når risikoen for smitte fra ville fugler til fjørfe blir vurdert som ekstra høy. Restriksjonene innebærer forbud mot jakt/fangst, portforbud for fjørfe og strenge krav til smittevern. Det var ikke utbrudd av HPAI i Rogaland i kommersielle besetninger i 2025.

EU har presisert regelverkskrav til sanering ved utbrudd av HPAI. Endelig sanering skal være fullført før restriksjoner i besetningene kan oppheves. Dette har konsekvenser for bøndene som er rammet, ved at det tar lengre tid før restriksjonene er opphevet. Det gir i tillegg utfordringer med tanke på saneringskapasitet.

Det er viktig at vi følger nøye med på smitte av fugleinfluenza til pattedyr. Dersom viruset tilpasser seg pattedyr, kan det være økt risiko for smitte til mennesker. I USA har det vært påvist fugleinfluenza i melkekubesetninger siden 2024, og det er nylig gjort funn av antistoffer i besetning i Europa.

Et godt og effektivt samarbeid på tvers av sektorer som arbeider med dyrehelse og humanhelse er vesentlig for beredskapen. Mattilsynet har laget en egen beredskapsplan for høypatogen fugleinfluenza hos holdte pattedyr.

Overvåkingsprogram for storfetuberkulose

I 2022 påviste vi storfetuberkulose for første gang siden 1980-tallet. Norge har fristatus for storfetuberkulose nå, og vi har etablert overvåknings- og kartleggingsprogram for storfetuberkulose for å få oversikt over og følge situasjonen. Sammen med Veterinærinstituttet har vi valgt ut 181 gårdsbruk, hovedsakelig på Vestlandet og i Rogaland.

Vi har testet 29 besetninger og så langt har vi ikke påvist smitte. Selve programmet krever betydelige ressurser og vi har lagt vekt på god dialog med næringen for å få gjennomføre prøvetakingen på en mest mulig rasjonell måte.

Påvisning av Newcastle-syke i Akershus

Vi hadde en påvisning av *aviært paramyxovirus* (Newcastle-syke) i Akershus. Det er første påvisning siden 2022. Påvisningen var på duer som var flyttet ut fra en tamdueflokk, men virus ble ikke påvist i prøver fra duehold.

Salmonella i rugeeggproduksjonen

Påvisning av salmonella hos produsenter av rugeegg som er høyt i avlspyramiden, gir utfordringer i forsyningsikkerhet for slaktekylling. Som følge av påvisningen vil næringen, måtte importere rugeegg for å opprettholde produksjon.

Før jul i 2024 ble det påvist *Salmonella enteritidis* hos rugeeggprodusent med smitte til slaktekyllingbesetninger. *Salmonella enteritidis* er utfordrende å fjerne og det er viktig at smitten ikke får etablert seg i populasjonen. Mattilsynet, næringsaktører og Statsforvalter har samarbeidet tett i oppfølgingen. I desember 2025 påviste vi *salmonella infantis* hos samme rugeeggprodusent, men uten videre smitte.

Oppfølging av blåungevirus (BTV-3)

I 2024 ble det påvist blåungevirus i Norge, BTV - serotype 3. Smitten er vektorbåren og overføres via sviknott mellom dyr. For å kunne bremse spredningen, innførte vi tiltakssone og vaksinasjonssone. Vaksinasjon er frivillig og skjer på dyreholders bekostning.

Det er gjort flere påvisninger av blåunge i 2025. Påvisninger er gjort enten med testmetoden PCR (virus-RNA) eller ved påvisning av antistoffer.

De fleste påvisningene er gjort ved PCR hos storfe. PCR er en veldig sensitiv metode og virus-RNA kan påvises i inntil seks måneder etter infeksjon. De fleste testpositive dyrene har mest sannsynlig blitt smittet i slutten av 2024. Påvisninger hos nyfødte kalver kommer trolig av at de har blitt infisert som foster i 2024.

Sommeren 2025 ble det påvist blåunge hos et storfe ved hjelp av PCR, i forbindelse med testing før salg. Dyret var klinisk friskt og vaksinert. Vi har også påvist virus-RNA på ett storfe i forbindelse med overvåkningsprøver tatt ut på slakteri. Ut over dette, er det ikke påvist smitte av blåunge i løpet av 2025. Dette er mye lavere smitteforekomst enn forventet ut fra situasjonen i 2024.

Import og samhandelskontroll

Ulovlig innførsel av kjæledyr fra land med dyresykdommer vi ikke har i Norge, utgjør en særlig risiko for at smittsomme sykdommer kan bli overført til mennesker fordi kjæledyr lever sammen med og tett på mennesker. Vi har prioritert samarbeid med Toll om kontroll av innførsel av kjæledyr ved utvalgte grenseoverganger og felles kommunikasjonstiltak.

Håndtering av løshunder med potensiell rabiesrisiko

I 2025 oppdaget vi løshunder med antatt russisk opphav i Finnmark. Hunder med opphav fra Russland kan utgjøre en potensiell risiko for folke- og dyrehelse, ettersom Russland regnes som et høyrisikoland for rabies. Det ble fattet og effektivt vedtak om avliving.

Hundene ble prøvetatt for rabies, med negativt resultat. Et læringspunkt i denne saken er at det er behov for å avklare og oppdatere rutine for samarbeid med politiet i slike saker.

Tverrsektorielt samarbeid

Trusselbildet på dyrehelse er grenseoverskridende, og vi har behov for et godt offentlig samarbeid på tvers av sektorer. Samarbeid med Tolletaten er viktig å hindre ulovlig innførsel av dyr som kan bringe smitte. Likeledes er godt samarbeid med Statsforvalter viktig for å sikre beredskap og i oppfølging av hendelser.

System og metodeutvikling

Anleggsregister med støtte for registrering av fjørfehold ble lansert i 2025. Dette har vært avgjørende for å lukke ESA-avviket knyttet til konsumeggprodusenter

I tillegg har vi, som følge av jordbruksavtalen, i 2025 startet et samarbeidsprosjekt med Landbruksdirektoratet der vi skal understøtte en ny og mer målrettet støtteordning for utbetaling av produksjonstilskudd for storfe. Dette innebærer å modernisere deler av husdyrregistrene. Hoveddelen av arbeidet, med tilhørende kostnader, vil imidlertid måtte skje i 2026.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

På dyrehelseområdet har vi et stort oppdrag knyttet til pålagte oppgaver innen kartlegging og overvåking av status for en rekke sykdommer. I tillegg har vi tidkrevende oppgaver ved utbrudd av smittsomme dyresykdommer som vi har ansvaret for å håndtere. Vi har håndtert økende smitte og hendelser som har oppstått godt. Det bidrar til å hindre hendelser med utbrudd av alvorlige smittsomme dyresykdommer og at utbrudd som har oppstått ikke har fått større omfang enn nødvendig.

Prioriteringer i 2026

Kjøttkontroll og overvåking- og kartleggingsprogrammer er kritisk for våre mål og er prioritert i 2026. Vi legger også stor vekt på beredskap og smittevern for å kunne ivareta dyrehelse. Vi prioriterer også mer bruk av data fra slakteri til bruk i risikobasert tilsyn.

Vi fortsetter samarbeidet med Toll og andre aktuelle etater rundt innførsel av kjæledyr.

3.1.5 Fremme god fiskehelse

Tilstand og risikobilde

Produksjonen av laks har økt, dødeligheten på laks i sjø er noe redusert og andelen fisk som klassifiseres til produksjonsfisk ved slakting er redusert. Vi håper dette er starten på et trendskifte som forbedrer situasjonen vi har sett de senere år. Vi har blitt tydeligere i vår virkemiddelbruk i anlegg med langvarig høy dødelighet og dårlig velferd.

Produksjoner med uakseptabel velferd avsluttes tidligere enn før. Samtidig viser tilsyn at enkelte aktører og områder har økende problem med kombinasjon av gjellesykdom, økte temperaturer og lave oksygenivå i sjøen. Dette er krevende situasjoner både for industrien og forvaltningen.

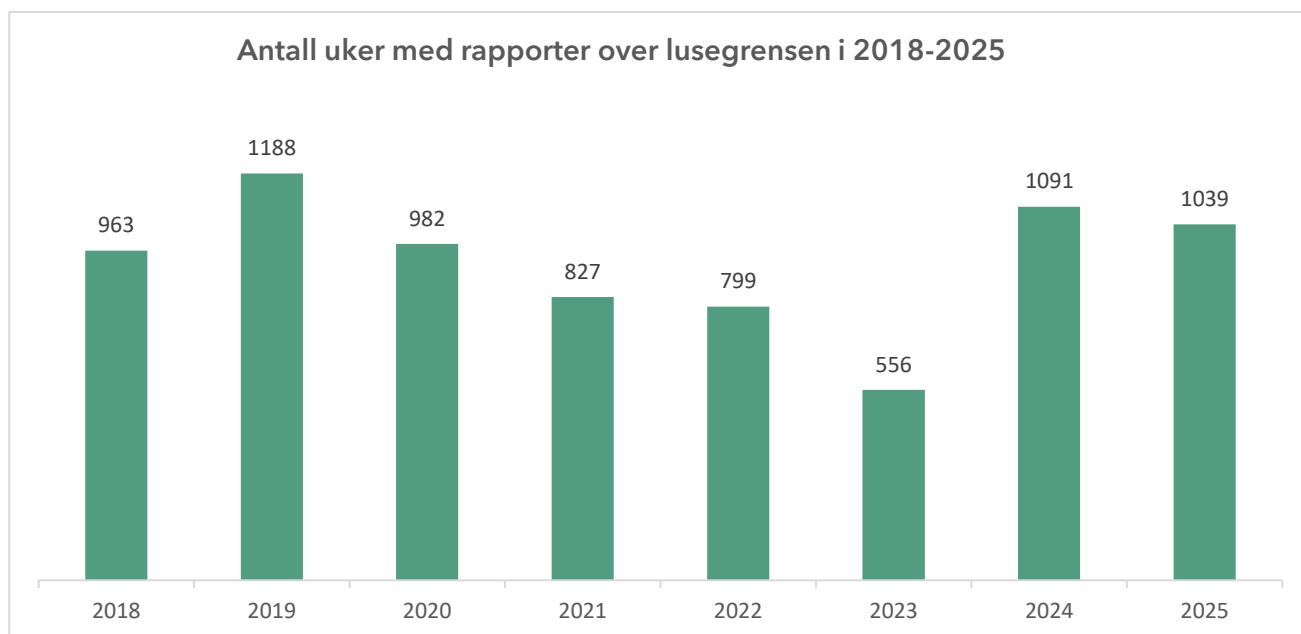
Ny teknologi bidrar til lavere lusenivå i anlegg som tar den i bruk og kan gi kortere produksjonstid i sjø. Det er utfordringer med flere sykdommer der det ikke er effektive vaksiner hos torsk.

Slaktet mengde laksefisk har gått opp med 17 prosent fra 2024 til 2025. Dette gjenspeiler gode temperaturforhold, mer effektiv utnyttelse av tillatelser, noe lavere tap og bedre tilvekst.

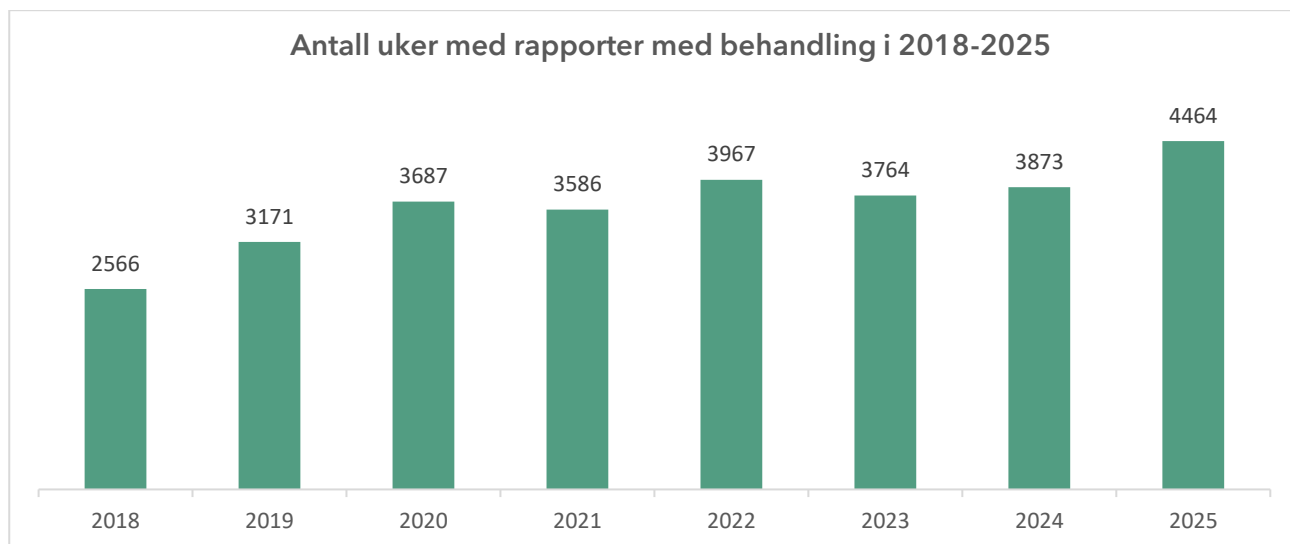
Innrapporterte data fra de månedlige biomasserapportene viser at rundt 67 millioner oppdrettslaks satt ut i sjø ikke ble slaktet til mat. Over 54 millioner døde, rundt 2,5 millioner ble sortert bort i slakteriet og nesten 10 millioner ble registrert tapt av andre årsaker. Dette er samlet cirka 3 millioner færre fisk enn i 2024.

Antall fisk som rapporteres som tap av "andre årsaker", er omtrent på samme nivå som i 2024, men har økt med rundt 5 millioner fra 2023. Det kan skyldes at flere fisk med dårlig velferd avlives før de blir slaktet. Det kan også i noen grad skyldes endrede måter å rapportere på.

Lakselus

Figur 11. Antall uker med rapporter over lusegrensen for lakselus i 2018-2025. Kilde: Mattilsynet

Figur 12. Antall uker med rapporter med behandling mot lakselus i 2018-2025. Kilde: Mattilsynet

Det var mange brudd på grensen for tillatt lakselusnivå. Antall uker med rapportert behandling øker, men det er store forskjeller mellom både aktører og lokaliteter.

Fram til midten av året sendte vi rutinemessige vedtak ved to ukers overskridelse av lusegrense. Dette ga lite effekt, selv for virksomheter med gjentatte brudd, og oppfølging er derfor endret. En mer risikobasert tilnærming, der anlegg med mye fisk, høye/ langvarige overskridelser og dårlig velferd prioriteres, er nå etablert. Historikk for håndtering av lakselus vektlegges ved søknader om nye eller utvidede lokaliteter og har direkte betydning for vurderingene.

Overvåking etter bekjempelse av *Gyrodactylus salaris* i Driva-regionen

Det har ikke vært nye påvisninger av parasitten. Driva-regionen er under overvåking for friskmelding etter behandlinger i 2021-2024. Dette innebærer at hele Norge unntatt Drammensvassdraget sannsynligvis er fritt for smitte. På bakgrunn av dette vurderer vi muligheten for å redusere omfanget av OK-programmet i settefiskanlegg på grunn av svært lav smitterisiko.

Behov for rask tilgang til vaksiner og tydelig rolle for fiskehelsepersonell

Sykdomsbildet endrer seg raskt, mens vaksineutvikling tar tid. For arter med liten produksjon er kommersiell vaksineutvikling ikke lønnsomt. Effektive vaksiner har vært avgjørende for lavt antibiotikabruk i næringen. Rask tilgang til vaksiner - også autogene - er viktig når nye sykdomsutfordringer oppstår.

Fiskehelsepersonell gjennomfører helsekontroller for å avdekke sykdom på et tidlig stadium. Vi har tillit til denne kontrollen. Mange fiskehelsepersonell opplever at deres faglige råd ikke vektlegges nok, særlig ved behandling mot lakselus og ved dårlig velferd. Vi vil tydeliggjøre dyreeiers ansvar og søke å styrke rollen til dyrehelsepersonellet.

Torskeoppdrett i vekst - med helse- og velferdsutfordringer

Torskenæringen er under oppbygging. I 2025 var det 16 kommersielle lokaliteter som rapporterte at de hadde fisk i anlegget, mot 14 året før. Det er rapportert at om lag 2,3 millioner torsk i matfiskanlegg døde i 2025, det er samme nivå som i 2024.

Tilsynet viser at torsk tåler håndtering dårligere enn laks. Vibriose og torske-pox har gitt stor dødelighet i enkelte anlegg. Det er avdekket begrenset kapasitet for håndtering av syk og død fisk og manglende mulighet for rask utslakting ved behov. Dette er en risiko for både fiskehelse og -velferd, og tett oppfølging av torskeoppdrett blir et satsingsområde fremover.

Beredskapsutfordringer i oppdrettsanlegg

Beredskapsplaner for oppdrettsanlegg er krevende å vurdere før anlegg er i drift. Tilsynets erfaring viser at beredskapen ofte er mangelfull. Oppdrettere melder jevnlig om manglende kapasitet for slakting eller behandling ved sykdom, avlusing eller dårlig velferd. Kapasitet for opptak og håndtering av død fisk er i noen tilfeller også for liten.

Nødslakting av fisk - behov for bedre regelverksetterlevelse

Det slaktes stadig mer fisk på spesialbygde fartøy, noe som er positivt både i forhold til biosikkerhet, fiskehelse og -velferd når det utføres riktig.

Nødslakting med pumping av død og svekket fisk fra dødfiskoppsamlere i merd kan utgjøre en risiko for mattrykgheten. Tilsyn viser brudd på regelverket i samtlige kontrollerte virksomheter (seks av seks). Veileder og bransjeretningslinjer følges ikke godt nok, og videre arbeid med oppfølging av denne delen av næringen vil bli prioritert fremover for å sikre tillit og god praksis.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Ny havbruksmelding om framtidens akvakulturforvaltning

[Meld. St. 24 \(2024-2025\) Fremtidens Havbruk. Bærekraftig vest og mat til verden](#) ble lagt fram i 2025 og introduserer et nytt, helhetlig system for forvaltning av akvakulturnæringen. Regjeringen foreslår å regulere faktisk miljøpåvirkning, blant annet gjennom et kvotesystem for utslipp av lakseluslarver og en avgift på tapt fisk for å styrke dyrevelferden.

Mattilsynet leverte, i samarbeid med Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, en utredning om lakselusregulering; [Ny rapport om lakselusregulering](#) som ble publisert sammen med meldingen.

Faglige bidrag til utvikling av havbruk til havs (HTH)

Vi har, på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet, bidratt i arbeidet med havbruk til havs. Sammen med andre etater har vi deltatt i regelverksutvikling, høringer og gitt faglige innspill innen vårt ansvarsområde

Forslag til ny akvastyringsforskrift på høring

Sammen med Fiskeridirektoratet har vi på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet sendt [Forslag til ny forskrift om styring av akvakultur](#) (akvastyringsforskrift) på høring med frist 18. mars 2026.

Forskriften skal modernisere og styrke risikostyringen i akvakulturnæringen og legge til rette for systematisk forbedring i virksomhetene. Den erstatter dagens IK-akvakultur og følger opp anbefalinger fra Riksrevisjonens gjennomgang av myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd.

Forenklet ordning for driftsplaner i akvakultur

Etter bestilling fra Nærings- og fiskeridepartementet er akvakulturdriftsforskriften § 40 endret. Vi overtar nå innmelding av driftsplaner fra Fiskeridirektoratet. Det forenkler prosessen for både næringen og myndighetene, slik at kun flytting og brakklegging skal godkjennes.

Effektiv saksbehandling og styrket samordning i arealforvaltningen

Etablering av tilsynsdivisjon akvakultur har gjort det mulig å redusere søknadskøene. Saksbehandlingen er forenklet og blir nå raskere. Vi vektlegger forhold som må være avklart før etablering, mens forhold knyttet til drift følges opp i tilsyn. Det er behov for bedre samordning mellom forvaltningsmyndigheter for å legge til rette for strukturendringer som styrker både biosikkerhet, fiskehelse og velferd.

Erfaringer med ordningen for unntaksvekst

Produksjonsområdeforskriften åpner for økt produksjon for aktører som oppfyller særskilte krav knyttet til lakselus.

Mattilsynet mottok i 2025 84 søknader (21 aktører, 64 lokaliteter), der 15 ikke oppfylte kravene og tre avslag er påklaget. Dagens ordning krever innsending i to omganger, noe som gir unødvendig arbeid. Det er eksempler på at lokaliteter som har svært stor dødelighet i kvalifiseringsperioden har oppfylt kriterier for unntaksvekst.

Strategisk veikart skal sikre riktig prioritering

Vi har utarbeidet et strategisk veikart for bedre fiskehelse og fiskevelferd. Veikartet er basert på dialog med oppdrettsnæringen, bransjeorganisasjoner, forvaltningsstøtte og andre myndigheter. Ambisjonen er å redusere dødeligheten i oppdrett til rundt 5 prosent, og andelen produksjonsfisk til rundt 10 prosent. Det er bred enighet om at utfordringene krever sektorovergrepene innsats, og at næringen må samle seg om felles løsninger.

Vi etablerer derfor flerårige planer der tiltak innen regelverk, teknologi, lokalitetsstruktur og datagrunnlag ses i sammenheng. Første versjon av veikartet er ferdigstilt og omfatter over 40 problemstillinger og mer enn 90 mulige tiltak fordelt på sju fagområder. Veikartet vil bli revidert årlig.

Ny strategi for bruk av teknologi i husdyrholdet

Vi har gjennomført et prosjekt som har lagt grunnlag for en ny, mer proaktiv strategi omkring arbeidet med ny teknologi. Målet er å legge til rette for ny teknologi som bidrar til et forbedret husdyrhold og på denne bakgrunn skape vekst i næringen.

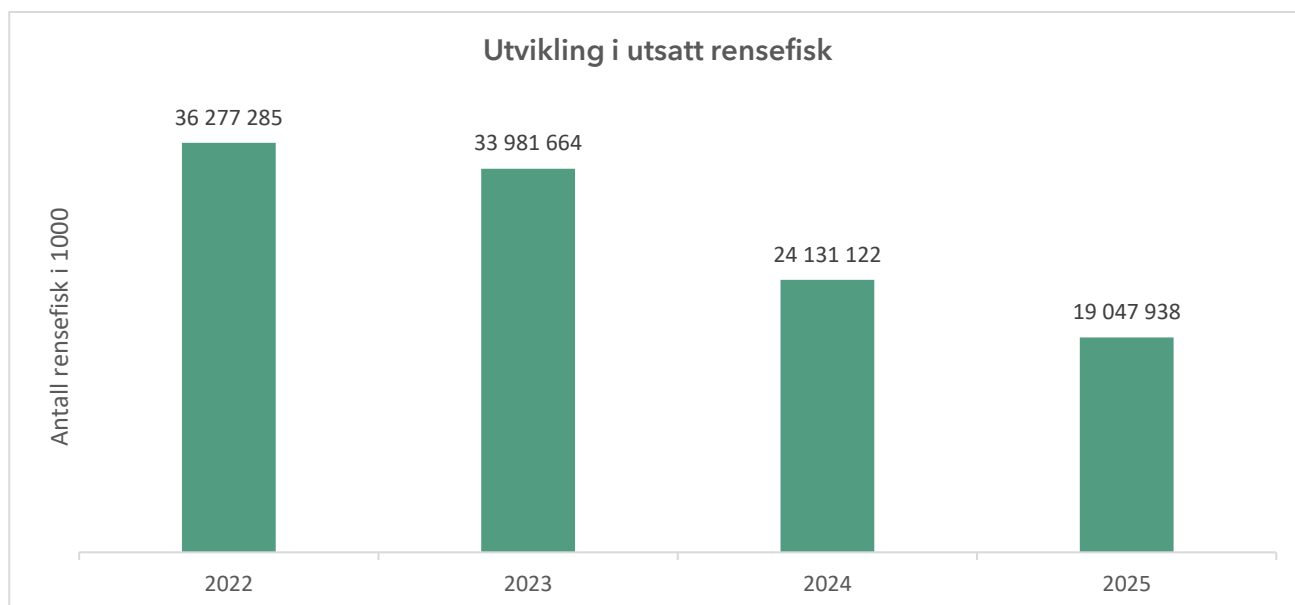
Planlagt offentlig kontroll

I de mest alvorlige tilfeller med uaktsomt eller forsettlig brudd på dyrevelferdsloven ilegges overtredelsesgebyr. Det ble vedtatt 17 slike i 2025. Vi mener dette i noen grad har preventiv effekt.

Ny rapportering og veiledning om bruk av rensefisk

Den nye rapporteringsløsningen for bruk av rensefisk i matfiskanlegg trådte i kraft 1. januar 2026. Virksomhetene skal rapportere månedlig per art og produksjonsenhet, og skille tydelig mellom døde og humant avlivede rensefisk, med årsak. Formålet er bedre oversikt over velferden og et styrket beslutningsgrunnlag.

Det er også lansert en ny veileder for fangst, oppdrett og bruk av rensefisk, organisert etter type virksomhet for å gjøre regelverket lettere å finne; [Veileder om rensefisk](#).

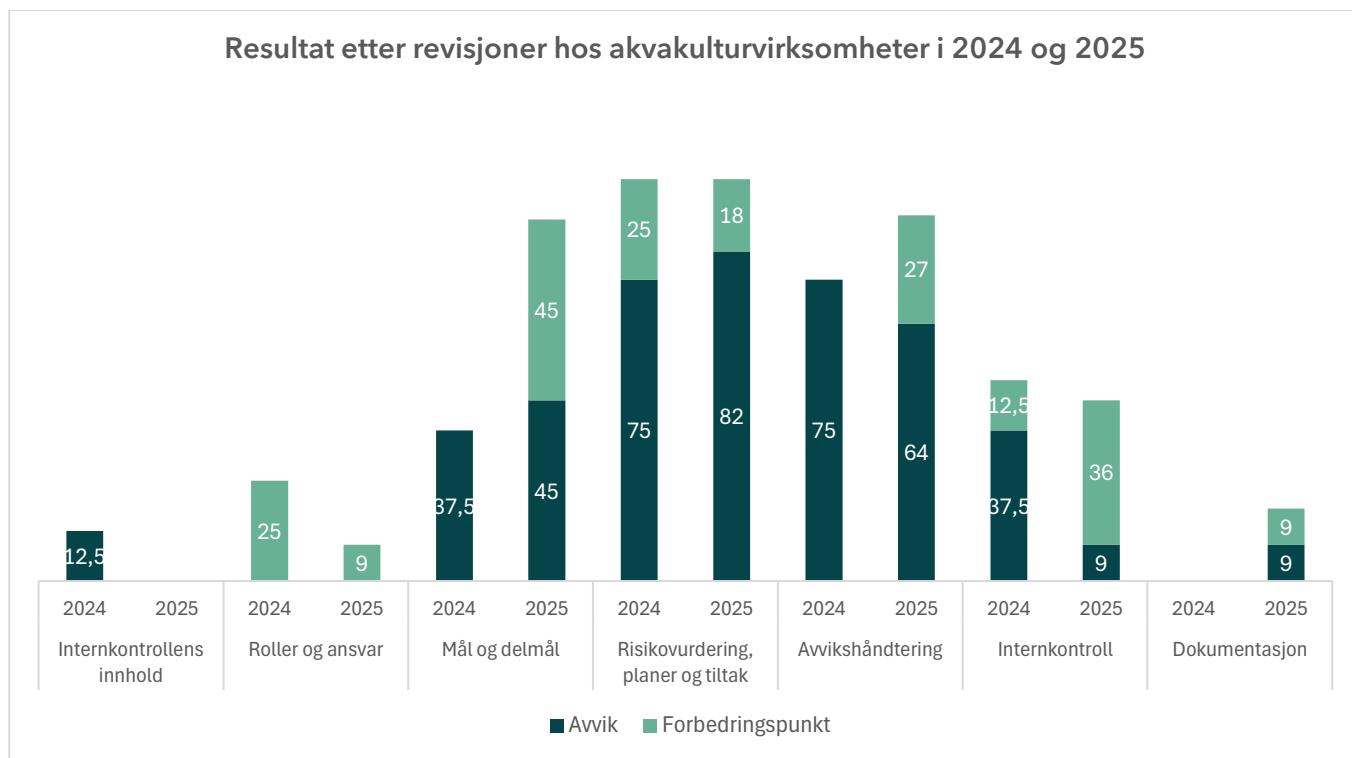

Figur 13. Utvikling i antall utsatt rensefisk (i 1000 fisk). Kilde: Mattilsynet

Antall utsatt rensefisk som rapporteres inn viser en årlig nedgang fra 2022. Vi har fulgt opp anlegg der rensefisken har særlig dårlige forhold. Krav om utfisking av rensefisk før avlusing har også bidratt til redusert bruk.

Vi vurderer at de aktørene som fortsatt benytter rensesk, er de som opplever best dokumentert effekt av tiltaket.

Systemrevisjoner

Figur 14. Prosentvis andel av avvik og forbedringspunkter i ulike kontrollområder etter 20 revisjoner hos akvakulturvirksomheter i 2024 og 2025. Kilde: Mattilsynet.

Vi har gjennomført systemrevisjoner av 20 ulike virksomheter i 2024 og 2025. Systemrevisjonene vurderer om selskapene har rutiner og internkontroll som følger regelverket, og inkluderer verifikasjonstilsyn på utvalgte lokaliteter for å se om planverk og praksis samsvarer. Selv om flere selskaper viser framgang, styrer mange fortsatt mest gjennom reaksjoner, ikke forebygging.

Revisjonene avdekker flere gjentakende utfordringer: Dyrevelferd er sjelden satt som egne mål. Fokus ligger ofte på produksjon. Risikostyringen er fragmentert og mangler helhetlig risikobilde. Avvik behandles raskt, men uten tilstrekkelige rotårsaksanalyser. Velferdsdata brukes i liten grad som beslutningsgrunnlag. Dette gjør det vanskeligere å forebygge og/eller redusere alvorlige hendelser.

Dialogbasert metode gir gode resultater. Ni av ti reviderte virksomheter melder økt kunnskap, mens åtte av ti mener at revisjonen gir godt grunnlag for tiltak.

Hendelser på fiskehelseområdet

Listeførte sykdommer

Tabell 3. Antall sykdomsutbrudd. Kilde: Veterinærinstituttet

Sykdom	2022	2023	2024	2025
ILA (infeksiøs lakseanemi)	15	18	13	18
VHS (viral hemoragisk septikemi)	0	0	0	0
PD (pankreassykdom hos laks)	98	58	48	44
Furunkulose	2	0	0	0
BKD (bakteriell nyresyke)	1	12	8	1
Francisellose	0	0	0	1
Furunkulose (rognkjeks)	1	0	0	0
VNN/VER (viral nervenekrose)	0	0	1	0
<i>Gyrodactylus salaris</i>	0	2	1	0

Antall ILA-utbrudd (infeksiøs lakseanemi) er tilbake på nivå med 2023. Av om lag 600 lokaliteter i sjø har rundt 3 prosent påvist ILA. Målet i bekjempelsesplanen er én prosent. Dødeligheten er lav fordi sykdommen oppdages tidlig og lokaliteter tømmes raskt.

I oppdrettstette områder indikerer smittesporing spredning via vann, utstyr og flytting av fisk. Noen utbrudd kan knyttes til ikke-sykdomsfremkallende ILAV HPR0 i settefiskanlegg, mens andre kan være primærutbrudd.

Vi legger stor vekt på biosikkerhet, områdesamarbeid og brakkleggingssoner i driftsplaner og søknader om nye/utvidede anlegg. Manglende felles planer kan gi store økonomiske konsekvenser for alle aktører i samme sone.

Beredskapsplanen for ILA er oppdatert i tråd med dyrehelseregelverket som Norge deler med EU. Målet er mer effektiv bekjempelse av sykdommen, og næringen får et større ansvar for smittehåndtering i tråd med regelverkets vekt på forebygging og biosikkerhet.

Planen åpner også, på bestemte vilkår, for uttak av enkeltmerder ved ILA-utbrudd. Det ble gitt tillatelse til dette en gang i 2025, men det viste seg at sykdommen raskt spredde seg til alle merder i anlegget.

Det er påvist ett nytt BKD (bakteriell nyresyke) tilfelle på Sunnmøre knyttet til tidligere funn i området og det har vært mistanke om BKD i ett stamfiskanlegg. Smittefri stamfisk er avgjørende, og kontrollene bør være gode.

Hele området nord for PO6 (Nordmøre og Sør-Trøndelag) ble igjen erklært fritt for PD etter utbrudd på Helgeland høsten 2023. Dette er viktig av mange årsaker som lavere kostnader til vaksiner, lavere dødelighet, bedre markedsadgang til viktige importland og bedre fiskevelferd.

Ikke-listeførte sykdommer bidrar til høy dødelighet i oppdrett

Ikke-listeførte sykdommer er hovedårsak til dødeligheten. Oversikten over hvilke sykdommer som driver dødelighet regionalt er mangelfull, men vi vet at Pasturellose og Yersiniose gir høy dødelighet, særlig ved dårlig gjellestatus og i forbindelse med avlusing. Pasturellose ser ut til å spre seg nordover i utbredelse. Yersiniose kan smitte via smolt, men sprer seg også med felles utstyr.

Høye sjøtemperaturer førte til flere tilfeller med gjelleskader. Samtidig med lave oksygeninnhold i sjøen og annen sykdom og/eller avlusing kan dette gi store problemer.

Algeoppblomstring og beredskap i oppdrettsnæringen

Det har i 2025 vært algeoppblomstringer i Vesterålen og rundt Flekkefjord. Om lag 3,5 millioner fisk er anslått døde direkte eller indirekte som følge av dette.

I Vesterålen har et tett og godt planlagt beredskapssamarbeid bidratt til at konsekvensene av algeoppblomstringen ble langt mindre enn de ellers kunne vært.

Tverrsektorielt samarbeid

Samarbeidet med Fiskeridirektoratet er styrket både i felles utredningsoppgaver, erfaringsutveksling og ved hendelser som algeoppblomstring. Dette gjelder både fiskehelse og fiskevelferd.

Vi har et tett samarbeid med Kystvakten og bruker deres fartøy planmessig til uanmeldte inspeksjoner. Vi har utvidet dette samarbeidet i 2025 med flere tokt i større deler av landet rettet mot både oppdrettsanlegg og fartøy som slakter fisk.

System og metodeutvikling

Mattilsynet har overtatt rapporteringsansvaret for renseskjema fra årsskiftet. I den forbindelse har vi utviklet et nytt rapporteringsskjema for renseskjema, i tett dialog med interesseorganisasjoner og kunnskapstøtte.

Ansvar for godkjenning av driftsplaner skal framover kun ligge hos Mattilsynet. Arbeidet med ny løsning er startet og målet med løsningen er å forenkle både næringens innrapportering og forvaltningens saksbehandling.

Vi har startet utviklingen av et nytt internt system for gjennomføring av systemrevisjoner av akvakulturselskap. Systemet gir bedre verktøystøtte for planlegging, gjennomføring og oppfølging av systemrevisjoner samt tilgang til strukturert dokumentasjon. Dette styrker grunnlaget for mer målrettet og risikobasert tilsyn.

Vi har etablert en Regulatorisk sandkasse for digitalisering og utvikling innen havbruk for å teste ut nye teknologiske løsninger i samarbeid med havbruksnæringen. Det første prosjektet testet tekniske løsninger automatisk lusetelling og helautomatisk rapportering av lusetall.

Det er også etablert en ny offentlig statistikkside som presenterer offisiell statistikk over slaktning av oppdrettet laksefisk (laks, ørret og regnbueørret), basert på lovpålagt rapportering fra oppdrettere.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Mattilsynet har bidratt til å sette fiskevelferd og dødelighet tydelig på dagsorden. Vi har styrket dialogen med hele havbruksnæringen og bidratt til økt forståelse for behovet for konkrete regelverksendringer og økt satsing på digitalisering.

Vi bidrar til å opprettholde tillitten til norsk sjømat og bidrar til markedsadgang gjennom resultat fra inspeksjoner fra tredje land. Et anlegg for produksjon av befruktet lakserogn har fått ILA fristatus i EU og godkjent sykdomsfri status etter WOAH sine kriterier.

Vi tilrettelegger for økt produksjon og har effektivisert vår behandling av søknader om etablering og utvidelse av anlegg.

Norge nord for produksjonsområde 6 er igjen erklært fritt for PD.

Vi har i større grad fulgt opp anlegg med størst dødelighet og dårligst velferd gjennom tydeligere virkemiddelbruk. Samtidig er kapasiteten ikke tilstrekkelig til å følge opp alle hendelser med alvorlig nedsatt velferd eller til å gjennomføre alle risikobaserte inspeksjoner som dyrehelseregulverket krever.

Prioriteringer i 2026

Vi vil arbeide med utvikling av regelverk på flere områder som oppfølging av Dyrevelferdsmeldingen og Havbruksmeldingen. Målet er å sikre at reguleringene ivaretar fiskehelse og fiskevelferd på en god og treffsikker måte.

Mattilsynet vil gjennomføre tilsynsaktiviteter som har effekt i forhold til redusert dødelighet, godt husdyrmiljø ved innføring av ny teknologi og regelverksetterlevelse ved slakting av fisk. I tillegg vil vi ha en særlig oppfølging av anlegg med torsk.

Utfordringer og nedprioriteringer

Oppfølgingen av Nærings- og fiskeridepartementets bestillinger i havbruksmeldingen har vært ressurskrevende. Dette, sammen med andre bestillinger, har gjort at enkelte oppgaver er blitt nedprioritert eller utsatt, og ressursituasjonen har ført til lengre behandlingstid på andre områder. Manglende kapasitet har medført at arbeidet med automatisk lusetelling, teknologiutvikling og en masterplan for areal, inkludert soner og næringsstruktur, har blitt forsinket.

3.1.6 Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr

Tilstand og risikobilde

Alle med ansvar for dyr må sørge for at dyrevelferden er ivaretatt og holdes i samsvar med regelverket om dyrevelferd. Dette gjelder for landbaserte og akvatiske produksjonsdyr, selskapsdyr og sportsdyr.

Vi har også i 2025 avdekket regelbrudd i mange dyrehold, noe som viser at dyrevelferden ivaretas i varierende grad av ulike dyreholdere.

Vi må arbeide risikobasert med tilsyn innenfor dyrevelferdsområdet. Vi må til enhver tid utnytte våre ressurser best mulig ved å rette innsatsen mot de mest alvorlige sakene der risikoen for regelverksbrudd er størst. Det betyr at oppfølging av mindre alvorlige funn blir nedprioritert på grunn av andre, mer alvorlige saker.

Tilsyn med dyrevelferd utfordres av andre oppgaver vi har ansvaret for - både innen kjøttkontroll og slakteritilsyn, andre rettslig fastsatte oppgaver, oppfølging av dyreholdere med vedvarende utfordringer samt hendelseshåndtering i all hovedsak knyttet til dyrehelse.

Situasjonen er ikke enestående for 2025, da vi også tidligere år har måttet prioritere fra dyrevelferdsarbeidet til andre viktige og pålagte oppgaver.

Fortsatt store tap av dyr på beite mange steder i landet

Det samlede tapet av sau og lam i Norge for 2025 var 70 748 dyr, som gir en tapsprosent på > 5 prosent (sau 3 prosent og lam 6,8 prosent) på landsbasis. Tapstallene i enkelte beitelag er svært høye, og mange har tapstall langt over det Mattilsynet vurderer som akseptabelt for dyrevelferden.

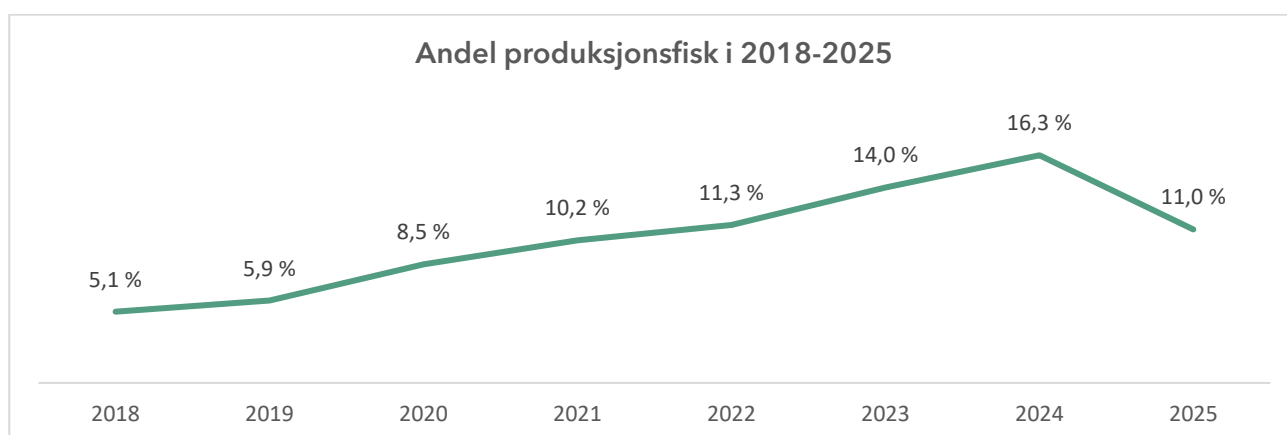
Ressursregnskap for reindriftsnæringen viser at det i reindriftsåret 2024/2025 var 217 152 tamrein i næringen. Det samlede totale tapet var 84 470 dyr i samme periode, som gir en tapsprosent på 23 prosent (voksne dyr 9 prosent og kalver 44 prosent). 79 prosent av voksne dyr og 91 prosent av kalvene oppgis som tapt til fredet rovvilt. Prosentvise kalvetap er beregnet i forhold til antall fødte kalver våren 2024, prosentvise tap av voksne dyr er beregnet i forhold til antall rein ved slutten av forrige driftsår (korrigert reintall per 31. mars 2024). Prosentvise totaltap er beregnet i forhold til summen av antall rein i vårflokk og antall fødte kalver våren 2024. Årsakene til tap av rein er komplekse og varierer fra år til år, med ulike geografiske områder og mellom forskjellige distrikter og siidaenheter.

De høye tapene er alvorlige, og mange dyr utsettes for betydelig lidelse. Rovvilt er en særlig stor trussel i flere områder, og tapene er fortsatt høye både i beite- og rovviltprioriterte soner, til tross for forebyggende tiltak.

I løpet av beitesesongen sendte Mattilsynet totalt 25 varsler om hendelser som omhandlet akutte hendelser om skadde/drepte beitedyr som følge av rovviltangrep til Landbruks- og matdepartementet.

Velferd for akvatiske dyr

Andelen fisk som dør og nedklassifiseres til produksjonsfisk er en viktig indikator på velferden før slakting. Det er en tydelig nedgang i nedklassifisering på grunn av vintersår fra 2024. En mer effektiv vaksine er en sentral årsak til dette. Noe høyere sjøtemperaturer og mer skånsom lusebehandling er også mulige forklaringer. I tillegg var det færre alvorlige angrep av perlesnormanet vinteren 2024/2025 enn året før.

Figur 15. Andel produksjonsfisk av laks i 2018–2025. Kilde: Mattilsynet

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Strategi for dyrehelse og dyrevelferd på landdyr

Mattilsynet startet i 2025 arbeidet med å utvikle en egen strategi for landdyrområdet, både for dyrevelferd og dyrehelse. Strategien skal peke ut retningen for langsiktige satsninger og resultere i tydeligere prioriteringer, mål og målbarhet. Innsikt gjennom dialog med brukere, interessenter og andre relevante aktører er sentralt i arbeidet. Dyrevelferdsmeldingen (Meld. St. 8 (2024-2025) om dyrevelferd) er en viktig premissgiver for dette arbeidet.

Risikobasert oppfølging av dyrevelferd på landdyr

Vi arbeider risikobasert med dyrevelferd og prioriterer systematisk oppfølging av dyrehold med alvorlige avvik på dyrevelferd. Vi får informasjon om risikodyrehold gjennom bekymringsmeldinger, observasjoner gjort i kjøttkontrollen ved slakteriene og erfaringer fra tidligere tilsyn.

På landdyrområdet har vi egne team som jobber dedikert med vurdering og oppfølging av bekymringsmeldinger om dårlig dyrevelferd, og vi har egne team som jobber opp mot dyrehold med vedvarende utfordringer (KDD).

Mulighet for egnede beiteområder

Dyr som har naturlig behov for å beite, skal ifølge regelverket om dyrevelferd ha mulighet for å beite i løpet av normal beiteperiode. Dyreholderne skal sørge for at beiteområdet er egnet.

Det høye antallet dyr som årlig dør på beite tilsier at vi må prioritere arbeid for å bedre dyrevelferden på beite. Som i andre sammenhenger skal kontrollen være risikobasert. Det vil si at Mattilsynet vil prioritere å kontrollere og følge opp dyreholdere som mister eller risikerer å miste mange dyr på beite.

Utmarksbeite gir dyrene gode muligheter til et naturlig liv med god velferd, og legger til rette for høsting av naturens ressurser. I reindriften finnes dessuten ingen alternativer. Til tross for god velferd, blir likevel dyrene på utmarksbeite utsatt for ulike farer.

Teknologi for overvåking av fiskevelferd

Tilsyn og revisjoner viser at velferden på mange lokaliteter ikke overvåkes systematisk, og at det ofte mangler definerte grenseverdier for når driften må avsluttes som følge av dårlig velferd. Vi har prioritert tilsyn og oppfølging i anlegg med langvarig dårlig velferd og mener at dette har generell effekt slik at fisk med dårlig velferd tas ut raskere. Vi legger til grunn at næringen og forvaltningen følger Laksvell-protokollen eller andre anerkjente standarder i forhold til hva som vurderes å være god, akseptabel og uforsvarlig fiskevelferd.

Det skjer en rask utvikling innen automatiske systemer for overvåking av fiskevelferd. For at slike løsninger skal ha effekt, må resultatene innlemmes i virksomhetenes styringssystemer. Den nye styringsforskriften som er på høring, vil kunne bidra til at flere tar i bruk best tilgjengelig teknologi også for velferdsovervåking.

Internasjonalt arbeid og regelverksutvikling

EU-Kommisjonen foreslo i 2023 to rettsakter på dyrevelferdsområdet: beskyttelse av dyr i forbindelse med transport og dyrevelferd for hund og katt og deres sporbarhet. Begge var under behandling i Rådet og Parlamentet i 2025.

I tillegg arbeider Kommisjonen med modernisering av dyrevelferdsregelverket for holdte dyr. Vi har fulgt med på den løpende utviklingen og bidratt aktivt gjennom skriftlige konsultasjoner, kartleggingsstudier eller konkrete innspill om viktige saker for Norge.

I samarbeid med andre land har vi laget utkast til nye regler for transport av dyr, og vi har deltatt på alle relevante møter og konferanser både for å bidra faglig og styrke våre nettverk.

Oppfølging av stortingsmelding om dyrevelferd

Meld. St. 8 (2024–2025) om dyrevelferd, også kalt dyrevelferdsmeldingen, beskriver tilstanden og politisk forankrede målsetninger og strategier for dyrevelferden i Norge. Meldingen inneholder mange tiltak som Mattilsynet har en viktig rolle i å følge opp. Vi har på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utredet behovet for å registrere store kattehold, og vi har forberedt innføring av nye krav til hold av purker i fødebinger og til levemiljøet for fjørfe. Vi har også forberedt et nytt regelverk for avl og merking av hunder og katter, som blant annet skal gjennomføre EUs nye regelverk på dette området. Når det gjelder fiskevelferd har vi startet på arbeidet med å utvikle en egen forskrift om velferd for akvatiske dyr. Denne skal sammen med en ny, helhetlig forskrift om fiskehelse bidra til å gjøre det enklere å gjøre rett, både for virksomhetene og i vår offentlige kontroll.

Planlagt offentlig kontroll

Oppfølging av dyrehold med vedvarende utfordringer krever mye ressurser

I noen dyrehold får dyra dårlig tilsyn og stell over lang tid, og vi har fattet gjentatte vedtak om behov vesentlige utbedringer, uten at dette har ført til at dyra får det varig bedre. Arbeidet med disse dyreholdene er høyt prioritert, men de er ressurskrevende å jobbe med. Vi har i 2025 etablert egne team som jobber systematisk med disse dyreholdene.

Vi avviklet, etter vedtak, totalt 17 dyrehold som er karakterisert som kronisk dårlige. Ved utgangen av året er det 231 dyrehold vi vurderer har vedvarende utfordringer, hvorav 67 er under aktiv oppfølging. Selv om flere dyrehold er avviklet, er antall dyrehold i denne kategorien rimelig stabil, fordi vi hvert år oppdager nye dyrehold. Arbeidet må derfor fortsatt ha høy prioritet.

Risikobasert oppfølging av fiskevelferd i oppdrett

Anlegg med dårlig velferd hos fisk følges i hovedsak opp etter samlet risikovurdering basert på innmeldte hendelser, bekymringsmeldinger, innmeldte data for dødelighet og nedklassifisering av slaktefisk. Vi vil i 2026 ha særlig oppmerksomhet med dårlig velferd like etter utsett av smolt.

Dyrevelferd for gris er en prioritert oppgave

Tilsyn med gris er fortsatt et prioritert område i vår operative tilsyn. Dette er en oppfølging etter tilsynskampanjen på svineområdet i 2021/2022. Hovedmålet med tilsynet er å bidra til bedre velferd for griser gjennom å øke effekten av viktige regelverkskrav. For å kunne vurdere effekten av tilsynet vi gjør, har vi valgt ut relevante indikatorer i et risikobasert utvalg, der vi blant annet har lagt vekt på sykdomsregistreringer i slakteri som kan være en indikator for forholdene i dyreholdet. Vi gjennomførte 78 tilsyn med svinebesetninger.

Alle registrert svineprodusenter mottok et informasjonsbrev med veiledning knyttet til de valgte indikatorene.

I tillegg til å registrere antall avvik i forbindelse med tilsyn, vurderer vi det som nyttig å samtidig vurdere alvorlighetsgraden av avvikene og den generelle tilstanden i dyreholdet.

En av indikatorene for svinetilsynet, er derfor å gjøre en helhetlig vurdering av dyrevelferden i dyreholdet. Resultatene fra tilsynene viser en slik fordeling mellom de tre kategoriene:

Figur 16. Tilstandsbeskrivelse på bakgrunn av gjennomførte tilsyn. Kilde: Mattilsynet

God	Dyrevelferden er god. Det ble ikke funnet brudd på regelverket, eller bare bagatellmessige forhold som ikke har betydning for dyrenes velferd.
Tilfredsstillende	Dyrevelferden er tilfredsstillende, men det ble funnet regelverksbrudd som må rettes innen en gitt frist. Regelbruddene har betydning for dyrenes velferd, men er ikke alvorlige.
Ikke tilfredsstillende	Dyrevelferden er ikke tilfredsstillende. Det ble funnet alvorlige eller gjentatte brudd på regelverket som har betydning for dyrenes helse og trivsel. Det kreves omfattende tiltak for å rette opp feilene.

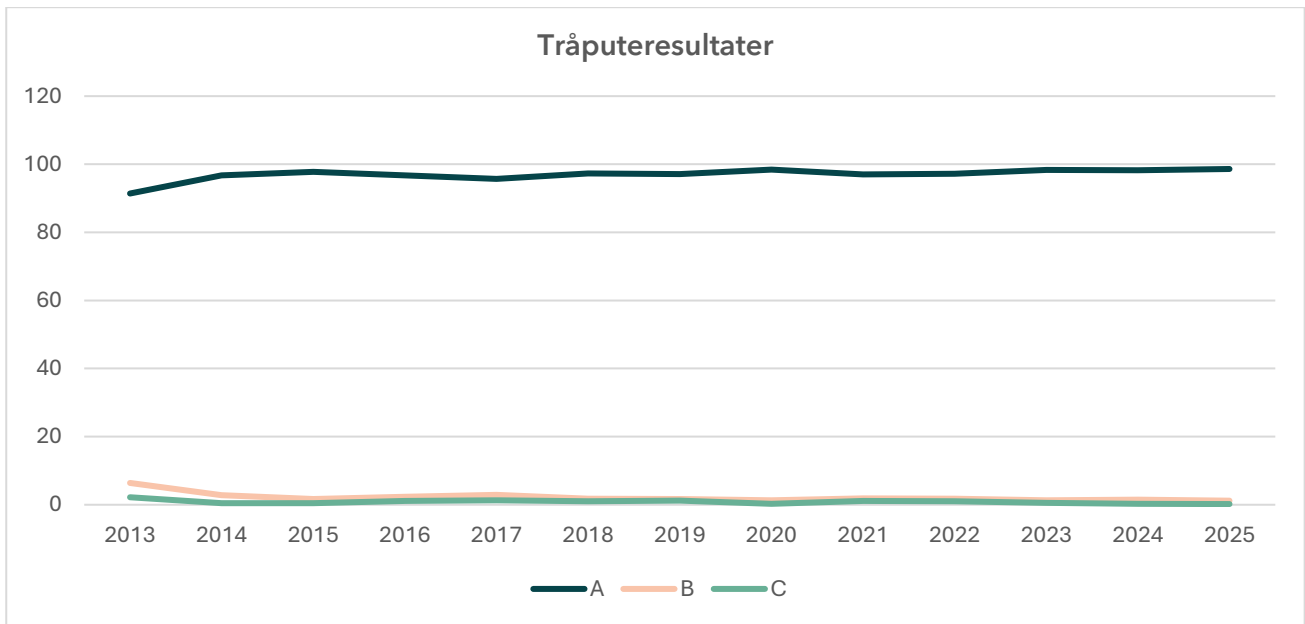
De fleste regelbruddene relaterer seg fortsatt til syke og skadde dyr samt rotemateriale og strø. I 2026 følger vi opp produsenter med alvorlige brudd.

Vi har systemisert arbeid med oppfølging av arealkrav for fjørfe

Vi har prioritert systematisk arbeid med oppfølging av tilsyn med arealkrav for både verpehøner og slaktekylling. Kontroll med tettheten av dyr er viktig for å ivareta dyrevelferden. Vi har etablert et dedikert landsdekkende team som følger opp dette.

Positiv utvikling på tråputeskår hos slaktekylling

Tråputeskår er en nøkkelindikator for dyrevelferd hos slaktekylling. Tråputeskår er et mål for skader som kan oppstå på føttene hos slaktekylling som følge av levemiljø i dyreholdet. Tall fra Animalia i 2025 viser at nær 99 prosent av alle flokkene kommer i kategori A og har god fothelse.

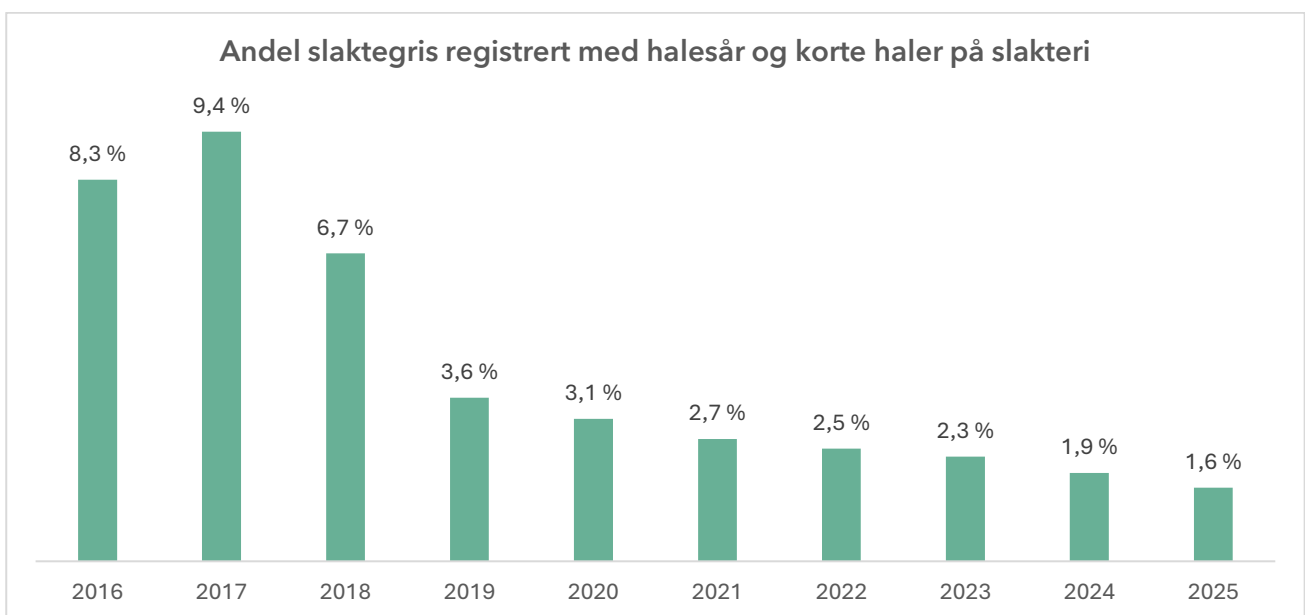

Figur 17. Tråputeresultater. Kilde: Animalia, Kjøttets tilstand 2025

Mindre halesår og korte haler i slakteri

Hos svin er halesår og korte haler to av de tydeligste og mest brukte indikatorene på stress og mangler i miljøet i svinehold. Mattilsynet har registrert en betydelig nedgang i forekomsten av åpne halesår og korte haler på griser sendt til slakt de seneste årene. Det ikke er tillatt å transportere syke eller skadde dyr, slik at slaktestatistikken vi får fra utvidet sykdomsregistrering i slakteri vil ikke korrelere fullstendig med den totale forekomsten av halesår i svinepopulasjonen. Disse tallene representerer kun svin som blir slaktet på slakteri.

Åpne halesår som vi registrerer oppstår i opprinnelsesbesetningen og skyldes normalt stereotypisk atferd som følge av mangler i miljø og stell før transport. Akutte skader kan oppstå under lasting og lossing på transport og i slaktefjøsset, men slike skader er forholdsvis sjeldne og enkle å identifisere som ferske. Det er derfor svært sannsynlig at de fleste tilfeller registrert ved slakt reflekterer forhold i besetningen, ikke skader som har oppstått underveis.

Figur 18. Andel slaktegris registrert med halesår og korte haler på slakteri. Kilde: Mattilsynet/Animalia

Hendelser på dyrevelferdsområdet

Innmeldte tilfeller med dårlig velferd for akvatiske dyr

Vi har fått inn 1730 meldinger fra oppdrettsvirksomheter om situasjoner eller hendelser som har medført alvorlig nedsatt velferd for fisk. Av disse er 461 karakterisert som alvorlige. I anlegg i sjø er det særlig hendelser knyttet til avlusing som er i flertall. Gjellesykdom kombinert med høy temperatur og lavt oksygeninnhold er medvirkende årsak i mange tilfeller. Behandling av fisk som er svekket på grunn av sykdom gir også dårlig velferd.

I settefiskanlegg og andre anlegg som er avhengige av strøm, resirkuleringssystemer, pumper og sensorer meldes det fortsatt om hendelser der fiskevelferden blir alvorlig svekket som følge av teknisk eller menneskelig svikt. Vår vurdering er at mangelfulle risikovurderinger og utilstrekkelige driftsrutiner ofte ligger til grunn.

Vi mottar flere meldinger om dårlig fiskevelferd fra ansatte i virksomheter. Disse varslene har særlige krav til anonymisering og varslene kan derfor være vanskelig å følge opp på en egnet måte.

Vi har ikke kapasitet til å følge opp alle alvorlige hendelser og prioriter situasjoner med pågående dårlig velferd.

Oppfølging av bekymringsmeldinger knyttet til landdyr krever harde prioriteringer

Bekymringsmeldinger fra publikum er en viktig kilde til informasjon om mistanke om manglende regelverksetterlevelse på dyrevelferd. Den største andelen av bekymringsmeldinger er på selskapsdyr som hund og katt. Vi har egne team som jobber med å prioritere de mest alvorlige sakene. Store kattehold med utfordringer innen både dyrehelse og dyrevelferd er typiske eksempler på saker vi følger opp, ofte i samarbeid med andre etater.

Vi innførte en forbedret digital løsning for bekymringsmeldinger i 2024 som gjør oss bedre i stand til å vurdere meldingene som kommer inn, samt at meldinger til andre etater dirigeres til riktig mottaker. Vi vurderer at dette er hovedårsakene til at antallet bekymringsmeldinger har gått ned med rundt 21 prosent fra 13 393 bekymringsmeldinger fra publikum i 2024 til 10 574 i 2025.

Tverrsektorielt samarbeid

For å ivareta samfunns mål om god dyrevelferd har Mattilsynet et godt samarbeid med andre etater. Vi har et etablert samarbeid med politiet om dyrevelferds kriminalitet. Dette sikrer bedre prioritet og oppfølging av saker hos begge etater.

Mattilsynet har også samarbeid med Landbruksdirektoratet gjennom gjensidig forpliktende avtale om utveksling av informasjon i saker om dyrevelferd. Dette innebærer at ved alvorlige brudd på dyrevelferdsloven, informerer Mattilsynet Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet og kommunene bruker denne informasjonen i sin vurdering av produksjonstilskudd.

Mattilsynets tilsynsdivisjon har jevn og tett dialog med statsforvaltere, Statens Naturoppsyn, og rovviltnemndene om beitedyr og rovdyrangrep. Gjennom beitesesongen holdes jevnlig møter for å utveksle informasjon om situasjonen i beiteområdene. Mattilsynet deltar som observatør i rovviltnemndenes møter gjennom året. Samtidig vektlegger vi samarbeid og forebyggende arbeid sammen med andre etater, blant annet gjennom dialogmøter, informasjonsmaterieell og kontakt med beitelag og beitebrukere både før og under beitesesongen.

Vi har også jevnlig dialogmøter med Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet. Vi rapporterer årlig til Landbruks- og matdepartementet om beitesesongen året før samt at departementet varsles fortløpende om hendelser gjennom beitesesongen.

Vårt samarbeid med andre etater er rettet både mot fiskevelferd og fiskehelse. Tverrsektorielt samarbeid innen velferd for akvatiske dyr er omtalt i kapitlet om fiskehelse.

System og metodeutvikling

Høsten 2025 begynte utviklingen av "Landdyrløsningen", et nytt og moderne saksbehandlings-system som skal erstatte dagens MATS-løsning på landdyrfeltet. Dette er et sentralt ledd i Mattilsynets digitale transformasjon. Målet med den nye løsningen er å frigjøre tid til kjerneoppgaver og sikre mer treffsikker saksbehandling. Dette oppnås gjennom

- **forenklet rapportskrivning:** Ved å kombinere et moderne brukergrensesnitt med støtte fra kunstig intelligens (KI).
- **reduert saksbehandlingstid:** Systemet legger til rette for mer effektiv bruk av opptrappende virkemidler. Automatiske fristpåminnelser til både saksbehandlere og mottakere sikrer bedre flyt og fremdrift i sakene.
- **bedre datatilgang:** Løsningen samler relevante data fra kilder som utvidet sykdomsregistrering (USR), ante mortem- og post mortem-data (AM/PM) samt data fra Landbruksdirektoratet.

Løsningen skal også ivareta bedre datakvalitet på registreringer av sentrale områder som alvorlig vanskjøtsel. Første versjon av systemet lanseres etter planen våren 2026. I denne fasen vil inspektørene få tilgang til grunnleggende funksjonalitet for virksomhetssøk, innsyn i eksisterende MATS-data og forenklet arkivering av notater og dokumentasjon.

Gjennom 2026 vil løsningen videreutvikles til å dekke hele tilsynsløpet, med mål om å skape en mer helhetlig og datadrevet forvaltning av dyrehelse og dyrevelferd i Norge.

System og metodeutvikling innen velferd for akvatiske dyr er omtalt i kapittel 3.1.5.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Prioritering av tilsyn i anlegg med dårlig velferd og høy dødelighet på fisk har en preventiv effekt. Vi mener at virksomheter i økende grad på eget initiativ tar ut fiskegrupper med dårlig velferd før ordinær slakting er planlagt.

Vi vurderer at Mattilsynet gjør en stor og viktig innsats med å følge opp alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket på landdyrområdet. Gjennom vårt arbeid vil dyrehold med alvorlige mangler enten bli varig bedret eller vi sørger for at de bli avviklet. Vi arbeider stadig mer systematisk og effektivt i oppfølgingen vår at disse dyreholdene, og flere av dyreholdene med alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket blir avviklet av Mattilsynet.

Prioriteringer i 2026

Vi prioriterer å fortsette arbeidet med strategi for dyrevelferd som vil sette en tydelig retning for Mattilsynets dyrevelferdsarbeid.

Vi prioriterer å følge opp dyrehold med åpne avvik og kjente vedvarende alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. Vi vil særlig arbeide med å redusere saksbehandlingstiden i disse sakene.

Alvorlige bekymringsmeldinger om dårlig dyrevelferd på landdyrområdet, meldt inn via bekymringsmeldingsløsningen på Mattilsynets nettsider, vil fortsatt gi høy oppmerksomhet.

Bekymringsmeldinger fra slakterier om dyrevelferd følges også opp. Vi vil ha særskilt oppmerksomhet på småfe med lave slaktevekter, som er en viktig indikator på dyrevelferd. Dette arbeidet skal skje i tett samarbeid med næringen.

Vi vil bidra til overgang til nye oppdrettssystemer som gir mindre lakselus og dermed bedre velferd.

Anlegg med svakest resultater på fiskevelferd vil bli fulgt opp med tydelig virkemiddelbruk. Vi arbeider også med ny velferdsforskrift for akvatiske dyr.

3.1.7 Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn

Tilstand og risikobilde

Kommunikasjon om mat blir stadig mer krevende. Nye merkeordninger, påvirkning fra ulike stemmer i sosiale medier og økte krav til åpenhet gjør det både viktig og vanskelig å nå fram til forbrukerne med pålitelig informasjon.

Vi ga faglig informasjon til forbrukere gjennom hyppige svar på mediehenndelser. Vi bidro innenfor våre rammer i aktuelle saker for å forklare regelverk, matmerking og mattrygghet på en forståelig måte. Vi oppdaterte nettsidene våre for å gjøre informasjonen klarere og lettere å finne. Vi deltok også på arenaer som for eksempel Umami-messen – en stor fagmesse for mat-, drikke- og serveringsbransjen i Norge – for å dele kunnskap med forbrukere og ha dialog med bransjen. Mattilsynet deltok også i møter knyttet til intensjonsavtalen for et sunnere kosthold og bidro med faglige innspill og felles budskap i arbeidet med sunnere kosthold.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Vårt arbeid på området bygger på en risikobasert tilnærming som prioriterer kontroll med aktører og produkter som representerer størst risiko for helseskade, villedning eller manglende etterlevelse av regelverket. Forbrukerbeskyttelse er et sentralt hensyn, og Mattilsynet samarbeider tett med Tolletaten, forbrukermyndigheter og europeiske varslingsystemer for å identifisere trender, holde oversikt over nye risikoprodukter og sikre rask respons der forbrukerhensyn berøres.

Planlagt offentlig kontroll

Det ble ikke gjennomført noen kampanje med fokus på matinformasjon. Det er derfor fattet vesentlig færre vedtak (62 i 2025) med hjemmel i matinformasjonsforskriften enn tidligere (131 i 2024).

Hendelser på området for helse, kvalitet og forbrukerhensyn

Hendelser knyttet til ulovlige ingredienser i kosttilskudd, feilmerking, ulovlige kosmetikk- ingredienser og mangelfull dokumentasjon ved import ble fulgt opp gjennom året. Flere saker startet med funn i Tolletatens kontroller, hvor vi mottok sakene for videre vurdering og vedtak. Hendelseshåndtering er et viktig supplement til planlagt tilsyn på dette feltet, ettersom mange brudd først avdekkes når varer stoppes ved grensen eller når forbrukere melder inn uønskede hendelser. Denne typen saker viser at enkelte aktører fortsatt ikke har tilstrekkelige rutiner for å sikre at produkter som omsettes er trygge og korrekt merket.

Prioriteringer i 2026

Vi vil ha fokus på frivillige merkeordninger som kan villede forbrukerne, bruk og deklarerings av tilsetningsstoffer samt merking av allergener hos næringsmiddelprodusenter. I tillegg fortsetter vi arbeidet med merking og markedsføring av kosmetikk og kosttilskudd.

3.1.8 Ivareta miljøvennlig produksjon, herunder økologisk produksjon

Tilstand og risikobilde

Regelverket skal sikre at animalske biprodukter ikke utgjør en risiko for fôr- og matkjeden. Det er 1364 aktive tilsynsobjekter, hvorav 337 er godkjenningsspliktige. Biogassnæringen vokser raskt, og avvik mellom antall godkjente anlegg (27) og SSBs tall (66) tyder på drift uten nødvendig godkjenning. Den sterke veksten gir stort behov for veiledning.

Norge har elleve produsenter av mineralgjødsel, 23 kalkprodusenter og over 300 virksomheter som produserer organisk gjødsel. Det er innen organisk gjødsel at sirkulære ressurser tas i bruk i størst omfang. Omtrent 90 prosent av avløpslammet gjenvinnes til jordprodukter, hvorav 60 prosent brukes i jordbruket.

Norsk fôrsektor omfatter 525 registrerte eller godkjente produsenter av fôrmidler, tilsetningsstoffer, premikser og ferdigfôr. 46 av disse produsentene har en eller flere godkjenningsspliktige produksjonsformer som trenger ekstra oppfølging. I tillegg kommer en mengde frittstående lager og transportører. Rundt 50-60 prosent av råvarene til landdyrfôr er norskprodusert, mens om lag 90 prosent av råvarene til fiskefôr importeres. Regjeringens mål om bærekraftig fôr innen 2034 innebærer betydelig innovasjon og et regelverk som må tilpasses nye råvarer.

Innen økologisk landbruk holder arealet seg stabilt, og ligger på cirka 4,5 prosent av det totale jordbruksarealet. Målet i den nasjonale strategien er at 10 prosent av det totale jordbruksarealet skal være økologisk innen 2032.

Overordnet strategi og kontrolltilnærming

Biorest fra biogassanlegg skaper utfordringer knyttet til tungmetaller, fosfor og nitrogen, og økende avfallsmengder fra oppdrett forsterker presset på regelverket.

Strengere krav i avfallspolitikken og skjerpede utslippskrav i havbruket øker tilgangen på organisk avfall og fiskeslam. For gjødsel basert på avfall og biprodukter kommer en betydelig del av inntektene fra mottak av avfall, noe som skaper utfordringer for bærekraftig håndtering av biorest. Opphopning av fosfor og begrenset spredeareal gjør eksport av biorest stadig mer aktuelt.

I januar ble det fastsatt ny gjødselverforskrift. Et viktig formål med det nye regelverket er å tilrettelegge for sirkulærøkonomi, og samtidig sikre gjødselvarer av god kvalitet og sikre at helse- og miljøhensyn blir ivarettatt.

En barriere for tilgang til norske bærekraftige fôrressurser er restriksjoner i TSE-regelverket når det gjelder hvilke bearbejdede animalske proteiner som kan brukes i fôr til ulike produksjonsdyr (fôringsforbudet).

Mattilsynet vurderer at det er grunnlag for å diskutere lettelsers i dette regelverket. Vi sendte et brev til EU-kommisjonen med kopi til myndighetene i EU-landene og europeiske bransjeorganisasjoner, med konkrete forslag til lettelsers i fôringsforbudet. Vi forventer at arbeidet med slike endringer vil være en langsiktig prosess.

Planlagt offentlig kontroll

Dialog og veiledning om biogass

Vi har prioritert dialog med biogassnæringen og gjennomført flere møter for å gi veiledning om gjeldende regelverk.

Det er avgjørende å formidle kravene i forkant av at nye anlegg settes i drift, særlig knyttet til hygienisering og håndtering av biorest etter gassutvinning, et område der det ofte oppstår usikkerhet.

Oppfølging av bruk av fiskeslam

For å gjøre det enklere for virksomhetene å følge kravene i det nye gjødselvareregelverket, har vi oppdatert vår samleside om bruk av fiskeslam. Både her, og på fagseminarer nasjonalt og internasjonalt, har vi informert om muligheter for bruk av fiskeslam innenfor dagens regelverk og behovet for mer kunnskap for å utnytte denne ressursen bedre, på en trygg måte. For å veilede nærmere om kravet til hygienisering av fiskeslam som råvare i gjødselvarer, har vi bestilt to vurderinger fra Kunnskapsinstituttene.

Det pågår diskusjoner i EU om å inkludere håndtering av fiskeslam i animaliebiproduktregelverket, og denne informasjonen har vi delt på våre nettsider. Samtidig arbeider vi for at fiskeslam skal bli en tillatt råvare i gjødselvarer etter EU/EØS regelverket, slik at gjødselvarer med fiskeslam blir lettere å eksportere.

Oppfølging av gjødselvarerforskriften og nye gjødselråvarer

Vi har veiledet om gjødselvarerforskriften og etablert en søknadsordning for nye gjødselråvarer.

Arbeidet med vurdering av nye gjødselråvarer er særlig ressurskrevende, og vi bruker mye tid på gjennomgang og vurdering av hver enkelt søknad. Vi mottok tolv søknader om nye råvarer, og det forventes økende søknadsmengde fremover. Per 5. februar 2026 har vi vurdert og godkjent tre nye gjødselråvarer, i henhold til ny gjødselvarerforskrift.

ESA-revisjon og oppfølging på fôrområdet

Fôrområdet var preget av en omfattende ESA-revisjon som avdekket avvik knyttet til kryssforurensning, merking og sporbarhet. Vi iverksatte strakstiltak, og funnene legger føringer for prioriteringene av tilsynet i 2026. Som en følge av dette har vi måttet nedprioritere planlagt tilsyn med transportører.

Samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr og dialog med aktører

Vi har deltatt aktivt i styringsgruppen for samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr. Et av tiltakene for å nå målene i samfunnsoppdraget er å fremme regelverksendringer som kan åpne for trygg bruk av nye råvarer og bedre utnyttelse av animalske biprodukter som samtidig fremmer bærekraftige matsystemer og innovasjon.

Det ble lagt ned en betydelig innsats i dialog og samhandling med næringsaktører, forskningsmiljøer, de som bevilger penger til forskning og andre offentlige virksomheter. Målet har vært å styrke samarbeidet og sikre en felles forståelse av utfordringer og muligheter, slik at vi kan være ett lag som arbeider godt sammen om komplekse problemstillinger. Utvikling av regelverk på dette området forutsetter at aktørene arbeider sammen for målene, spiller hverandre gode og bidrar med kunnskapsbaserte argumenter og gode konsekvensvurderinger.

Vi har også publisert en nettside der vi orienterer om temaene som blir jobbet med: [Sirkulærøkonomi og bærekraftig fôr | Mattilsynet](#)

Tilsyn og utvikling i økologisk produksjon

Debio fører tilsyn med økologiske gårdsbruk, akvakulturanlegg, foredlingsbedrifter, pakkerier, omsetningsledd og importører, på vegne av oss. Økologiregelverket krever blant annet minst ti prosent uanmeldte tilsyn, i tillegg til de årlige revisjonene. Det er utfordrende å få ressursene til å strekke til, og Debio har derfor fått aksept til å gjennomføre digitale kontroller hos en del virksomheter med lav risiko. Med denne tilpasningen ble målet om ti prosent uanmeldte tilsyn nådd.

Det har ellers vært et stabilt år for økologisk produksjon og omsetning i Norge. Antall virksomheter godkjent etter økologiforskriften var 3 018, en netto økning på 13 virksomheter fra 3 005 året før. Antall godkjente gårdsbruk var 1897, som tilsvarer en netto nedgang på 17 bruk. Antall sertifiserte virksomheter innen akvakultur økte fra 81 til 84. Innen foredling, import og omsetning var det 1 037 godkjente virksomheter, en netto vekst på 27 virksomheter. Utviklingen illustrerer en generell trend i landbruket, der stadig flere gårdsbruk legges ned, samtidig som det er økt etterspørsel i markedet etter økologiske varer.

Hendelser på området for miljøvennlig produksjon

D-vitaminsaken viste alvorlige konsekvenser av feil i fôrproduksjon. Feildosering hos en produsent førte til tiltak i fjørfe- og svinebesetninger og tilbaketrekking av store mengder egg. Hendelsen understreker fôrets sentrale betydning for både dyre- og folkehelse.

System og metodeutvikling

Mattilsynet har etablert en avtale med NIBIO for faglig støtte i vurderingene av nye gjødselråvarer. NIBIO har laget en kalkulator for å beregne plantetilgjengelig fosfor i gjødselvarer på bestilling fra oss. Det har manglet gode metoder for å beregne hvor stor andel av fosforet i en gjødselvarer som er tilgjengelig for plantene og som dermed kan erstatte fosfor i mineralgjødsel ved gjødsling. Dette verktøyet er et viktig skritt fremover for å sikre at fosfor i sirkulære gjødselvarer kan utnyttes som ressurs i matproduksjon.

Samlet vurdering av effekt av egen innsats

Skjerpede krav i miljøregelverket har økt mengden fiskeslam som må håndteres. Som råvare i gjødselvarer, biogassproduksjon og som substrat til insekter, ser vi at fiskeslam er en ressurs som bør utnyttes bedre enn i dag.

Søknadsordningen for nye gjødselråvarer vil sikre en grundig vurdering av helse- og miljørisiko før avfall og biprodukter tas i bruk i matkjeden.

D-vitaminsaken og funn fra ESA-revisjonen på fôrhygiene viser behov for styrket oppfølging av fôrbransjen, angående kryssforurensning, merking og sporbarhet for å sikre dyre- og folkehelse.

Prioriteringer i 2026

Hovedfokuset innen tilsynet med animalske biprodukter vil være å gi tydelig veiledning til biogassnæringen om gjeldende krav, ettersom næringen er i rask vekst. Vi må samtidig innhente bedre oversikt over hvilke forbrennings- og bearbeidingsanlegg som kan motta kadavre ved større dyrehelsehendelser. Samarbeid med Statsforvalteren om mulige løsninger for nedgraving av kadavre er også sentralt.

Avvikene som ble avdekket i ESA-revisjonen på fôrområdet, særlig knyttet til rutiner for å forebygge kryssforurensning samt merking og sporbarhet, vil inngå som prioriterte tema i konsern- og kjedetilsyn. Disse forholdene vil også bli fulgt opp gjennom målrettede verifikasjonstilsyn hos fôrprodusenter. Fortsatt arbeid med samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr vil bli prioritert høyt.

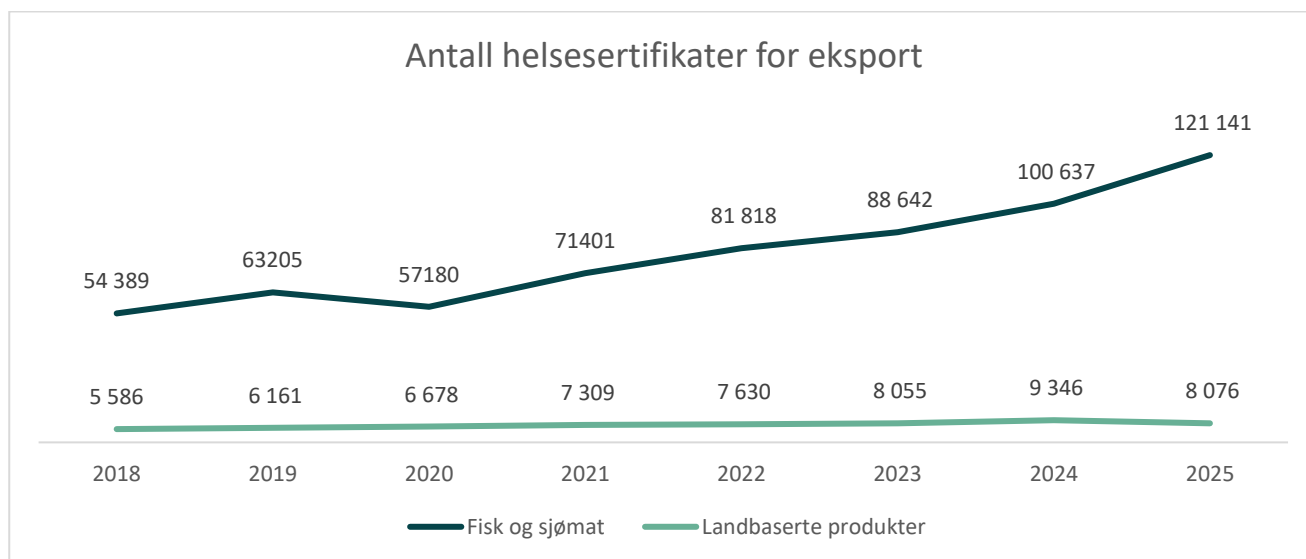
Vi arbeider for at søknader om nye gjødselråvarer behandles effektivt og uten unødige forsinkelser, i tett samarbeid med NIBIO som faglig støtte. Det pågår samtidig arbeid med å utvikle oppdatert og tydelig veiledningsmaterieell om prøvetaking og regler rundt bruk av anleggsjord, i tråd med kravene i det nye regelverket.

3.1.9 Ivareta hensyn til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, herunder markedsadgang i utlandet

Som EØS-land er Norge en del av det indre markedet i EU/EØS. Det kreves derfor ikke helsesertifikat for eksport av fisk, sjømat, meieri-, kjøtt- og eggprodukter, kosttilskudd, vann på flaske eller animalske biprodukter eller fôr som skal til EU/EØS-området. Omtrent 60 prosent av handelen med mat fra Norge går til EU/EØS-landene. Adgang for norske produkter til markeder utenfor EU/EØS er mer krevende.

Vi spiller en viktig rolle for å sikre norske varers tilgang til de om lag 120 markedene utenfor EU/EØS-området. Arbeidet er uforutsigbart, har stor politisk interesse og har direkte innvirkning på verdiskapningen. Utstedelse av helsesertifikater for eksport er ett av de viktigste målbare resultatene som synliggjør vårt bidrag til at norske varer får adgang til markeder over hele verden.

Helsesertifikater for eksport

Figur 19. Utvikling i antall helsesertifikater for eksport. Kilde: Mattilsynet.

Norge eksporterte om lag 2,81 millioner tonn sjømat til en verdi av 181,5 milliarder kroner, og er fortsatt verdens største netto sjømateksportør. Eksporten omfatter også mindre volum av blant annet biprodukter, fôr, planter, levende dyr, landbruksmaskiner, meieri og kjøttprodukter samt etterspurte avlsprodukter fra storfe og svin.

Arbeidet med markedsadgang handler både om å sikre eksisterende markeder og å åpne nye. Importland endrer jevnlig regelverk, sertifikatkrav og listeføringer, noe som krever kontinuerlig oppdatering, dokumentasjon og forhandlinger. Vi forhandlet og oppdaterte tre bilaterale avtaler og utarbeidet eller reviderte åtte helsesertifikater. Vi håndterte også sju avviksmeldinger fra importland.

Krav om listeføring av virksomheter øker, og vi har sendt inn oppdaterte lister for 21 virksomhetstyper. Vi arbeider aktivt for forenkling og harmonisering av slike krav, blant annet gjennom ledelse av en arbeidsgruppe i Codex import- og eksportkomité (CCFICS).

Flere importland gjennomførte inspeksjoner av norske virksomheter, inkludert Storbritannia, Sør-Korea, Kina og Japan. Vi deltok også i fiskeriministerens næringsfremstøt til Kina og Brasil.

Tilleggsbevilgningen gjorde det mulig å styrke arbeidet med markedsadgang, med særlig vekt på Kina, bedre dialog med næringen og forbedret veiledning på nett. Satsingen resulterte blant annet i signering av meieriprotokoll, godkjenning for import av levende taskekrabbe, avtale om elektroniske sertifikater samt nye sertifikater for avlsprodukter av akvatiske dyr og levende sjømat.

Ett stamfiskanlegg fikk status som ILA-fritt segment etter to års overvåking, i tråd med krav fra EU og WOA. I 2025 gjennomførte både Storbritannia og Kina inspeksjoner med vekt på fiskehelse, ILA, lakselus og eksportmuligheter. Det ble ikke avdekket vesentlige avvik som hindrer eksport av rogn og slaktet laks. At over halvparten av Norge nå er PD-fritt, er viktig for markedsadgang, særlig til Kina.

Effektivisering av eksportarbeidet

Vi arbeidet målrettet for å øke andelen papirløs sertifikatutveksling, både gjennom tilrettelegging av digitale sertifikater og dialog med andre land. Det ble utvekslet om lag 36 000 sertifikater elektronisk, en økning på 11 000. Det ble også inngått en intensjonsavtale med Kina om elektronisk utveksling av sertifikater, med mål om papirløs sjømateksport innen to år.

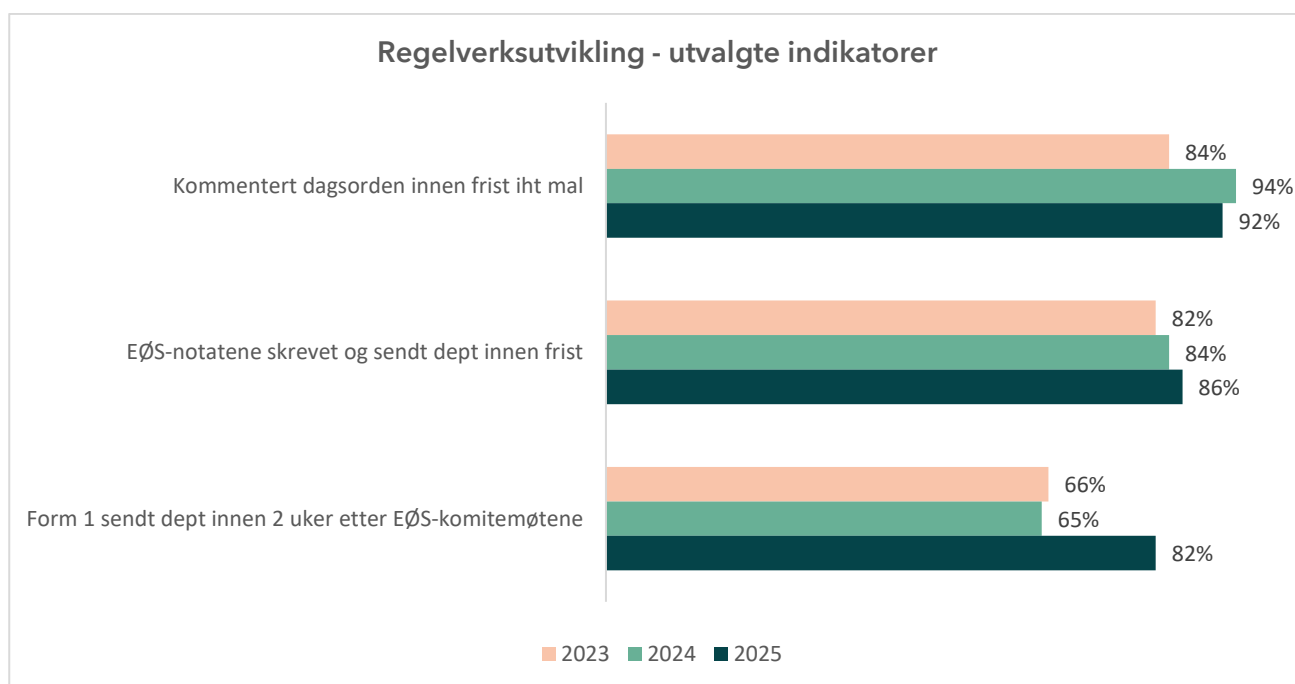
Totalt ble det utstedt i underkant av 130 000 helsesertifikater, en vekst på 18 prosent. 66 prosent ble utstedt i den nye eksportløsningen, tre ganger så mye som i 2023. Dette viser god framdrift mot målet om mer effektiv sertifikatutstedelse innen 2026.

Flere forbedringer ble gjennomført, blant annet overføring av nye produktområder til eksportløsningen og mer effektiv behandling av forhåndsmeldinger for laksefisk til Australia. Sertifikatutstedelse ble avsluttet ved fem kontorsteder, og antallet sertifikatkontor redusert fra 18 til 13. Videre reduksjon forventes i 2026 som følge av økt digitalisering. Arbeidet skjer i dialog med berørte aktører.

3.2 Tverrgående oppgaver

3.2.1 Utvikle og påvirke regelverk

Om lag 80 prosent av regelverket innenfor vårt forvaltningsområde har sitt opphav i EU. Dette innebærer at det årlig må forberedes, innlemmes og gjennomføres rundt 400 rettsakter i norsk rett. Dette er en krevende oppgave som krever koordinering både internt, med andre myndigheter og med næringen.

Figur 20: Utvalgte indikatorer knyttet til utvikling av regelverk. Kilde: Mattilsynet

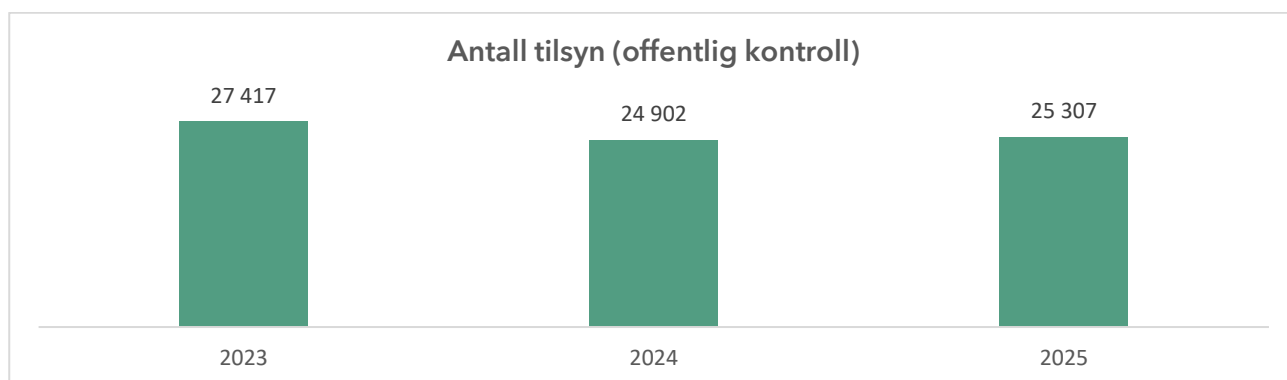
I hovedsak leverer vi EØS-notater og kommenterte dagsordener innen frist, og det er en tydelig positiv utvikling når det gjelder oversendelse av Form 1⁸. Vi gjennomgår løpende rutiner og prosedyrer for regelverksutviklingen for å sikre rettidige leveranser på området i tråd med økt fokus på EØS-regelverksprosessen. En ny saksbehandlingsløsning er under arbeid, som skal gjøre regelverksprosessen mer effektiv og harmonisert på tvers av fagområder.

Vi legger vekt på involvering av berørte parter og på å avveie ulike hensyn og interesser. Vi arbeider med å utrede og synliggjøre konsekvensene av foreslåtte regelverksendringer på en tydelig og tilgjengelig måte, men har behov for å styrke dette arbeidet fremover. Når regelverksutviklingen skjer på EU-nivå, er tidlig dialog med norske interessenter særlig viktig. Dette skjer i samarbeid med ansvarlige departementer, relevante interesseorganisasjoner og næringsaktører, blant annet gjennom informasjons- og dialogarenaer og formidling av relevante EU-høringer.

Vi ser samtidig en økning i sektorovergripende regelverk som krever tettere samhandling med andre etater og økt arbeid med avklaringer knyttet til EØS-avtalens virkeområde. Flere store regelverkspakker de kommende årene vil gi oss betydelige kapasitetsutfordringer. Den økte arbeidsmengden og kompleksiteten gjør oss sårbare på flere regelverksområder.

⁸ Form 1 er et notifikasjons- og vurderingsskjema som norske myndigheter fyller ut når en ny EU-rettsakt (forordning, direktiv, beslutning mv.) er vedtatt og skal vurderes for innlemmelse i EØS-avtalen.

3.2.2 Håndheve regelverk (offentlig kontroll)

Figur 21: Antall offentlig kontroll (tilsyn). Kilde: Mattilsynet

Selv om antall tilsyn har økt noe fra i fjor, har vi over en lengre periode vridd innsatsen fra en-til-en tilsyn til mer effektive måter å føre tilsyn på.

Vi legger vekt på dialog og veiledning, noe som kan bidra til raskere og mer stabil etterlevelse.

Kvaliteten i tilsynene styrkes gjennom kompetanseutvikling for inspektørene, utvikling av gode verktøy og bedre bruk av data. Ambisjonen er å bidra til en mer enhetlig og kunnskapsbasert regelverkhåndheving på tvers av fagområder.

Brukertilfredshet ved tilsyn

Figur 22. Brukertilfredshet ved tilsynsbesøk. Svarprosent i kategorier svært og ganske fornøyd i de tre siste årene. Kilde: Mattilsynet, levert av Moment Analyse.

Brukertilfredshet ved tilsyn har ligget på et stabilt og høyt nivå de siste tre årene (Figur 24). Endringene er marginale og indikerer samlet sett et stabilt nivå blant respondentene.

Samtidig vurderer vi at indikatoren har begrenset verdi som mål på måloppnåelse. Opplevd tilfredshet påvirkes i betydelig grad av utfallet av tilsynet. Vi forventer at en dreining mot mer målrettede og risikobaserte tilsyn vil påvirke skåren, uten at det nødvendigvis gjenspeiler kvaliteten i gjennomføringen.

Datagrunnlaget har videre begrensninger knyttet til lav svarprosent, noe som reduserer representativiteten. Resultatene gir derfor et uttrykk for opplevelsen blant respondentene, men kan ikke uten videre generaliseres til alle gjennomførte tilsyn.

Det er igangsatt arbeid med å revidere undersøkelsen, og avtalen med nåværende leverandør er sagt opp. Formålet er å utvikle et mer treffsikkert måleverktøy, bedre forankret i samfunnsoppdraget og med høyere datakvalitet.

Figur 23. Andel brukere som har svart: "Ja, jeg fikk tilstrekkelig informasjon" eller "Ja, jeg fikk god forklaring" på spørreundersøkelsen etter tilsyn. Kilde Mattilsynet, levert av Moment Analyse.

Brukerne vurderer både informasjonen de får før tilsynet og forklaringene de får etterpå som gode. Andelen som svarer positivt på begge spørsmålene har ligget stabilt og høyt de siste tre årene (figur 26).

3.2.3 Veilede om regelverk

Mattilsynet.no er en sentral kanal for formidling av veiledning om regelverk til næring og innbyggere. Nettstedet hadde 2 808 521 besøk og 11 914 726 sidevisninger; en økning på 17 prosent. Trafikken øker også fra utlandet.

Hovedtyngden av trafikken er rettet mot innbygger- og forbrukerinformasjon, særlig innen mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd, samt praktisk veiledning om rettigheter og plikter. Dette reflekterer et vedvarende behov for tydelig og tilgjengelig regelverksveiledning på sentrale områder.

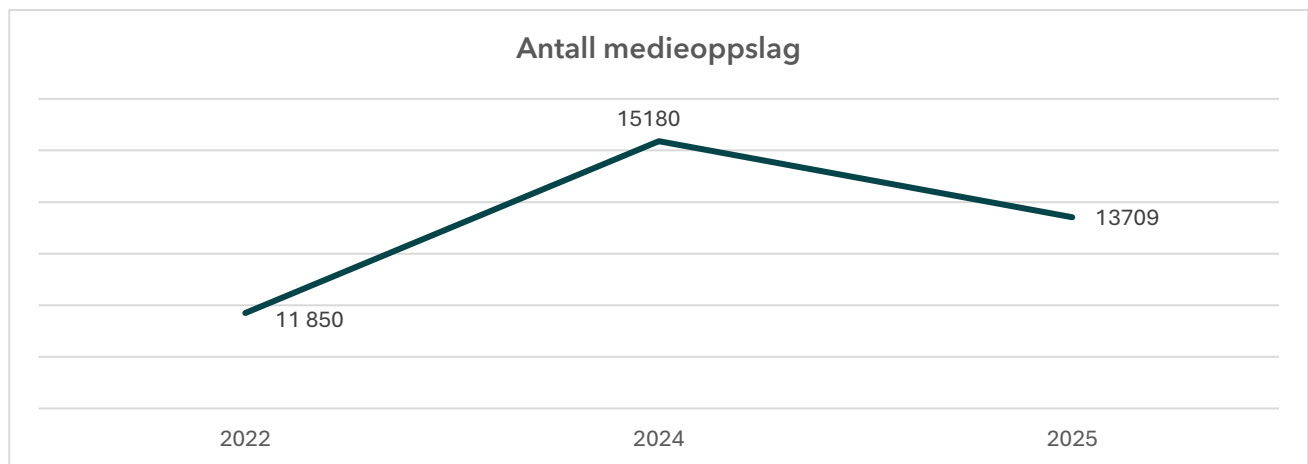
Andel brukere som oppgir at de fant det de lette etter, var 58,7 prosent i 2024 og 51,5 prosent i 2025. Feil i sporingen av tilbakemeldinger, særlig i andre tertial gjør det usikkert om nedgangen skyldes en reell endring i brukernes opplevelse eller målefeil, og tallene må tolkes med varsomhet. Vi jobber kontinuerlig med å måle og forbedre innholdet på nettsidene, og har ambisjon om å øke scoren.

En større tilbakekalling av egg tidlig på året førte til svært høy trafikk til én enkelt side og bidro til at uforholdsmessig mange svarte "nei" i undersøkelsen. Denne saken står for 6,6 prosent av alle "nei"-svarene i 2025. Uten denne effekten ville andelen brukere som oppga at de fant det de lette etter, vært 58,1 prosent. Dette illustrerer hvordan enkelthendelser med stor offentlig oppmerksomhet kan påvirke resultatene i enkeltår.

Vi arbeider systematisk med å videreutvikle struktur, språk og tilgjengelighet i regelverksveiledningen på nettsidene, for å gjøre innholdet mer presist, oppdatert og brukertilpasset. Vi sørger også for at brukerne våre kan finne pålitelig informasjon fra oss via KI-agenter. Sikkerhetsarbeid knyttet til nettsiden er også sentralt, for å sikre oppetid og pålitelig informasjon.

Medierapport 2025

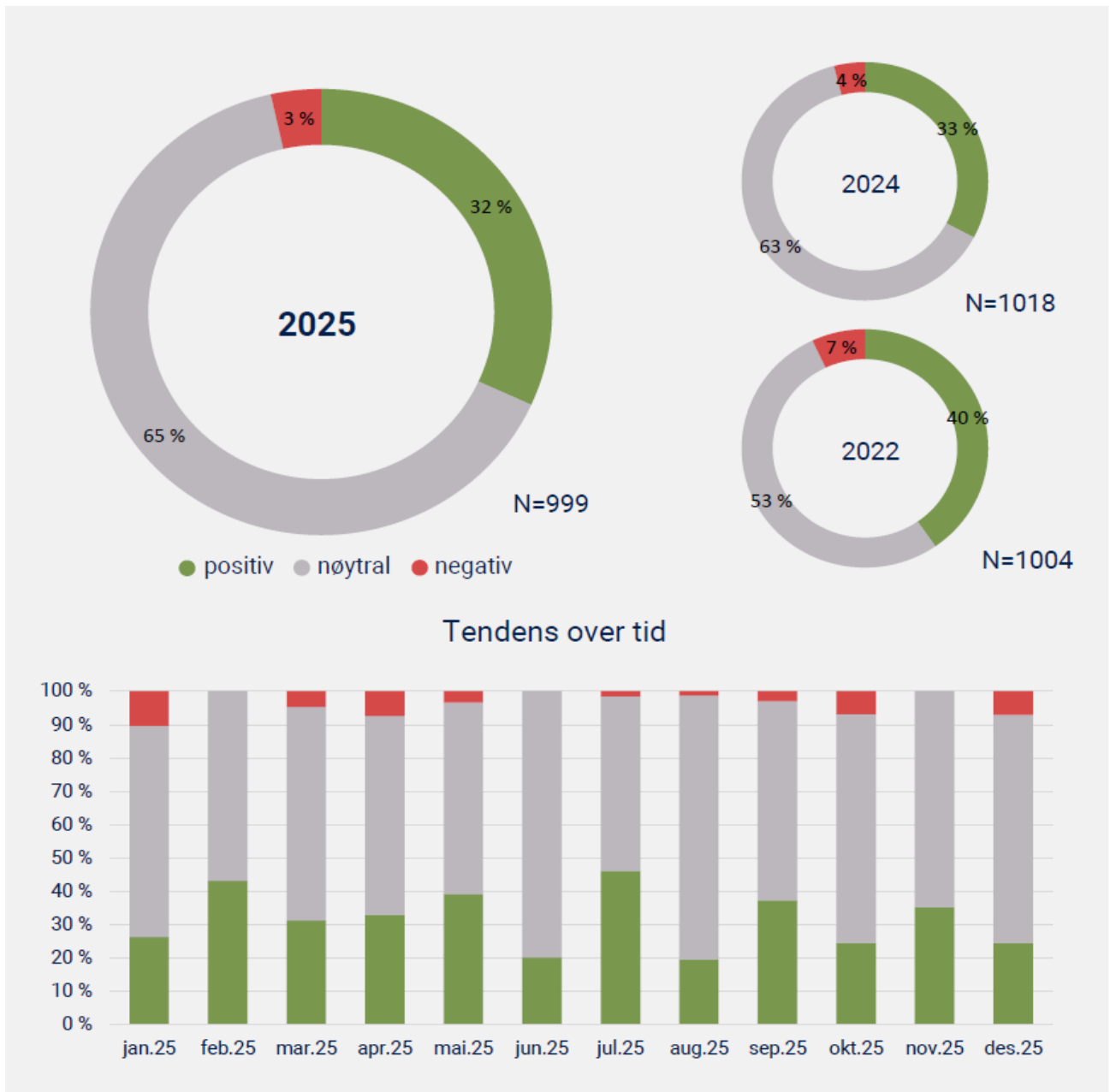
Det ble publisert 13 709 mediesaker om Mattilsynet. En analyse av 1 000 utvalgte saker viser at matproduksjon og -servering, dyrevelferd, dyrehelse og akvakultur fortsatt er de mest omtalte temaene, som også året før. Omtalen er i hovedsak nøytral, med lignende fordeling som i 2024.

Figur 24. Antall medieoppdrag 2022-2025. Kilde: Mattilsynet

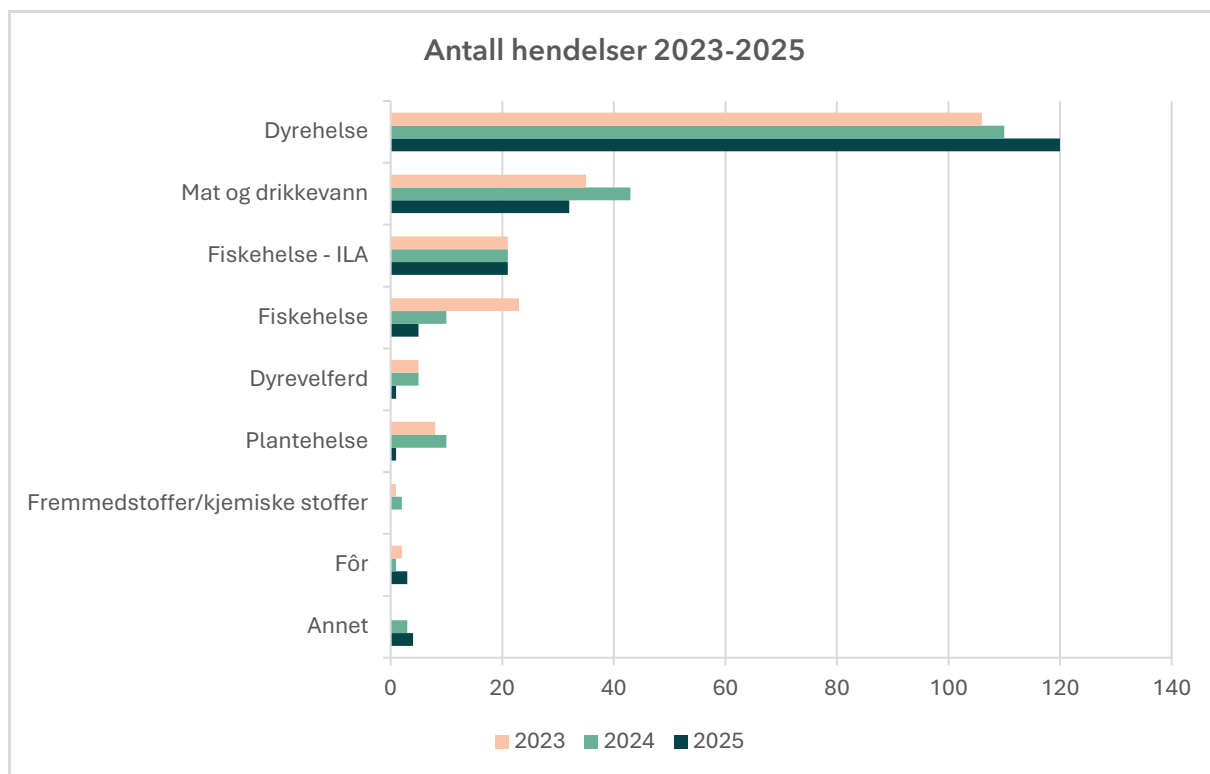
Infomedia vurderer at 32 prosent av oppslagene er positive, tre prosent negative og 65 prosent nøytrale. Saker vurderes som positive når våre talspersoner får tydelig gjennomslag for budskapet, også i ellers nøkterne nyhetsoppdrag. Dette gjelder blant annet omtale av vedtak, tilbakekallinger, smittefunn og advarsler. Det er også registrert flere positive oppdrag om tilsyn ved restauranter og serveringssteder.

Tilbaketrekning av produkter, tilsyn på serveringssteder, dyrehold i landbruk og private hjem, fiskeoppdrett, sykdomsutbrudd og organisering av tilsynet er blant sakene som preger omtalen i perioden.

Figur 25: Andel oppslag med positiv og negativ omtale 2022 og 2025. Kilde: Infomedias

3.2.4 En god beredskap for håndtering av hendelser

Figur 26. Antall hendelser fordelt på tilsynsområder. Kilde: Mattilsynet, MatCIM

Vi håndterte i underkant 200 hendelser i 2025. Disse varierer både i omfang og alvorlighetsgrad. Det har vært en økning i antall registrerte hendelser særlig innen dyrehelse. Beskrivelser av hendelser på de ulike områdene er mer detaljert omtalt i kapittel 3.1.

4 Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Generell vurdering av styring og kontroll

Mattilsynets samlede måloppnåelse er god. Samtidig ønsker vi bedre resultater på flere områder.

Som omtalt i kapittel 2 har vi endret organisering fra geografiske regioner til tilsynsdivisjoner som følger tilsynsområdene våre. Dette har påvirket og endret styringsstrukturene i virksomheten, og det vil ta noe tid før alle strukturer kommer på plass på alle områder.

Kontrollforordningen gir sterke og omfattende føringer for hvordan vi skal utøve rollen vår for å ivareta internasjonale forpliktelser. Oppfølgingen skjer både gjennom egen rapportering og gjennom egne tilsyn fra ESA. På nasjonalt nivå rammes virksomheten inn av økonomiregelverket, hovedinstruksen og tildelingsbrevet fra departementene.

4.2 Sikkerhet og beredskap

Vi er en beredskapsorganisasjon. En sentral del av samfunnsoppdraget er å ha beredskapsevne som setter oss i stand til å håndtere uønskede hendelser og kriser som oppstår innenfor våre forvaltningsområder, og som kan påvirke virksomheten vår. Vi arbeider målrettet for å opprettholde et sikkerhets- og beredskapsnivå som gjenspeiler det aktuelle risiko- og trusselbildet på en god måte. Utfordringsbildet påvirkes i økende grad av geopolitiske forhold, den sikkerhetspolitiske situasjonen, klimaendringer og den digitale utviklingen.

4.2.1 Sikkerhet

Sikkerhetsarbeidet er tydelig orientert etter sikkerhetsloven, virksomhetssikkerhetsforskriften, Nasjonal sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper og aktuelle standarder.

Vi har implementert sikkerhetstiltak for å styrke virksomhetens informasjons-, personell- og objektsikkerhet ytterligere. Dette innebærer også øvelser, videreutvikling av styringssystem for sikkerhet og andre bevisstgjøringstiltak.

I et stadig mer krevende risikobilde er det behov for ytterligere investeringer for å sikre våre verdier og ansatte. Det er krevende å ivareta behovet for nødvendige investeringer i sikkerhet uten at dette går ut over andre prioriterte oppgaver.

4.2.2 Beredskap

Vi har lagt vekt på å sikre god beredskapsevne gjennom divisjonaliseringen av tilsynsarbeidet. Det er etablert en struktur i beredskapsarbeidet som tydeligere kobler sammen det forebyggende og det forberedende beredskapsarbeidet, som sammen skal gi økt evne til effektiv håndtering av uønskede hendelser og kriser.

Som totalforsvarsaktør deltar vi i Sentralt totalforsvarsforum. Vi har også samarbeidet med Forsvaret og andre aktører om informasjonsdeling og samordning av planverk.

Vi har arbeidet med overordnede analyser av risiko og sårbarhet for samfunnssikkerhetsområdet (mat og vann) og for virksomheten. Analysene blir ferdigstilt første halvår 2026, og de vil fungere som referanseanalyser for videre analysearbeid innenfor forvaltningsområdene våre.

Vi har deltatt i og arrangert flere tverrsektorielle skrivebordsøvelser på sentralt nivå innenfor rammen av Helseberedskapsrådet og underliggende utvalg. I tillegg har vi gjennomført sju øvelser med ulike dyre- og fiskehelse-scenarier. Vi har også deltatt på en samvirkeøvelse med Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet der hensikten var å teste hele kjeden av planer og prosedyrer for måling av radioaktiv forurensning i næringsmidler i en krisesituasjon.

4.3 Digitalisering for bedre tjenester

De siste årene har vi bygget opp en portefølje av produktteam som dekker store deler av verdikjeden vi opererer i, fra fjord og jord til bord.

Figur 27. Oversikt over produkt-, plattform- og støtteteam. Kilde: Mattilsynet

4.3.1 Digital utvikling som virkemiddel for måloppnåelse

Digitalisering er et sentralt virkemiddel for å nå målene om et mer treffsikkert tilsyn, høyere kvalitet og mer effektiv ressursbruk. Ved å utvikle digitale tjenester gjør vi det enklere å etterleve regelverket og styrker evnen til å prioritere innsatsen der risikoen er størst. Arbeidet organiseres i tverrfaglige og myndiggjorte produktteam som stegvis forbedrer løsningene basert på brukerinnsett og faglige vurderinger. Etablering av et eget produktteam for drikkevann styrker innsatsen på et samfunnskritisk område.

Plattformteam og fellesløsninger bidrar til standardisering, raskere leveranser og bedre utnyttelse av kompetanse i hele virksomheten.

Vi moderniserer den tekniske infrastrukturen. Ved å flytte løsninger til skybaserte og standardiserte tjenester reduserer vi driftsrisiko og frigjør kapasitet fra infrastrukturdrift til tjenesteutvikling og faglig støtte.

4.3.2 Ny teknologisk støtte for tilsyn

"Ut av MATS" er et flerårig moderniseringsinitiativ med foreløpig sluttdato 31. desember 2027. Målet er å fornye den teknologiske støtten til tilsynsarbeidet. Dagens løsning er over 20 år gammel, teknologisk kompleks og tett sammenvevd med infrastruktur og lisenser som utløper i 2027. Systemets oppbygging gjør endringer tidkrevende og risikofylte. Vi opplever at arbeidsprosessene i betydelig grad formes av hvordan systemet er bygget, i stedet for at systemet støtter hvordan vi ønsker å arbeide. "Ut av MATS" skal redusere operasjonell risiko og gi oss et mer fleksibelt, framtidsrettet og bærekraftig fundament for å levere samfunnsoppdraget.

Initiativet er samtidig et viktig virkemiddel for å oppnå ønsket effekt av omorganiseringen. Etter etableringen av divisjoner er det avgjørende at systemstøtten kan tilpasses ulike prioriteringer og behov mellom divisjonene. "Ut av MATS" vil gi oss handlingsrom til å skreddersy løsninger for både tilsyn og øvrige oppgaver i tilsynet.

4.4 Forbedring av forvaltningskvaliteten

4.4.1 Kvalitetsarbeid

Et nytt kvalitetssystem ble etablert i 2024, og vi har arbeidet videre med å utvikle innhold, fjerne gamle dokumenter og erstatte dem med nye dokumenter i tråd med vedtatte kvalitetsprinsipper.

Personvern

Vi sendte 46 avviksmeldinger til Datatilsynet. Avvikene skyldes stort sett utilsiktet publisering i offentlig journal. Vi iverksatte målrettede tiltak høsten 2025, og avvikene er nå på en nedadgående trend.

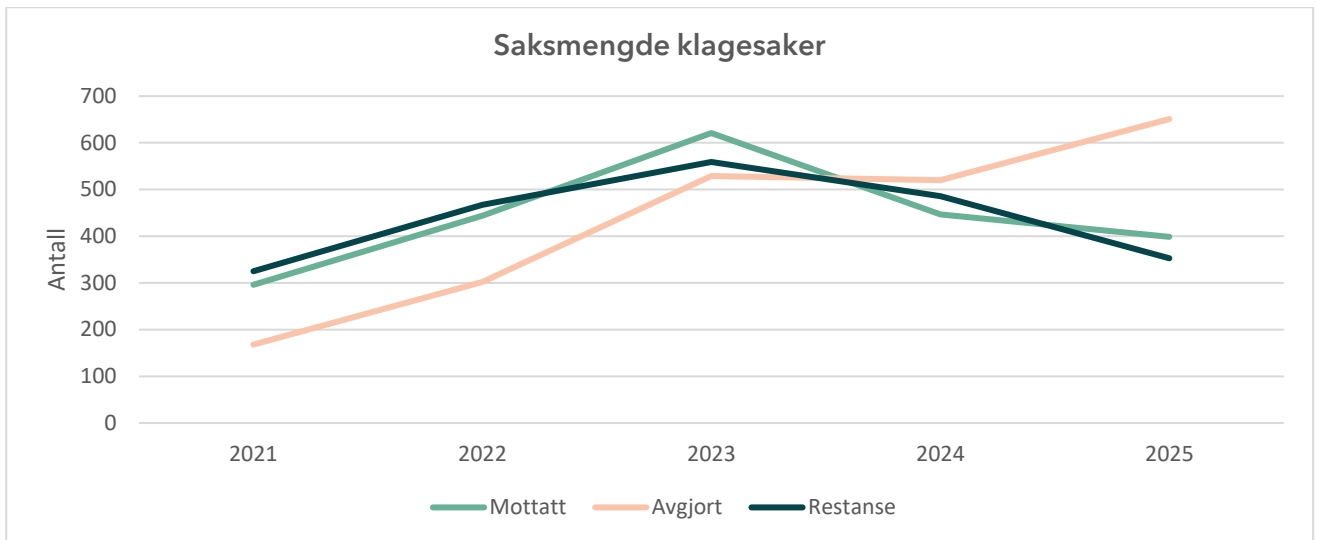
Vi benyttet tidligere Digdirs verktøy for protokollføring av personopplysninger. Etter at verktøyet ble avvirket, anskaffet vi et nytt system. Systemet er nå etablert, og videre arbeid er rettet mot innføring i organisasjonen og oppdatering av protokoller hos behandlingsansvarlige.

Det gjenstår arbeid med å sikre tilfredsstillende ROS- og DPIA-vurderinger knyttet til nye verktøy, spesielt innenfor Microsoft-plattformen, inkludert bruk av kunstig intelligens og Copilot.

4.4.2 Klagesaksbehandling

Hovedkontoret er overordnet tilsynet når det gjelder klagesaker og dermed klageinstans for alle enkeltvedtak fattet av tilsynet etter [Delegering av myndighet fra hovedkontoret til tilsynet og avslag på innsyn etter offentleglova](#). Den praktiske saksbehandlingen av alle klagesakene er lagt til en egen seksjon på hovedkontoret, kalt Klagesaksenheten.

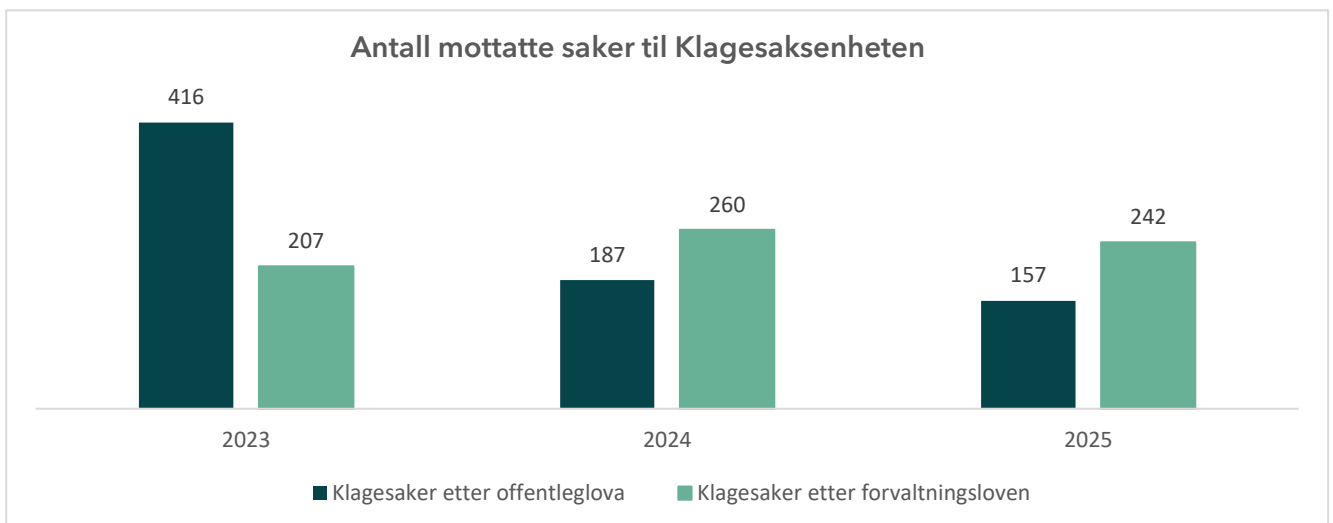
Klagesaksenheten løste totalt 63 prosent flere klager enn vi mottok. Vi behandlet 20 prosent flere saker enn året før, da antall behandlede saker steg fra 524 til 651.

Figur 28. Klagesaker mottatt, avgjort og restanse hos Klagesaksenheten. Kilde: Mattilsynet.

Ved årsskiftet har klagesaksenheten 21 klagesaker om innsyn som ikke er ferdigbehandlet, og 323 saker på andre områder.

Det var en nedgang i nye klagesaker på 10,7 prosent fra 2024 til 2025. Totalt mottok vi 399 i klagesaker etter forvaltningsloven og offentleglova i 2025 mot 447 året før.

Figur 29. Antall mottatte saker gruppert etter lovene. Kilde: Mattilsynet

Omgjøringsandelen for klagesaker som ikke gjelder innsyn, er 20 prosent. Dette er uendret fra 2024 og vurderes å være på et akseptabelt nivå. For klagesaker om innsyn er omgjøringsandelen 49 prosent, noe som er en økning på 17 prosentpoeng sammenlignet med 32 prosent i 2024. Dette har ikke én spesifikk årsak, men en del av forklaringen er at vi har bygget ned restanser og behandlet mange eldre innsynssaker som det ved klagetidspunktet ikke lengre var noe i veien for å gi innsyn i. Ved utgangen av 2025 var vi tilnærmet ajour i behandlingen av innsynsklager.

Mediantiden for behandlingstid for klagesaker var 392 dager, noe som var en økning fra 327 dager året før. Dette skyldes primært at flere gamle saker ble ferdigbehandlet.

Vi er ikke fornøyd med saksbehandlingstiden for klagesaker. KPMG har på oppdrag fra adm.dir. gjennomført en internrevisjon av klagesaksbehandlingen i Mattilsynet. Anbefalingene følges opp i arbeidet med å redusere restanser og finne en bedre balanse mellom effektivitet og rettssikkerhet.

Antallet avgjorte klagesaker øker, samtidig som tilgangen av nye saker reduseres. Dette vil gradvis redusere restansene og gi kortere saksbehandlingstid.

Vi bruker erfaringer fra klagesakene systematisk til læring og kvalitetsforbedring. I 2025 publiserte vi 31 sammendrag av prinsipielle saker for å bidra til åpenhet og forutsigbar praksis.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i hvordan klageinstansen vurderer forvaltningskvalitet av vedtak det er klaget på over tid. Målet er at 90 prosent av vedtakene skal være fattet på riktig måte, med gode begrunnelser, godt dokumenterte fakta og korrekt regelverksforståelse. Effektene av tiltakene vil vises tydeligere i fremtidige målinger.

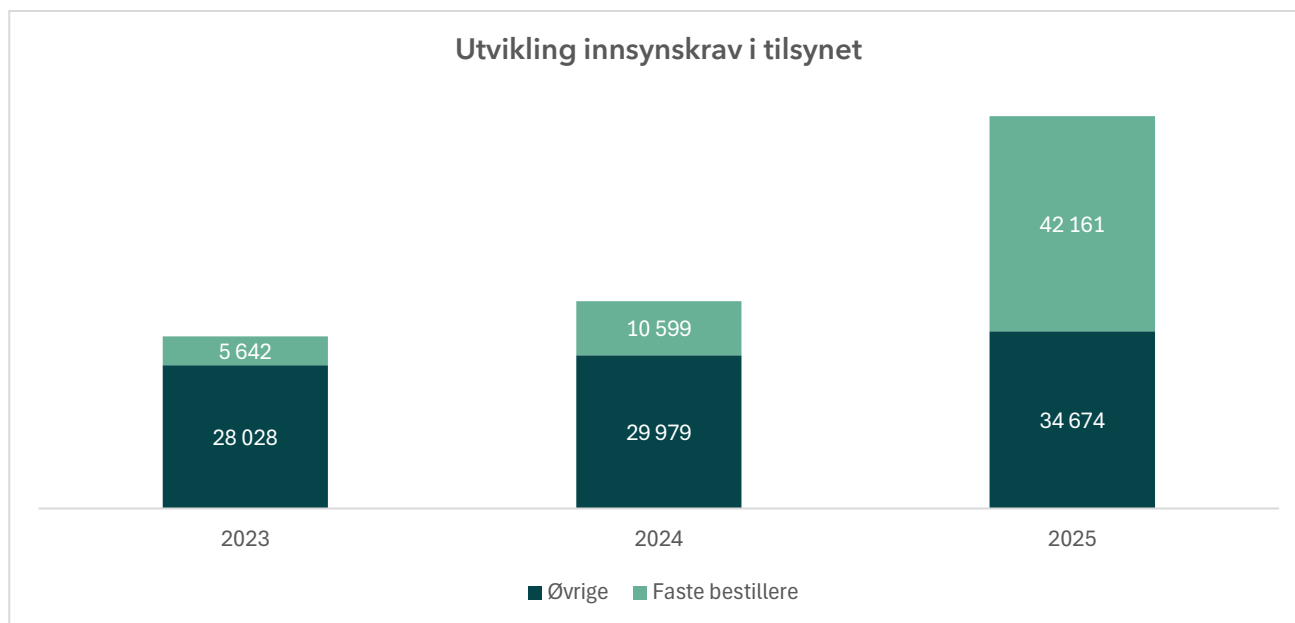
Tabell 4. Utvikling i klageinstansens vurdering av forvaltningskvaliteten av påklagede vedtak over tid. Kilde: Mattilsynet

Område	2024	2025	Utvikling
Offentleglova	68 %	73 %	⬆️ +5 %
Forvaltningsloven	80 %	76 %	⬆️ - 4 %
Samlet	73 %	75 %	⬆️ +2 %

4.4.3 Innsynsarbeid bidrar til åpenhet og tillit

Det er stor interesse for våre forvaltningsområder, og arbeidet med innsynshenvendelser krever betydelige ressurser. Vi opplever en kraftig økning i antall innsynshenvendelser. I 2025 mottok Mattilsynet 79 677 innsynskrav, og tilsynet mottok hovedandelen med 76 835 krav. Det er en klar overvekt av innsynskrav innenfor dyrevelferd.

Medier, dyrevernorganisasjoner og privatpersoner ber om innsyn. Én person sto for 55 prosent av alle innsynskravene rettet mot tilsynet i 2025. Tilsynet har besvart 90 prosent av kravene fra øvrige bestillere. Av de totale innsynskravene for hele Mattilsynet har vi besvart 57 prosent.

Figur 30. Utvikling av innsynskrav i tilsynet. Kilde: Mattilsynet

I september ble det etablert et innsynsteam som skal håndtere innsynskrav for hele hovedkontoret. Tidligere er det etablert innsynsteam i tilsynet.

Hovedkontoret håndterte 2 842 innsynskrav. Totalt ble 97 prosent av disse besvart.

4.4.4 Revisjoner

Riksrevisjonssaker

Vi mottok nummerert brev nr. 1 - revisjon av Mattilsynet for 2024, i februar 2025. Riksrevisjonen fant at det ikke var en tilfredsstillende etterprøvable avstemming for å sikre fullstendigheten av gebyrinntektene fra grensekontrollen.

Vi har iverksatt tiltak for å forbedre de interne rutineene for avstemming innen dette området, og vi har hatt tett dialog med Riksrevisjonen gjennom hele året.

Riksrevisjonen gjennomførte en oppfølging av forvaltningsrevisjonen på dyrevelferd fra 2019. Revisjonen er avsluttet fra Riksrevisjonen, og saken er til behandling i Stortinget. Riksrevisjonen mener fortsatt at det er for mange saker som gjelder dyrevelferd, som ikke blir fulgt opp, og at det ikke er tilfredsstillende at Landbruks- og matdepartementet ikke har sørget for en opptrappende virkemiddelbruk i Mattilsynet ved alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

ESA-revisjoner

Det europeiske frihandelsforbundet EFTAs overvåkningsorgan, ESA, gjennomførte to revisjoner av arbeidet vårt med offentlig kontroll med bakgrunn i kontrollforordningen. Dette var "Offentlig kontroll knyttet til mikrobiell sikkerhet for næringsmidler av ikke-animalsk opprinnelse" og "Offentlig kontroll relatert til generell fôrhygiene". Vi fikk henholdsvis tre og seks avvik på de to revisjonene.

Omorganiseringen av tilsynet fra 1. mai har bidratt til at tilsynsdivisjonene kan ta tydeligere ansvar for ESA-avvik på sine tilsynsområder. Hver tilsynsdivisjon skal ivareta verifikasjonskravene opp mot regelverket for sine tilsynsområder. Vi mener dette vil styrke regelverksetterlevelsen på sikt.

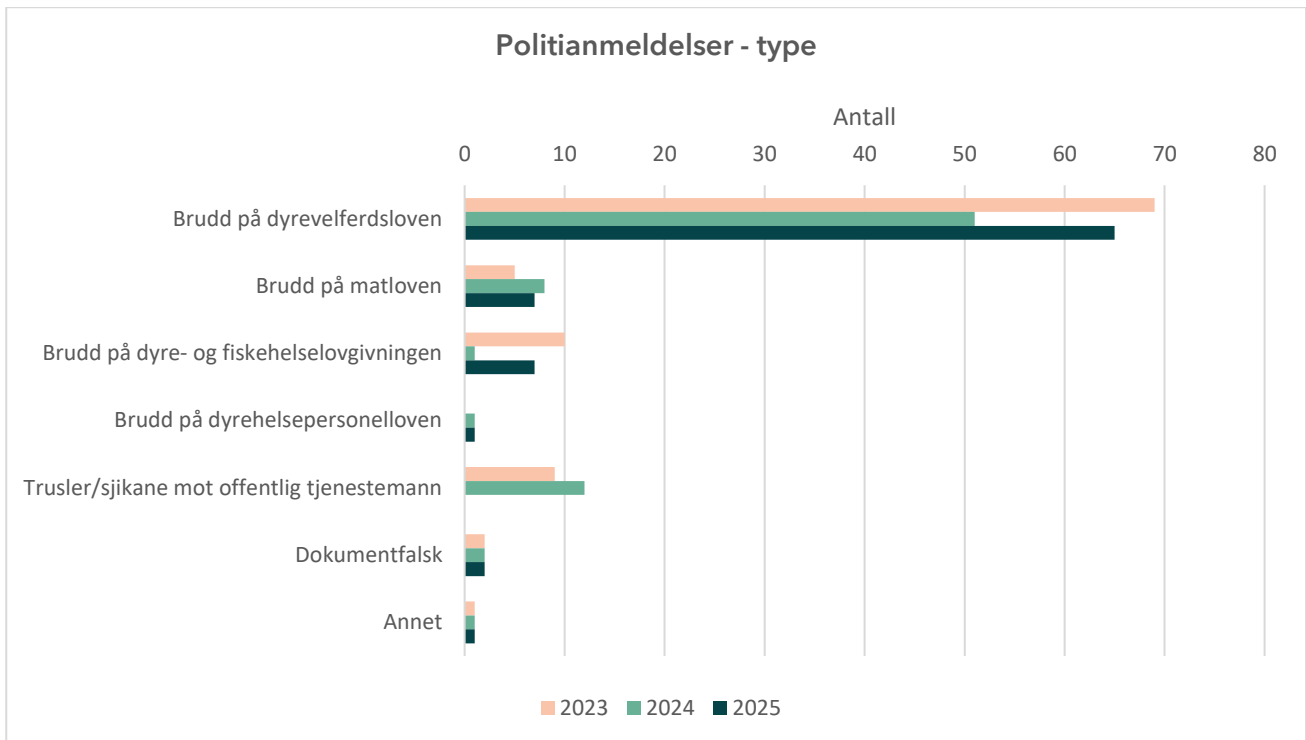
I 2026 prioriterer vi å styrke etterlevelsen av kontrollforordningen og følge opp avvikene fra ESAs "General review" (2022-2025). Vi må videreutvikle verifiseringen av den offentlige kontrollen og styrke den systematiske risikovurderingen som grunnlag for planlegging og prioritering av tilsyn.

Internrevisjon

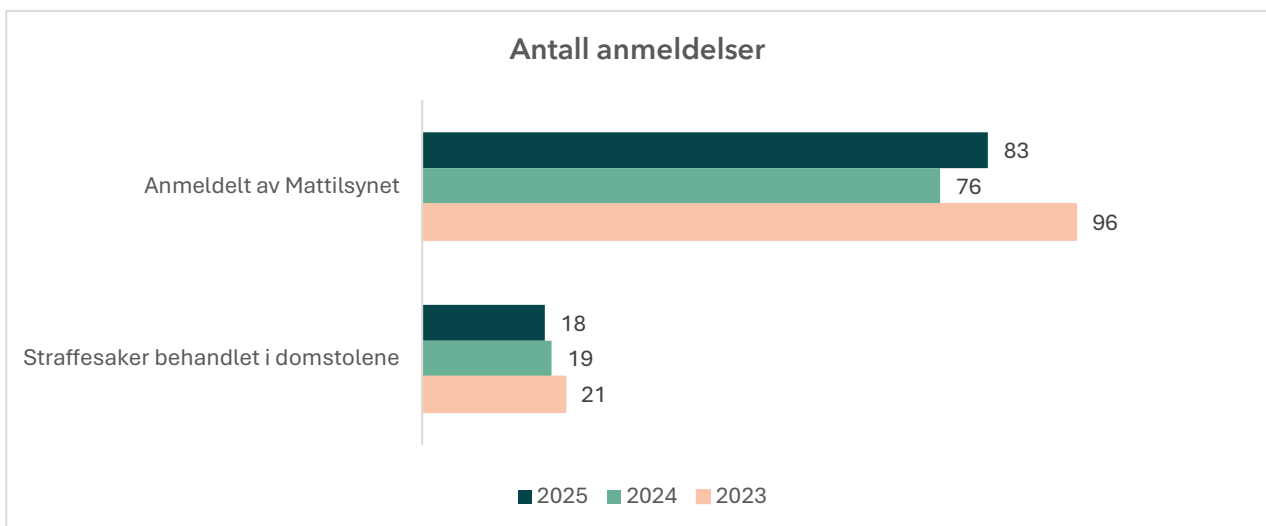
Internrevisjonsfunksjonen rapporterer direkte til administrerende direktør. Etter å ha vurdert organiseringen av funksjonen ble det gjennomført en anskaffelsesprosess for ekstern leveranse av internrevisjonen. Det er gjennomført to internrevisjonsoppdrag. Én på klagesaksområdet og én for virksomhetsstyring. Begge revisjonene følges opp med konkrete tiltak i tråd med anbefalingene. Det er igangsatt en ny anskaffelsesprosess for å fortsette praksisen med ekstern leverandør av internrevisjon i Mattilsynet for de kommende årene.

4.4.5 Politianmeldelser og straffesaker

Antallet politianmeldelser har økt noe fra året før. Økningen gjelder særlig brudd på dyrevelferdsloven og dyre- og fiskehelselovgevingen. Brudd på dyrevelferdsloven er likevel fortsatt det saksområdet med flest anmeldelser.

Figur 31. Antall saker anmeldt til politiet av Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet

Figur 32. Antall politianmeldelser, straffesaker, sivile saker og midlertidige forføyninger på Mattilsynets forvaltningsområder. Kilde: Mattilsynet

4.4.6 Søksmål mot staten, sivile saker og erstatningskrav

Det ble avsagt tolv rettsavgjørelser: syv i tingretten, fire i lagmannsretten og én i Høyesterett. Saksøker fikk medhold i tre avgjørelser om midlertidig forføyning som hindret iverksetting av enkeltvedtak. Staten fikk medhold i de øvrige sakene. Anken til Høyesterett ble ikke tillatt fremmet.

Vi bistår Regjeringsadvokaten i arbeidet med rettsaker, men vi behandler selv erstatningskrav. Fem erstatningskrav ble avgjort, og alle ble avvist. Erfaringer fra rettslige prosesser gir viktig læring om behovet for å forbedre styrende dokumenter og målrettet kompetanseheving. Dette styrker forvaltningskvaliteten. I løpet av året er det gjennomført opplæringstiltak for relevante målgrupper, og arbeidet med oppdatering av styrende dokumenter pågår kontinuerlig.

4.5 Personalforvaltning

4.5.1 Antall lærlinger i virksomheten

Gjennom året har vi hatt fem lærlinger. Tabell 21 i statistikkvedlegget gir en oversikt over antall lærlinger i virksomheten, fordelt på halvår og fagområde. Vi har vurdert hvor mange lærlinger som er relevante for virksomheten, basert på våre oppgaver og kompetansebehov. Vi vil ha én lærling i 2026, og vi viderefører lærlingordningen i tråd med gjeldende krav. Vi er tilknyttet Opplæringskontor for statlige virksomheter (OK-stat).

4.5.2 HMS-arbeidet - en sentral del av omorganiseringen

I omorganiseringen var det viktig at helse, miljø og sikkerhet (HMS) var en integrert del av prosessen. Målet var å gjennomføre omorganiseringen med et godt arbeidsmiljø både underveis og i etterkant.

Rundt 850 ansatte ble innplassert i nye divisjoner. Alle ansatte fikk mulighet til å medvirke til egen innplassering. Dette gjorde de ved å fylle ut et skjema med arbeidsoppgavene de hadde, for å vise hvor i organisasjonen de skulle plasseres basert på rett og plikt.

Prinsippene for innplasseringen ble drøftet med de tillitsvalgte for å sikre god medvirkning. Vi anser denne medvirkningen som viktig for at ansatte skal ha et godt eierskap og kjenne at de påvirker beslutninger om eget arbeid.

Hele verneapparatet er endret for å følge den nye organiseringen. Vi har gått fra å ha geografiske områder og kontorsteder som verneområder til at verneområdene er matriseinndelt og følger divisjonene og avdelingene. En avdeling utgjør et verneområde, og avdelingsleder er ansvarlig. Verneombudet vil også ha god kunnskap om arbeidet som gjøres i verneområdet og om de ansatte.

Bedriftshelsetjenesten har gjennomført et 40-timers HMS-kurs for nye ledere, verneombud og AMU-medlemmer. De nye tilsynsdivisjonene har startet arbeidsmiljøutvalg (AMU). Vi har AMU på to nivåer: sentralt AMU og Hovedkontor-AMU/Tilsynsdivisjons-AMU.

Omorganiseringen har skjedd samtidig med det vanlige tilsynsarbeidet. Tilsynsarbeidet utsetter ansatte for HMS-risiko, og for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø er det gjennomført sikkerhetskurs for ansatte som jobber på sjø og i høyden.

4.5.3 Sykefravær

Årsresultat 2025: 6,6 % (P 0,2 prosentpoeng fra 2024)

Tabell 5. Kvartalsvis utvikling 2025. Kilde: Mattilsynet

Kvartal	Sykefravær
1. kvartal	8,0 %
2. kvartal	6,7 %
3. kvartal	4,9 %
4. kvartal	6,1 %

Gjennom året så vi en positiv utvikling fra første til tredje kvartal, før en moderat økning i fjerde kvartal. Mønsteret indikerer sesongvariasjon, med høyere fravær i vintermånedene og lavere fravær i sommerperioden, men også arbeidsbelastning og gjennomføring av større aktiviteter i deler av året kan ha påvirket fraværet.

Vi har styrket innsatsen for å redusere sykefraværet gjennom tett støtte til ledere i individoppfølging og økt kompetanse om sykefraværsarbeid og systematisk oppfølging.

Når det gjelder rapportering om likestilling, lønnsutvikling mellom kjønnene og ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne, viser vi til den vedlagte aktivitets- og redegjøringsrapporten for 2025.

4.6 Effektiv ressursbruk

4.6.1 Administrative støttesystemer og statlige regnskapsstandarder

I 2024 besluttet vi å gå over til lønns- og regnskapssystemene til Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Dette gjorde vi hovedsakelig av hensyn til sikkerheten rundt systemene. Økende risiko for cyberangrep gjorde det viktig å legge virksomhetskritiske funksjoner til en robust statlig leverandør med et solid fagmiljø.

I 2025 gjennomførte vi en intensiv overgangsperiode med dataoverføring, tilpasning av økonomimodell og opplæring i nye systemer. Fra 1. januar 2026 benytter vi DFØ sine systemer til lønn, regnskap, vaktordninger og HR.

Finansdepartementet har den 31. august 2021 fastsatt at alle statlige virksomheter innen 1. januar 2027 skal føre regnskapet etter periodiseringsprinsippet i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS). Vi besluttet, i samråd med Landbruks- og matdepartementet, å innføre standarden med virkning fra 2026. Dette krever at vi etablerer en åpningsbalanse per 1. januar 2026.

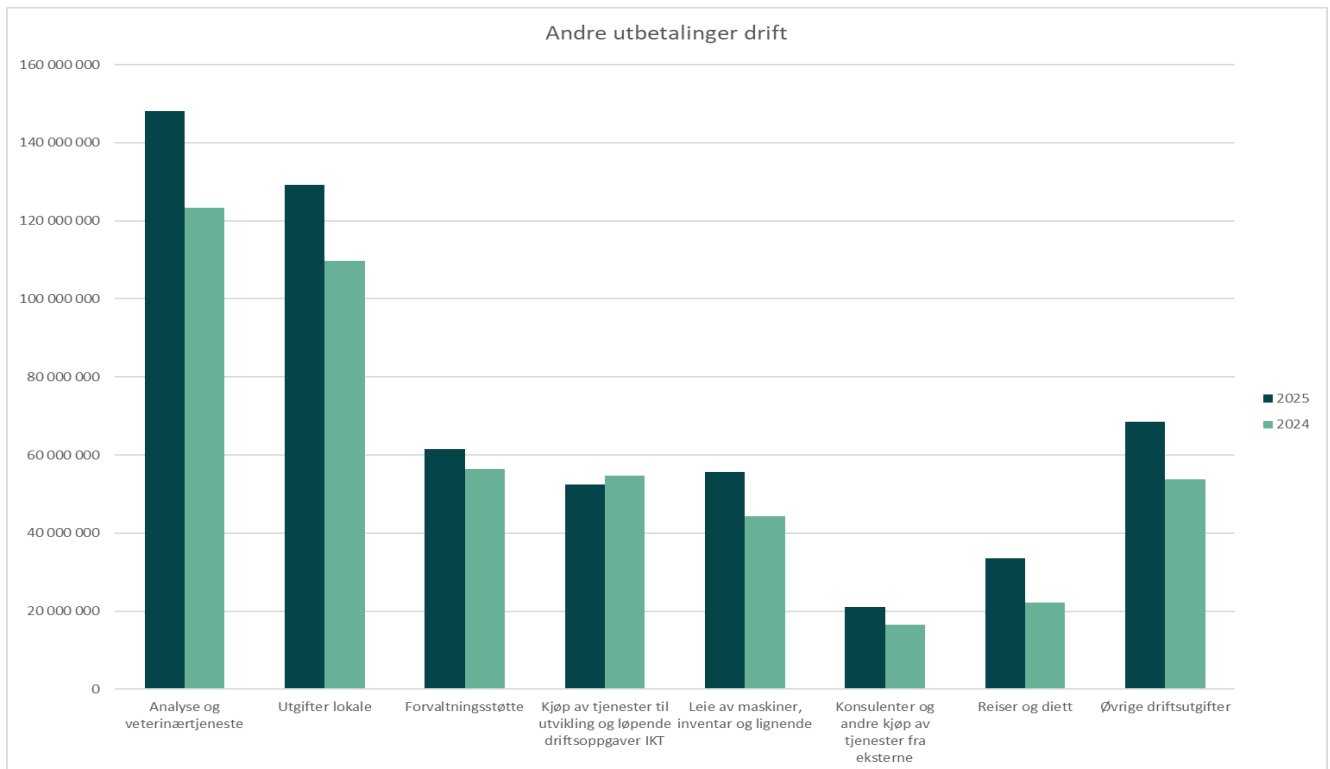
Utkast til dokumentasjonsnotat ble oversendt Landbruks- og matdepartementet 15. desember 2025. Vi vil i årene fremover arbeide for å aktivt bruke de statlige regnskapsstandardene for å vurdere og effektivisere ressursbruken i virksomheten.

Som en del av omorganiseringsprosessen ble flere drifts- og støtteoppgaver som tidligere ble ivaretatt av de enkelte regionene, samlet ved hovedkontoret. Ved å samle oppgavene knyttet til husleiekontrakter, bildrift og attestasjon får vi muligheter for større profesjonalitet rundt forvaltningen av disse områdene, og på sikt også effektivisering.

Produktteamene har en sentral rolle i å automatisere manuelle arbeidsprosesser og forbedre praksis for registrering, datainnhenting og databearbeiding. Automatiseringen gir både eksterne og interne gevinster i form av redusert tidsbruk og økt kvalitet i både forvaltning og datagrunnlag samt grunnlag for målrettet analysearbeid.

4.6.2 Fordeling av utgifter

Lønn utgjorde 67 prosent og andre kostnader 33 prosent i henhold til bevilgningsregnskapet. Stolpediagrammet nedenfor viser nedbryting av andre utbetalinger til drift. Resultatene fra 2024 tatt med for sammenligning.

Figur 33. Fordeling av andre utbetalinger til drift. Kilde: Mattilsynet.

Det vises for øvrig til note 3 i regnskapet, kapittel 6, for utdypende kommentarer.

4.7 Regjeringens felleføringer

4.7.1 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Tabellen under viser estimerte utslippstall. Beregning av utslippstallene er basert på utgifter til innkjøp og utslippsfaktorer for statlige innkjøp⁹.

Tabell 6. Estimerte utslippstall i tonn CO₂.

	Direkte utslipp (scope 1)	Energiforbruk (scope 2)	Indirekte utslipp (scope 3)	Sum
Analyse og kunnskapsstøtte ¹⁰	0	0	4 249	4 249
Eiendom	0	56	4 057	4 113
IKT (inkludert IKT konsulent)	0	0	2 072	2 072
Reiser, kurs og møter	0	0	1 253	1 253
Tilsyn og beredskap	0	0	741	741
Kontor og adm.	0	0	672	672

⁹ [Utslippsfaktorer for statlige innkjøp | DFØ](#)

¹⁰ Innkjøpskategori Analyse og kunnskapsstøtte står for omtrent 36 prosent av Mattilsynets totale spend og er derfor også kategorien med høyeste estimerte utslippstall. Denne kategorien består av MTs kjøp av analysetjenester og forvaltningsstøtte (hos Debio, VI, HI og så videre). Selv om denne kategorien utgjør en vesentlig del av scope 3-utslippene, er dette en kategori der Mattilsynet har mindre påvirkningsmulighet enn vi har i andre innkjøpskategorier.

	Direkte utslipp (scope 1)	Energiforbruk (scope 2)	Indirekte utslipp (scope 3)	Sum
Kjøretøy	181	0	408	589
Andre tjenester (eksterne)	0	0	253	253

4.7.2 Systematisk arbeid med reduksjon av klimagassutslipp - overgang til elbil

Vi har kun direkte utslipp ved bruk av biler. Bilflåten er samtidig identifisert som et område der Mattilsynet har både påvirkningsmulighet og stort potensial for forbedring. Gjennom et systematisk arbeid har Mattilsynet økt andelen elbiler i bilflåten fra 23 prosent til 48 prosent.

Samtidig med økningen i antall elbiler har vi arbeidet med å få på plass ladeløsninger ved Mattilsynets kontorsteder. Vi har installert elbillader på 13 kontorsteder, og det er bestilt ladere til ytterligere tre lokasjoner.

Arbeidet med å optimalisere bilparken og ladeinfrastruktur fortsetter gjennom 2026.

4.7.3 Bruk av konsulenttjenester

Vi har over flere år jobbet med å redusere kostnadene knyttet til kjøp av konsulenttjenester ved fast ansettelse av egne utviklere. Kostnadene til kjøp av tjenester for utvikling og løpende driftsoppgaver innen IKT er redusert med 2,3 millioner kroner sammenlignet med 2024.

Utgiftene til konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne har økt med 4,4 millioner kroner fra 2024 til 2025. I 2025 har vi brukt eksterne konsulenter på områder der vi ikke har egen kompetanse, og hvor vi heller ikke vurderer at vi har behov for permanent kompetanse. Bakgrunnen for økningen beskrives i kapittel 6.1.

Mattilsynet kjøpte i 2025 konsulenttjenester fra kommunikasjonsnæringen for om lag 0,2 millioner kroner. I hovedsak er dette innleie av en kommunikasjonsrådgiver for en kortere periode samt et kurs i medietrening.

Totalt er kjøp av konsulenttjenester økt med 2,1 millioner kroner fra 2024 til 2025, fra 71,4 millioner kroner til 73,5 millioner kroner.

5 Vurdering av framtidsutsikter

Mattilsynets framtidsutsikter formes av et risikobilde i rask og stadig endring. Flere forhold i omgivelsene påvirker forutsetningene våre for å kunne løse samfunnsoppdraget effektivt over tid. Samtidig gjennomfører vi grep for å styrke vår egen endringskapasitet og gjennomføringsevne. Dette kapitlet gir en samlet vurdering av utviklingstrekk som kan få betydning for Mattilsynets evne til å nå mål og resultater i årene som kommer.

5.1 Eksterne forhold som vil påvirke Mattilsynet

5.1.1 Sikkerhetspolitisk og handelsmessig uro

Det er fremdeles krig i Europa, og USA har en uforutsigbar tilnærming både til sine allierte og til sine handelspartnere. Vi forventer at det sikkerhetspolitiske landskapet i Europa forblir uforutsigbart. Krigen i Ukraina, globale maktspenninger og toll- og handelsbarrierer kan skape en rekke konsekvenser for Mattilsynets samfunnsoppdrag: alt fra hybride trusler og angrep på infrastruktur i Norge, brutte forsyningslinjer, mangel på eller svindel med ingredienser, redusert markedsadgang for norske produkter til usikkerhet om eller manglende tillit til offentlig informasjon. Etterretningstjenestenes åpne trusselvurderinger viser at hybride angrep er en reell trussel. I 2025 så vi digital påvirkning rettet mot drikkevann og flere hendelser med relevans for samfunnssikkerheten. Det har i 2025 vært utbrudd av dyresykdommer i andre EU-land, der det stilles berettigede spørsmål om det er et resultat av villedte handlinger fra ondsinnede aktører. Slike forhold, samt innføring av ny sikkerhetslovgivning, vil bety mer krevende tilsynsoppgaver for Mattilsynet. Det vil også bety økt behov for samarbeid og koordinering i totalforsvaret og med næringene.

5.1.2 EU-regelverk, forenklinger og etterslep

Med bare tre prosent dyrkbar mark, mot EUs 40 prosent, trenger Norge et nært samarbeid med vår viktigste handelspartner. I urolige tider er samarbeidet med EU viktigere enn noen gang, og kanskje særlig innen forsvar og helse. Skal vi være en attraktiv samarbeidspartner på disse områdene, må Norge også være effektive i innføringen av EU-regelverk gjennom EØS-avtalen. 40 prosent av avtalen handler om verdikjedene på mat og veterinære forhold. 90 prosent av regelverket Mattilsynet forvalter, er EU-regelverk; bare i 2025 innførte vi over 350 større og mindre endringer.

Mengden EU-regelverk har økt betydelig på områdene Mattilsynet forvalter. Samtidig går EU mot mer sektorovergripende regelverk, med områder som er både innenfor og utenfor EØS avtalen. Dette, samt at EU vender blikket innover og beskytter medlemsland mens Norge er utenfor EUs tollunion, vil kreve tett oppfølging i Brussel framover. Vi må fange opp saker tidlig, sikre deltakelse i EUs arbeidsgrupper og komiteer, samarbeide med land med sammenfallende interesser og forstå retningen EU går i.

5.1.3 Klimaendringer og naturkriser

Med klimaendringer, ekstremvær og tap av biologiske mangfold kommer nye smittemønstre, høyere risiko for zoonoser og plantesykdommer samt mer usikre avlinger og råvarestrømmer.

Flere dyresykdommer og zoonoser spres i Europa, og bioterrorisme kan ikke utelukkes som årsak i enkelte smittetilfeller. Svekket internasjonalt samarbeid vil gjøre det mer krevende å samarbeide over landegrenser om felles farer. Dette påvirker allerede virksomhetenes og Mattilsynets arbeid. Både EU og Norge har ambisjoner om tryggere og mer bærekraftige matsystemer, og vi har gitt innspill til og ser fram mot matsystemutvalgets konklusjoner.

5.1.4 Teknologi og digital sårbarhet

Både næringsmiddelindustri, akvakultur og handel er næringer med høy innovasjonstakt, og ny teknologi endrer produksjonsformer og risiko. Matproduksjon er helt avhengig av både strøm og drikkevann, og denne tilgangen er digitalt sårbar, slik hendelser mot vannforsyningen i 2025 illustrerte. Vi vil legge større vekt på sikkerhet og beredskap i dialogen vi har med næringene vi fører tilsyn med. Syntetisk biologi, kunstig intelligens og automatisering vil påvirke måten Mattilsynet fører tilsyn på, hvilke data som trengs, og hvilken kompetanse som kreves.

5.1.5 Utviklingen i samfunnet og tillit

Forbrukeradferd, informasjonskanaler og aktørbildet endrer seg. Økt netthandel, nye produsentstrukturer og mer fragmentert informasjonsflyt kan påvirke etterlevelse og tillit til myndighetsinformasjon. DFØs tillitsundersøkelse fra februar 2026 viser en vesentlig nedgang i tilliten til statlig forvaltning. Dette må både Mattilsynet og andre offentlige aktører ta på alvor. Med lavere tillit vil desinformasjon og alternative informasjonskilder utfordre Mattilsynets rolle som autoritativ kunnskapskilde, særlig under hendelser.

5.2 Interne forhold som vil påvirke Mattilsynet

Mattilsynet har tatt flere grep internt som vil gjøre oss bedre i stand til å håndtere de eksterne forholdene framover.

5.2.1 Strategisk kompass som rettesnor

Vår visjon er at vi sammen skal trygge framtiden for mennesker, dyr og natur. Med "sammen" mener vi alle interessenter i våre omgivelser som bidrar til å nå våre samfunns mål. Dialog og samarbeid med andre sektormyndigheter, næringsaktører, kommuner og fylkeskommuner og interesseorganisasjoner har høy prioritet. I kompasset vårt sier vi også at vi skal være en hjelper i samfunnet, og denne identiteten, sammen med visjonen, verdiene og ambisjonene våre, vil og skal gi føringer for hvordan vi utvikler organisasjonen framover.

5.2.2 Mer fokusert innsats innen tilsynsområder

Fra 2024–2025 innførte vi ny organisering med to forvaltningsnivåer, bestående av ett direktorat og fellesfunksjoner, og ett tilsyn med fire nasjonale divisjoner. Dette forventer vi skal styrke evnen til å drive en involverende regelverksutvikling og en effektiv og risikobasert offentlig kontroll.

I tillegg forventer vi at omgivelsene vil oppleve økt likebehandling og tydeligere veiledning, samt en mer strategisk og kompetent dialog innenfor de ulike tilsynsområdene.

5.2.3 Fart og flyt med myndiggjorte team

Tilgang på kritisk, tverrfaglig og strategisk kompetanse vil påvirke gjennomføringsevnen vår framover. Kampen om kompetansen er økende, og flere fagområder er allerede presset. Fordi vi tror det både er mer attraktivt for medarbeidere og gir best effekt for brukerne, har vi endret organisasjonen fra en tradisjonell linje til myndiggjorte team, med tydelige oppdrag og resultatkrav. Vi forventer å se effekter av dette framover i form av mer tilfredse medarbeidere og mer fart og flyt i gjennomføringen av de høyest prioriterte oppgavene.

5.2.4 Digital transformasjon og bruk av kunstig intelligens

Mattilsynet jobber med en digital transformasjon av virksomheten og nye løsninger for risikobasering, tilsyn, og datadeling og -registrering. Evnen til å realisere gevinster av disse tiltakene betinger at dataene er strukturerte, tilgjengelige og tilrettelagt for analyse.

Når det gjelder bruk av kunstig intelligens, legger vi opp til en trinnvis og risikobevist tilnærming. Vi tar i bruk KI først på områder der risikoen vurderes som lav, som for eksempel forbedring av søk og veiledning på nettsidene. Denne tilnærmingen gir oss mulighet til å bygge erfaring, styrke kompetansen og utvikle gode rammer for trygg og ansvarlig bruk av KI, før vi eventuelt tar teknologien i bruk på mer komplekse og risikoutsatte områder.

Med dagens og framtidens trusselbilde er digital sikkerhet en grunnleggende forutsetning for stabile tjenester og troverdig myndighetsutøvelse. Å bygge kompetanse og kapasitet til å forsvare oss mot angrep vil fremdeles være et behov.

5.3 Oppsummering

Mattilsynet må håndtere mer risiko, flere komplekse hendelser og økte forventninger fra samfunn, innbyggere og virksomheter. Samtidig gir ny organisering og pågående digitalisering bedre forutsetninger for å arbeide mer risikobasert og effektivt.

Oppsummert viser utviklingstrekkene over at

- risikobildet fortsetter å endre seg, med flere og mer komplekse hendelser
- datadrevet og risikobasert kontroll blir enda viktigere for treffsikkerhet og ressursbruk
- behovet for tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid øker, både i totalforsvaret, innen tilsynsområdene og i forbindelse med regelverksutvikling
- kompetanse og kapasitet må utvikles i tråd med ny teknologi og nye trusselbilder

- vi må kommunisere godt og aktivt med våre omgivelser og bygge tillit til oss som myndighet og kunnskapsaktør, slik at virksomheter og innbyggere forstår og beskytter seg mot risiko og handler i tråd med regelverket stortinget har satt

Mattilsynets evne til å nå langsiktige mål vil derfor avhenge av evnen til hele tiden å videreutvikle organisasjonen, kompetansen og de digitale kapasitetene og å sikre gode prioriteringsprosesser i møte med økende og skiftende krav.

6 ÅRSREGNSKAP

6.1 Ledelseskommmentar

Formål

Mattilsynet arbeider mot følgende mål:

- sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann
- fremme god helse hos planter, landdyr og fisk
- fremme god dyrevelferd og respekt for dyr
- fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn
- ivareta miljøvennlig produksjon

Hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden skal ivaretas, herunder markedsadgang i utlandet. Vi skal i tillegg arbeide for målene i annen lovgivning som Mattilsynet forvalter.

Mattilsynet er faglig underlagt Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, og er administrativt underlagt Landbruks- og matdepartementet. Mattilsynet er et ordinært statlig forvaltningsorgan og fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, jf. prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør kapittel VI i årsrapporten til Mattilsynet.

Vurderinger av vesentlige forhold sammenlignet mot fjoråret

Mattilsynets driftsutgifter på kapittel 1115 post 01 var på 1 705 millioner kroner i 2025 mot 1 542 millioner kroner i 2024. De totale lønns- og pensjonskostnadene er økt med 70,4 millioner kroner. Kostnader knyttet til kjøp av analyse- og veterinærtjenester er økt med 24,7 millioner kroner. Forvaltningsstøtten er økt med 5 millioner kroner. Leie av lokaler, leie av datasystemer og lisenser er økt med 30,8 millioner. Økningen på 30,8 millioner kroner skyldes i hovedsak forskuddsbetalt husleie og lisenser. Reisekostnader er økt med 11,3 millioner kroner.

Årsverk, lønn og sosiale utgifter

Antall utførte årsverk i Mattilsynet i 2025 var 1 078, noe som er fem årsverk høyere enn 2024. Dette er beregnet i henhold til definisjonen av utførte årsverk i personalmelding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 27. november 2019. Økningen i utbetalinger til lønn på 70,4 millioner kroner, som nevnt over, skyldes i hovedsak lønnsoppgjøret i 2025 og virkningen av at lønnsoppgjøret for 2024 ble utbetalt i 2025.

Andre utbetalinger til drift

Det er en økning i andre utbetalinger til drift i 2025 på 88,6 millioner kroner, fra 481,2 millioner kroner i 2024 til 569,9 millioner kroner i 2025.

Dette skyldes i hovedsak økte kostnader til leie av lokaler, leasing av biler, leie av datasystemer og lisenser og forvaltningsstøtte. For å unngå manuell oppfølging av enkeltfakturaer i forbindelse med overgangen til DFØ besluttet Mattilsynet å utbetale fakturaer som ble mottatt innen 19. desember. Dette er årsaken til økningen på disse postene. Kostnader til konsulenttjenester til kjøp av tjenester til utvikling og løpende driftsoppgaver IKT er redusert med 2,3 millioner kroner. Mattilsynet har over flere år jobbet med å redusere kostnadene knyttet til kjøp av konsulenttjenester ved fast ansettelse av egne utviklere. Konsulenttjenester for øvrig er økt med 4,4 millioner kroner fra 2024 til 2025, og dreier seg i hovedsak om kjøp av konsulenttjenester i forbindelse med rekruttering av ledere ved omorganiseringen, analyse av endringsbehov som følge av nye sikkerhetskrav for vann og matforsyningen, internrevisjonstjenester samt kjøp av konsulenttjenester i forbindelse med overgang til SRS. Økning i reisekostnader skyldes at Mattilsynet har hatt mer reiseaktivitet i år sammenlignet med i fjor. Den økte reiseaktiviteten har sammenheng med samlinger for de ansatte etter omorganiseringen.

Mattilsynet har i år hatt en økning i kostnader knyttet til analyse- og veterinærtjenester. Mye av økningen er knyttet til overvåkings- og kontrollprogrammene (OK-program) og forvaltningsstøtte til Debio.

Vurderinger av vesentlige forhold mellom tildeling og regnskap

Kap. 1115 post 01 Driftsutgifter

Mattilsynet disponerte 1 742 millioner kroner på posten for driftsutgifter i 2025. Mindreutgiften på 36,5 millioner kroner utgjør totalt 2,09 prosent av samlet bevilgning. Korrigerer en for merinntektene på kapittel 4115 post 02 på 9,2 millioner kroner var det en mindreutgift på 45,7 millioner kroner i 2025, som tilsvarer 2,62 prosent av disponibel bevilgning.

Kap. 1115 post 22 Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser

Samlet tildeling for reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser var i 2025 på 15,2 millioner kroner. Posten gjelder oppregulering av pensjonspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser for tidligere kommunalt ansatte, som i 2004 ble en del av Mattilsynet. Mattilsynet har avtale med KLP om selvrisiko. En slik selvrisikoavtale er uforutsigbar i den forstand at premien varierer i takt med kommende pensjonsuttak. Mattilsynet hadde en mindreutgift på 1,5 millioner kroner på posten i 2025.

Kap. 1115 post 71 Tilskudd til erstatninger

Mattilsynet er i 2025 tildelt kroner 4,2 millioner kroner på kap. 1115 post 71. I 2025 var utgiftene til nødhjelp for eierløse dyr 3,6 millioner kroner.

Kap. 4115 post 01 Gebyrer m.m.

Det ble innbetalt 230,7 millioner kroner i gebyrer i 2025, mens bevilgningen var på 225,8 millioner kroner. Dette gir en merinntekt på 4,9 millioner kroner, noe som utgjør 2,12 prosent av revidert bevilgning.¹¹

¹¹ 1. januar 2024 endret vi kap. post på innkrevingsvirksomhet fra kap. 4115 post 01 til kap. 4115 post 85. Av innbetalte 230,7 millioner kroner er 4,3 millioner tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, fakturert før ny ordning 1. januar 2024.

Kap. 4115 post 02 Driftsinntekter og refusjoner m.m.

Driftsinntekter og refusjoner var på 15,9 millioner kroner i 2025 og består hovedsakelig av inntekter knyttet til administrasjonsgebyr, prosjekter med ekstern finansiering og oppgaver som Mattilsynet utfører for andre myndigheter. I tillegg føres inntekter fra tilleggsgebyr ved utstedelse av helsesertifikater på sjømat utenfor normal arbeidstid på denne posten. Merinntekten på 9,2 millioner kroner skyldes i hovedsak økte inntekter fra nevnte tilleggsgebyr som følge av en vesentlig økning i sertifikatutstedelser utenfor normal arbeidstid.

Kap. 4115 post 85 Gebyrer og tvangsmulkt m.m.

Det ble i 2025 innbetalt 19,3 millioner kroner i tvangsmulkt og overtredelsesgebyrer. Inntektskravet var på 15 millioner kroner. Dette er en uforutsigbar inntektspost som vil variere fra år til år.¹²

Kap. 5550 post 70 Miljøavgift på plantevernmidler

Regnskapet viser en merinntekt på 28,1 millioner kroner i 2025. Merinntekten skyldes i hovedsak inntekter for 2024, for fakturaer som ikke ble betalt innen forfall ved årsskifte 2024/2025. I tillegg gjelder det fakturaer utstedt i 2025, men som ikke ble betalt før i 2026.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor, og årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Mattilsynet har frist for å publisere det endelige regnskapet innen 1. mai 2026.

Revisjonsberetningen og all underliggende korrespondanse knyttet til den finansielle revisjonen er offentlig når revisjonsberetningen er oversendt Mattilsynet.

Ledelsesberetning

Jeg bekrefter at

- årsregnskapet gir et dekkende bilde av Mattilsynets disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld som helhet per 31. desember 2025
- årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet R-115 og krav fra Landbruks- og matdepartementet

Oslo 16. mars 2026

Ingunn Midttun Godal
administrerende direktør

¹² 1/1-2024 endret vi endret kap. post på innkrevingsvirksomhet fra kap. 4115 post 01 til kap. 4115 post 85. Av innbetalte 230,7 millioner kroner er 4,3 millioner tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, fakturert før ny ordning 1/1-2024.

6.2 Prinsippnote

Generelt om årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. desember 2025. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av Landbruks- og matdepartement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er satt opp i tråd med grunnleggende prinsipper for årsregnskap og regnskapsføring i staten nedfelt i bestemmelsene punkt 3.4.2.

Grunnleggende prinsipper for årsregnskap:

- ettårsprinsippet: Regnskapet følger kalenderåret.
- fullstendighetsprinsippet: Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- kontantprinsippet: Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- bruttoprinsippet: Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- Intern fakturering praktiseres ikke.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner.

Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Mattilsynet tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Oppstilling av bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsoppstillingen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger i kapitalregnskapet.

Bevilgningsspesifikasjon viser alle regnskapstall Mattilsynet har rapportert til statsregnskapet og endring i mellomværende med statskassen. Utgiftene og inntektene er gruppert etter kapitler og poster som Mattilsynet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Mattilsynet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Mattilsynet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskapet.

- Note A viser forklaring av samlet tildeling.
- Note B viser forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år.
- Note C viser forpliktelser vedrørende leieavtaler og kjøp av tjenester for framtidige budsjettår.

Oppstilling av artskontorapportering

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall Mattilsynet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Mattilsynet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorapporteringen Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra Mattilsynets kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Notene viser forskjellen mellom beløp Mattilsynet har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i Mattilsynets kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp Mattilsynet har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Artskontooppstillingen viser følgende noter i tillegg til prinsippnote:

- Note 1 innbetalinger fra drift
- Note 2 utbetalinger til lønn
- Note 3 andre utbetalinger til drift
- Note 4 finansinntekter og finansutgifter
- Note 5 utbetalinger til investeringer
- Note 6 innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten
- Note 7 tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten
- Note 8 sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Mattilsynet har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført.

Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspekifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Arbeidsgiveravgift, nettoføringsordning, pensjonspremie og gruppeliv

Arbeidsgiveravgift blir ikke innbetalt, men er regnskapsført og rapportert som utgift på Mattilsynets kapittel og til inntekt på felleskapittel Folketrygden.

Mattilsynet er innenfor nettoføringsordningen og har fra 1. januar 2015 fullmakt til å utgiftsføre betalt merverdiavgift på kap. 1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift, post 01 Driftsutgifter.

Pensjonspremie til Statens Pensjonskasse er fra og med 2017 belastet regnskapet i sin helhet. Pensjonspremien betales seks ganger per år i henhold til faktura fra Statens Pensjonskasse. Fakturaen inneholder både arbeidsgiverandel og beløp trukket av de ansattes lønn.

Gruppelivsforsikring blir ikke utbetalt, men belastet kapittel 5309 post 29, jf. R-101. pkt. 4.3.1.

6.3 Bevilgningsrapportering for regnskapsåret

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindre-utgift
1115	Mattilsynet	01	Driftsutgifter	A, B	1 741 942 000	1 705 456 451	36 485 549
1115	Mattilsynet	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	A, B	15 216 000	13 682 760	1 533 240
1115	Mattilsynet	71	Tilskudd til erstatninger	A, B	4 193 000	3 583 225	609 775
0702	Beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	300 000	299 251	749
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlags- ordning (Belastningsfullmakt)	71	Erstatningsansvar m.m.	B		0	
0900	Nærings- og fiskeridepartementet (Belastningsfullmakt)	21	Spesielle driftsutgifter	B		3 927 271	
0714	Folkehelse	21	Spesielle driftsutgifter	A	3 300 000	2 734 699	565 301
1100	Landbruks- og matdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A	8 500 000	8 485 727	14 273
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	A	4 000 000	670 579	3 329 421
1400	Klima- og miljødepartementet (belastningsfullmakt)	21	Spesielle driftsutgifter	B		1 080 370	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter	B		76 238 822	
Sum utgiftsført					1 777 451 000		1 816 159 154

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merinnt. og mindreinnt. (-)
4115	Mattilsynet	01	Gebyr m.m		225 795 000	230 740 322	4 945 322
4115	Mattilsynet	02	Driftsinntekter og refusjoner m.m.	B	6 651 000	15 861 267	9 210 267
4115	Mattilsynet	85	Gebyr og tvangsmulkt m.m		15 000 000	19 339 554	4 339 554
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			1 758 577	
5550	Miljøavgift på plantevernmiddel	70	Miljøavgift på plantevernmiddel		65 000 000	93 147 378	28 147 378
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			128 332 160	
Sum inntektsført					312 446 000	489 179 259	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						1 326 979 895	

Kapitalkontoer

Konto	Tekst	Beløp
60080701	Norges Bank KK /innbetalinger	417 317 777
60080702	Norges Bank KK/utbetalinger	-1 744 215 648
711315	Endring i mellomværende med statskassen	-82 025
Sum rapportert.		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)

Konto	Tekst	2025	2024	Endring
711315	Mellomværende med statskassen	-82 098 693	-82 016 669	- 82 025

Note A forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
1115 01	78 426 000	1 663 516 000	1 741 942 000
1115 22	699 000	14 517 000	15 216 000
1115 71		4 193 000	4 193 000
1100 21		8 500 000	8 500 000
0714 21		3 300 000	3 300 000
1150 21		4 000 000	4 000 000
0702 21		300 000	300 000
Sum	79 125 000		1 777 451 000

Note B forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	1115 01	1115 22	111571
Stikkord			"overslags- bevilgning"
Merutgift (-)/ mindre utgift	36 485 549	1 533 240	609 775
Utgiftsført av andre i hht. avgitte belastningsfullmakter			
Mer- /mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	36 485 549	1 533 240	609 775
Merinntekter iht. merinntektsfullmakt	9 210 267		
Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning			
Innsparinger			
Sum grunnlag for overføring	45 695 817	1 533 240	
Maks. overførbart beløp	83 175 800	725 850	
Mulig overførbart beløp beregnet av virksomhet*	45 695 817	725 850	

*Maksimalt beløp som kan overføres, er lønnskompensasjon pluss 5 prosent av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24, fratrukket lønnskompensasjon, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres".

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Mattilsynet har mottatt fullmakt til å belaste kap. 0900 post 21 med kroner 6 428 903 til dekning av utgifter knyttet til markedsadgang for sjømat, og kroner 1 095 792 knyttet til regelverksutvikling for bærekraftig fôr. Mattilsynet har belastet kap. 0900 post 21 med kroner 3 927 271.

Mattilsynet er gitt fullmakt i tildelingsbrev for 2025 til å belaste kap. 0471 post 71 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettsferdsvederlagsordning. Det er ikke foretatt utbetalinger i 2025.

Mattilsynet har mottatt fullmakt til å belaste kap. 1400 post 21 med kroner 2 000 000. Dette knytter seg til prosjektet matsvinn. Mattilsynet har i 2025 belastet kap. 1400 post 21 med kroner 1 080 370.

Mattilsynet er tildelt 500 000 kroner til disposisjon til beredskapsplanlegging og øvelser knyttet til oppfølging av lov om helsemessig og sosial beredskap hos Helse- og omsorgsdepartementet, kap. 0702 post 21 Beredskap.

Stikkordet "overslagsbevilgning"

Virksomhetens bevilgning på kap. 1115 post 71 er gitt med stikkordet "overslagsbevilgning". Bevilgningen skal dekke statens betalingsforpliktelser overfor dem som har ytt nødhjelp etter dyrevelferdsloven § 4, samt kostnader for tiltak som settes i verk av Mattilsynet i medhold av matloven, dyrehelsepersonelloven og dyrevelferdsloven i de tilfellene kostnadene ikke kan drives inn fra eier/ansvarlig.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Mattilsynet har budsjettfullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1115 post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4115 post 02.

Rapportering av betalt merverdiavgift

Mattilsynet er omfattet av nettoføringsordningen og rapporterer betalt merverdiavgift på kap. 1633, post 01. Dette gjelder merverdiavgift knyttet til Mattilsynets utgifter ført på postene 01-49. I 2025 betalte Mattilsynet 76 238 822 kroner i statlig merverdiavgift.

Mulig overførbart beløp

Mattilsynets ubrukte bevilgning på kap. 1115 post 01 er kroner 45 695 817. Dette beløpet kan overføres i sin helhet. Mattilsynet har ubrukt bevilgning på kap. 1115 post 22 og kroner 725 850 regnes som mulig overførbart til neste år.

Note C forpliktelser vedrørende leieavtaler og kjøp av tjenester for framtidige budsjettår

Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret.

Avtaler om leie av kontorlokaler

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år	5 465 533	4 986 108	0	4 986 108
Varighet 1-5 år	50 793 258	50 793 258	109 984 914	160 778 172
Varighet over 5 år	41 253 338	41 150 574	245 929 763	287 080 337
Total	97 512 129	96 929 940	355 914 678	452 844 618

Andre vesentlige leieavtaler

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år	3 104 475	2 948 700	-	2 948 700
Varighet 1-5 år	24 599 737	10 823 412	46 738 061	57 561 473
Varighet over 5 år	-	-	-	-
Total	27 704 212	13 772 112	46 738 061	60 510 173

Andre vesentlige leieavtaler omfatter:

- Microsoft-lisenser, Google Cloud Platform (GCP) og leasingbiler.

Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester

Gjenværende varighet per 31.12.	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på framtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år	21 982 252	12 333 869	0	12 333 869
Varighet 1-5 år	3 949 857	3 949 857	1 679 879	5 629 736
Varighet over 5 år	0	0	0	0
Total	25 932 109	16 283 726	1 679 879	17 963 605

Mattilsynet kjøper årlig tjenester til overvåknings og kontroll program (budsjett 2026 122 mill. kroner) Disse avtales for et år av gangen innenfor det året det gjelder. Dermed bindes ikke bevilgninger frem i tid, og de er utelatt i dette oppsett.

6.4 Artskontorrapporteringen 31.12.2025

	Note	2025	2024
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	225 938 131	208 350 474
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	806 450	829 745
Andre innbetalinger	1	13 922 336	14 274 113
Sum innbetalinger fra drift		240 666 917	223 454 332
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	1 153 011 537	1 082 625 789
Andre utbetalinger til drift	3	569 872 584	481 237 732
Sum utbetalinger til drift		1 722 884 121	1 563 863 521
Netto rapporterte driftsutgifter		1 482 217 204	1 340 409 189

	Note	2025	2024
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	874 630	329 352
Sum investerings- og finansinntekter		874 630	329 352
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	13 095 061	4 425 311
Utbetaling av finansutgifter	4	30 429	24 820
Sum investerings- og finansutgifter		13 125 490	4 450 131
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		12 250 860	4 120 779
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	117 289 124	66 854 166
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		117 289 124	66 854 166
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	3 521 490	3 998 478
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		3 521 490	3 998 478
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	2	1 627 197	1 614 005
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	2	128 332 160	119 401 994
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	B	76 238 822	61 855 425
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		53 720 536	59 160 574
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 326 979 895	1 222 513 705

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	Note	2025	2024
Fordringer		247 696	247 326
Skyldige skattetrekk og andre trekk		-45 320 705	-38 361 220
Skyldige offentlige avgifter		-1 310 913	-554 835
Avsatt pensjonspremie til Statens Pensjonskasse		-35 204 719	-42 048 307
Mottatt forskuddsbetalinger		-548 489	-1 284 593
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m.)		86 819	0
Differanse på bank og uidentifiserte innbetalinger		-48 381	-15 039
Sum mellomværende med statskassen	8	-82 098 693	-82 016 669

Note 1 innbetalinger fra drift

	31.12.2025	31.12.2024
Innbetalinger fra gebyrer		
Gebyr for særskilte ytelser	72 991 322	60 472 228
Gebyrer for tilsyn og kontroll	152 946 809	147 878 246
Sum innbetalinger fra gebyrer	225 938 131	208 350 474
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Overføringer fra Nordisk Ministerråd (NMDD)	806 450	829 745
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	806 450	829 745
Andre innbetalinger		
Refusjoner m.m.	12 533 869	12 771 809
Inntekter salg driftsmidler	29 150	188 375
Inntekter administrasjonsgebyr	1 335 477	1 271 117
Annen inntekt -viderefakturering	23 839	42 813
Sum andre innbetalinger	13 922 336	14 274 113
Sum innbetalinger fra drift	240 666 917	223 454 332

Note 2 utbetalinger til lønn

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	31.12.2025	31.12.2024
Lønn*	978 305 643	897 277 598
Arbeidsgiveravgift	128 332 160	119 401 994
Sykepenger og andre refusjoner	-49 197 017	-43 580 552
Andre ytelser	12 801 403	12 352 836
Pensjonsutgifter**	82 769 348	97 173 913
Sum utbetalinger til lønn***	1 153 011 537	1 082 625 789
Gjennomsnitt antall årsverk:	1 078	1 073
Lønn og andre ytelser til virksomhetsleder:		
Ingunn Midttun Godal****	2 098 958	1 853 149

*Økningen i lønnsutbetalinger skyldes i hovedsak lønnsoppgjøret i 2025 og at virkningen av at lønnsoppgjøret for 2024 ble utbetalt i 2025.

**Reduksjon i utgifter til pensjon skyldes redusert pensjonspremie i 2025 knyttet til tidligere kommunalt ansatte som i 2004 ble en del av Mattilsynets organisasjon. Mattilsynet bærer selv risikoen knyttet til disse og blir fortløpende belastet ved pensjonsuttak eller endringer. Fra 1.1.2022 gikk SPK over til en ny måte å beregne pensjon på. Tidligere fakturerte SPK etter fast prosent sats, nå fakturerer SPK basert på innmeldte hendelser.

*** Av virksomhetens samlede utbetalinger til lønn og sosiale utgifter vedrører kr 806 450,- Nordisk Ministerråd.

**** Det foreligger ingen vesentlige eller særskilte avtaler til fordel for virksomhetsleder. Beløpet for 2025 inneholder justeringer fra lønnsoppgjøret for både 2024 og 2025, i tillegg til fastlønn, feriepenger og kompensasjonstillegg utland.

Note 3 andre utbetalinger til drift

Andre utbetalinger til drift	31.12.2025	31.12.2024
Utgifter lokaler*	129 215 100	109 765 895
Leie av maskiner, inventar og lignende**	55 588 088	44 228 460
Mindre utstysanskaffelser**	15 174 349	9 011 889
Reparasjon og vedlikehold bygninger og lokaler	502 218	899 439
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 054 309	911 160
Regnskaps-revisjon- og økonomitjenester	5 247 166	599 390
Kjøp av tjenester til utvikling og løpende driftsoppgaver IKT**	52 521 598	54 781 747
Forvaltningsstøtte	61 469 864	56 492 691
Analyse og veterinærtjeneste***	148 103 260	123 416 928
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	20 964 618	16 575 233
Reiser og diett****	33 568 668	22 228 826
Øvrige driftsutgifter*****	46 463 346	42 326 074
Sum andre utbetalinger til drift	569 872 584	481 237 732

* For å unngå manuell oppfølging av enkeltfakturaer i forbindelse med overgangen til DFØ besluttet Mattilsynet å utbetale fakturaer som ble mottatt innen 19. desember.

** Mattilsynet har over flere år jobbet med å redusere kostnadene til kjøp av konsulenttjenester ved å ansette egne utviklere.

*** Mye av økningen er knyttet til overvåkings- og kontrollprogrammene (OK-program) og forvaltningsstøtte til Debio.

**** Mattilsynet har hatt mer reiseaktivitet i år enn i fjor. Den økte reiseaktiviteten har sammenheng med samlinger for de ansatte etter omorganiseringen.

***** Av virksomhetens utbetalinger til øvrige driftsutgifter vedrører kr. 0,- Nordisk Ministerråd.

Note 4 finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2025	31.12.2024
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	874 630	329 352
Sum innbetaling av finansinntekter	874 630	329 352
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	30 429	24 820
Sum utbetaling av finansutgifter	30 429	24 820

Note 5 utbetalinger til investering

Utbetaling til investeringer	31.12.2025	31.12.2024
Immaterielle eiendeler og lignende	2 417 021	453 185
Maskiner og transportmidler	108 000	
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende*	10 373 194	3 800 045
Andre utgiftsførte investeringer	196 847	172 082
Sum utbetalt til investeringer	13 095 061	4 425 311

* Økningen skyldes høyere kostnader knyttet til investeringer av datamaskiner og annet IKT-utstyr sammenlignet med fjoråret.

Note 6 innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m	31.12.2025	31.12.2024
Miljøavgift*	93 147 378	49 789 719
Avgifter planteforedlerrett	458 461	383 945
Overtredelsesgebyr	15 637 685	8 015 400
Tvangsmulkt	8 045 600	8 665 101
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	117 289 124	66 854 166

* Miljøavgift kreves på plantevernmidler i grossistleddet. Angrepene av skadegjørere bestemmes i stor grad av klima- og værforhold, noe som gjør at inntektene varierer fra år til år.

Note 7 tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Utbetalinger av tilskudd og stønader	31.12.2025	31.12.2024
Nødhjelp til dyr - utbetalt til AS	3 233 362	3 554 776
Nødhjelp til dyr - utbetalt til ENK/DA/ANS	287 106	420 437
Nødhjelp til dyr - utbetalt til statsforvaltningen	1 023	23 265
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	3 521 490	3 998 478

Note 8 sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2025	31.12.2025	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	22 218 013	0	22 218 013
Andre fordringer	7 146 423	247 696	6 898 727
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	44 398 308	0	44 398 308
Sum	73 762 743	247 696	73 515 048
Langsiktig gjeld			
Langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-35 961 973	0	-35 961 973
Skyldige skattetrekk og andre trekk	-45 320 705	-45 320 705	0
Skyldige offentlige avgifter	-1 310 913	-1 310 913	0
Annen kortsiktig gjeld	-3 315 850	-35 714 771	32 398 921
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0	0
Sum	-85 909 441	-82 346 389	-3 563 052
Sum anleggsmidler, omløpsmidler, langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld	-12 146 698	-82 098 693	69 951 996

Statistikk knyttet til rapporteringskrav

De aller fleste tall knyttet til funn fra den offentlige kontrollen, sier kun noe om de virksomhetene vi har kontrollert, og ikke om hele populasjonen.

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Tabell 1. Økonomiske hovedtall. Kilde: SSB (Antall ansatte og avtalte årsverk) og Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Antall ansatte	1 291	1 271	1 280
Antall avtalte årsverk ¹	1 232	1 210	1 220
Antall utførte årsverk ²	1 097	1 073	1 078
Samlet tildeling og mottatte belastningsfullmakter post 01-99	1 603 784 000	1 639 931 000	1 779 451 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	99 %	95 %	97 %
Driftsutgifter	1 571 398 642	1 563 863 521	1 722 884 121
Lønnsandel av driftsutgifter	70 %	69 %	67 %
Lønnsutgifter pr årsverk	994 295	999 337	1 059 837
Gebyrinntekter	200 522 977	208 350 474	225 938 131
Andel gebyrinntekter av totale utgifter	12,7 %	13,5 %	13,1 %

Tabell 2. Volumtall. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Antall bekymringsmeldinger landdyr	13 253	13 393	10 574
Antall helsesertifikater for eksport av fisk og sjømat	87 710	100 637	121 141
Antall elektroniske sunnhetsattestifikater for planter mm. - DigiPlant (ny 2024)	-	31 092	38 453
Mottatt klagesaker i klagesaksenheten	621	447	399
Antall besøkende mattilsynet.no	1 827 271	2 393 125	2 808 521
Antall besøkende på matvaretabellen.no ³	-	492 812	729 372
Antall OK-programmer	55	59	60
Antall tilsyn (offentlig kontroll) ⁴	27 417	24 902	25 307

¹ Antall avtalte årsverk er summen av alle heltids- og deltidsjobber og er beregnet på antall arbeidsforhold per person.

² For definisjon av utførte årsverk se [PM-2019-13: Definisjon av utførte årsverk - Lovdata](#)

³ Nytt system benyttet fra og med 2024. Tidsbrudd med tidligere statistikk

⁴ Med dette menes all aktivitet som gjennomføres for å verifisere at virksomheter, dyr eller varer innfrir krav gitt i lov eller i samsvar med lov.

3 Årets aktiviteter og resultater

Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann

Tabell 3. Antall registrerte sykdomstilfeller etter smitte av *Salmonella*, *Campylobacter*, *Yersinia*, *Shigella*, *Listeria* og *E.coli* (enteritt og EHEC) i Norge – Lenke til FHIs tabell. Kilde: Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS), FHI.

	2023	2024	2025 ⁵
Campylobacteriose	1 244	1 138	1 210
Salmonellose	247	584	269
E. coli EHEC	377	353	300
E. coli-enteritt	336	356	404
Yersiniose	53	52	51
Listeriose	33	24	27
Shigellose	28	22	31

Tabell 4. Antall og andel undersøkte prøver med overskridelser på grenseverdi av fremmedstoffer, som for eksempel plantevernmiddelrester, dioksiner, PCB og legemiddelrester. Kilde: Mattilsynet.

Fremmedstoffer		2023	2024	2025
Plantevernmiddelrester innenlands	Antall prøver	298	352	364
	Andel prøver med overskridelser	0,0 %	0,3 %	0,3 %
Plantevernmiddelrester import	Antall prøver	680	770	749
	Andel prøver med overskridelser	2,1 %	4,7 %	4,7 %
Fremmedstoffer i landdyr innenlands	Antall prøver	2 143	2 142	3305
	Andel prøver med overskridelser ⁶	0,0 %	1,5 %	1,4 %
Fremmedstoffer i landdyr import	Antall prøver	22	14	30
	Andel prøver med overskridelser	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Fremmedstoffer i fisk innenlands	Antall prøver	2 709	2 757	1 988
	Andel prøver med overskridelser	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Fremmedstoffer i fisk og sjømat import ⁷	Antall prøver	47	157	110
	Andel prøver med overskridelser	0,0 %	1,3 %	3,4 %

Tabell 5: Andel personer som er forsynt av et vannforsyningssystem, og som får drikkevann av tilfredsstillende mikrobiologisk kvalitet. Basert på innrapporteringer. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025 ⁸
Andel personer forsynt	99,7 %	99,7	
Antall vannforsyningssystemer	1 153	1183	

⁵Det tar noe tid fra et smittetilfelle blir påvist til tilfellet registreres i MSIS. Dette medfører at tallene i MSIS ikke alltid reflekterer det reelle antall smittede.

⁶Inkluderer funn av tungmetaller i lever

⁷ Disse prøvene blir tatt ut av produkter som vi av erfaring vet at det er en viss risiko ved, og funn representerer derfor ikke den generelle tilstanden. Fremmedstoffer i fisk blir undersøkt for miljøgifter, legemiddelrester og ulovlige legemidler.

⁸Rapportering pågår, men vil ikke bli publisert her før neste årsrapport.

Tabell 6: Antall sendte meldinger om påvist helsefare i matvarer og fôr i det norske markedet (RASFF). Kilde: Europeisk meldesystem, Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF).

	2023	2024	2025
RASFF-meldinger Mattilsynet har meldt om påvist helsefare i matvarer og fôr	19	51	51
RASFF-meldinger om påvist helsefare i matvarer og fôr som er innført til Norge og som er håndtert av Mattilsynet	99	116	89
RASFF-meldinger for allergener som berører Norge	6	8	5

Fremme god helse hos planter, fisk og landdyr

Tabell 7. Antall nye lokaliteter med funn av alvorlige planteskadegjørere. Kilde: Mattilsynet.

	Skadegjører	2023	2024	2025
Frukt og bær	Heksekost ⁹	0	0	2
	Pærevisnesjuka ⁹	1	2	0
	Liten jordbærbladlus	0	1	0 ¹⁰
	Jordbær - bladkrøllevirus	0	0	8 ¹⁰
	Jordbærbladflekk	0	0	1 ¹⁰
	Strawberry mottle virus	0	0	1 ¹⁰
	Gul bladrandsyke (strawberry mild yellow edge virus)	0	0	3 ¹⁰
Grøntanlegg	Ramorum greinvisning	4	18 ¹⁰	14 ¹⁰
Veksthus	Tospovirus	1	1	0
	Potetspindelknollviroid (Potato spindle tuber viroid)	0	0	1
Poteter og grønnsaker på friland	Gul potetcystenematode ⁹	1	0	0
	Potetcystenematode (ikke artsbestemt) ⁹	0	3	0
	Lys ringrâte	0 ¹⁰	0 ¹⁰	0 ¹⁰
	Løkhvitrâte	0	0	1
Totalt		7	25	31

Funn av pærebrann inngår ikke i tabellen. Rapport fra Aksjon pærebrann 2025 (ikke utgitt ennå) gir informasjon om påvisninger av pærebrann <https://www.mattilsynet.no/planter-og-dyrking/planteskadegjorere/paerebrann/aksjon-paerebrann>

Tabell 8. Antall utbrudd og påvisning av alvorlige smittsomme sykdommer hos domestiserte og viltlevende landdyr. Kilde: Veterinærinstitutt.

Sykdom/agens	Dyreart	2023	2024	2025
Liste 1				
Blåtunge	Storfe	0	31 ^a	33 ^a
Blåtunge	Sau	0	61 ^a	0
Fugleinfluensa høypatogen	Fjørfe (hobbyflokker i parentes)	0 (3)	1 (1)	1 (0)
Aviært paramyxovirus-1 (ND)	Fjørfe (hobbyflokker i parentes)	0 (1)	0	0 (1)
Fugleinfluensa høypatogen	Ville fugler	103	16	Ca. 80
Fugleinfluensa høypatogen	Ville pattedyr	0	4	1 rødrev, 5 polarrev (Svalbard)
Aviært paramyxovirus-1 (ND)	Ville fugler	5	0	0

⁹ Viser kun funn i planteproduksjon.

¹⁰ År der det ble gjennomført overvåkings- og kartleggingsprogram for skadegjøreren.

Sykdom/agens	Dyreart	2023	2024	2025
Liste 2				
Rabies	Polarrev	0	1	3
BVD	Storfe	0	0	0
<i>Salmonella</i>	Storfe	0	3	1
Paratuberkulose	Storfe	0	0	0
Ringorm	Storfe	16	5 ^b	2
MRSA	Storfe	0	1	1
Tuberkulose	Storfe	1	0	0
Influenza hos svin	Svin	0	0	0
<i>Salmonella</i>	Svin	1	0	0
MRSA	Svin	0	0	0
Nekrotiserende enteritt	Svin	0	0	0
Skrapesjuka klassisk	Sau	0	0	0
Skrapesjuka Nor98	Sau, geit	7	9	12
<i>Salmonella diarizonae</i>	Sau	3	9	4
Paratuberkulose	Sau, geit	0	0	0
Fotråte	Sau, geit	0	0	0
Mædi	Sau	0	0	0
CAE	Geit	1	1	1
Kverke	Hest	4 ^h	1	16 ^k
<i>Salmonella</i>	Hest	5 ^h	3 ^c	0
Reveskabb	Pelsdyr	0	0	0
IB	Fjørfe (hobbyflokker i parentes)	0 (3)	0	0
ILT	Fjørfe (hobbyflokker i parentes)	0 (2)	0 (1)	0
Mycoplasma	Fjørfe (hobbyflokker i parentes)	0 (1)	0	0
Hønskolera	Fjørfe	0	0	1
<i>Salmonella</i>	Fjørfe	2	2	12 ^f
Rabbit Haemorrhagic Disease	Kanin	1	6 ^d	13 ^m
Rabbit Haemorrhagic Disease	Villkanin	0	0	0
Tularemi	Hare	9	13	1
<i>Salmonella</i>	Katt	15	130	Ca. 200
<i>Salmonella</i>	Reptiler	2	5	2
Leptospirose	Hund	2	2	0
<i>Salmonella</i>	Hund	6	5	2
Leishmaniose	Hund	9 ⁱ	7 ^e	3
CWD	Vilt	1	2	3 elg

Sykdom/agens	Dyreart	2023	2024	2025
Liste 2				
<i>Salmonella</i>	Vilt	12	11	30 villsvin 5 ville fugler
<i>Echinococcus canadensis G10</i>	Vilt	4	1	1
Lukket yngelrâte	Bier	2	1	0
Åpen yngelrâte	Bier	-	8	0

^a Fordelt på 92 dyrehold, ^b En av disse ble påvist ved utenlandsk laboratorium og gjennomgikk sanering. Diagnosen lot seg ikke bekrefte ved norsk laboratorium, men det ble funnet en annen dermatofytt., ^c Fordelt på 2 staller, ^d Fordelt på 2 dyrehold, ^e Fordelt på 6 dyrehold, ^f 12 produsenter / 13 anlegg, ^g Inkluderer kun anlegg som har testet positivt på PCR første gang i 2025. Se også omtale i kap 3, ^h Fordelt på 3 staller, ⁱ Fordelt på 6 dyrehold, ^k Fordelt på 5 staller, ^m Fordelt på 8 dyrehold.

Tabell 9. Antall utbrudd og påvisning av alvorlige smittsomme sykdommer hos oppdrettsfisk og viltlevende fisk.

Kilde: Veterinærinstitutt.

	Sykdom	Liste	2023	2024	2025
Oppdrettsfisk (laksefisk)	ILA	2	18	13	18
	VHS	2	0	0	0
	PD	3	58	48	44
	Furunkulose	3	0	0	0
	BKD	3	12	8	1
Oppdrettsfisk (marine arter)	Francisellose	3	0	0	1
	Furunkulose (rognkjeks)	3	0	0	0
	VNN/VER	3	0	1 ¹¹	0
Viltlevende laksefisk (vassdrag)	<i>Gyrodactylus salaris</i>	3	2	1	0
	Furunkulose	3	0	0	0
	Bakteriell nyresyke	0	0	0	1 ¹²
Krepsdyr	Krepsepest (signalkreps)	3	1	0	0

Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr

Tabell 10. Tråputeskår hos slaktekylling - andel flokker som klassifiseres som A-, B- og C-klasse. Kilde: Mattilsynet.

Tråputeskår slaktekyllinger	2023	2024	2025
Andel flokker med klasse A	98,3 %	98,2 %	98,6 %
Andel flokker med klasse B	1,3 %	1,5 %	1,2 %
Andel flokker med klasse C	0,6 %	0,3 %	0,2 %

Tabell 11. Andel slaktegris registrert med korte haler og halesår på slakteri. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Andel griser med åpent halesår/avhelet halesår eller kort hale på slakteri	2,28 %	1,92 %	1,60 %

¹¹ Ikke verifisert hos Veterinærinstituttet.

¹² Mistanke på grunnlag av positiv PCR i et vassdrag (Daleelva 2019), Orkla (2025), ikke påvist BKD i hht diagnostiske kriterier.

Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele matproduksjonskjeden

Tabell 12: Antall og andel vedtak med hjemmel i matinformasjonsforskriften og antall smilefjestilsyn. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Antall vedtak i henhold til matinformasjonsforskriften	216	131	62
Andel vedtak i henhold til matinformasjonsforskriften	8 %	6 %	6 %
Antall besøkende på smilefjes.no ¹³	-	60 765	68 895

Ivareta miljøvennlig produksjon

Tabell 13: Beregnet risiko ved bruk av plantevernmidler. Tabellen viser risikoutvikling med utgangspunkt i omsetningstall for egne risikoindikatorer for helse og miljø. Gjennomsnittet av 1996 og 1997 er satt som et utgangspunkt med 100 prosent. Kilde: Mattilsynet.

Risiko plantevernmidler	2023	2024	2025
Omsetning (tonn virksomt stoff)	661	704	899,3
Omsetning i % av 1996/1997	91 %	96 %	123 %
Helserisiko i % av 1996/1997	92 %	105 %	141 %
Miljørisiko i % av 1996/1997	83 %	78 %	92 %

Tabell 14: Mengde antibiotika brukt til matproduserende dyr og hest, samt kjæledyr. Kilde: Veterinærinstitutt.

Mengde antibiotika brukt til	2023	2024	2025*
Matproduserende dyr (inkludert hest)	4 107	3 984	
Kjæledyr	372	357	
Oppdrettsfisk	548	709	

Totalt salg per år i Norge, i kg aktiv substans, for matproduserende landdyr (inkludert hest), kjæledyr og oppdrettsfisk av antibakterielle legemidler. Kilde: NORM NORM-VET ([Overvåking av antibiotikaresistens \(NORM-VET\) - Veterinærinstituttet](#))

* Tall fra VI for 2025 på dette området er ikke tilgjengelige før senere i år.

Ivareta hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, herunder markedsadgang i utlandet

Tabell 15: Antall helsesertifikater som Mattilsynet har utstedt. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Antall helsesertifikater for eksport av landbaserte produkter	8 055*	9 346	8 076
Antall helsesertifikater for eksport av fisk og sjømat	87 710	100 637	121 141

*Antallet for 2023 og 2024 er korrigert pga. endret praksis for telling av utstedelsestidspunktet for erstatningssertifikater.

Tverrgående oppgaver

Utvikle og påvirke regelverk

Tabell 16: Utvalgte indikatorer for å utvikle regelverk. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Kommenterte dagsordener skrevet i henhold til mal og levert innen frist	84 %	94 %	92 %
EØS-notatene skrevet og videresendt til departementet innen frist	82 %	84 %	86 %
Form 1 sendt departementene innen 2 uker etter EØS-komite møtene	66 %	65 %	82 %

¹³ Nytt system benyttet fra og med 2024. Tidsbrudd med tidligere statistikk.

Håndheve regelverk (offentlig kontroll)

Tabell 17. Antall tilsynsbesøk tilsynsaktiviteter gjennomført i de ulike virksomhetstypene. Foreløpige tall grunnet uferdig definisjonsarbeid i Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet.

	2023		2024		2025	
	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet	Antall offentlige kontroller	Antall annen offentlig aktivitet
Totalt	27 417	20 259	24 902	21 863	25 307	19 201
Fordelt på fagområder						
Detaljomsättning og servering av mat og drikke, transport og lager	7 777	80	7 234	58	5 814	24
Drikkevann	2 590	11	2 262	15	3 258	58
Sjømat	1 213	660	1 014	549	1 100	741
Animalsk mat	4 369	223	3 848	187	4 127	265
Annet næringsmiddelvirksomhet, inkl. import, GK og samhandel	5 567	83	5 069	36	5 746	49
Planter og innsatsvarer	1 503	544	1 473	463	1 014	675
Primærproduksjon med landdyr - dyrehelse	235	12 383	1 238	14 146	1 285	9 041
Tilsyn etter dyrevelferdsloven	3 663	1 526	2 412	1 597	2 543	1 574
Primærproduksjon med akvatiske dyr	168	3 156	136	2 825	210	3 317
Fôr, biprodukter, dyrehelse-personell og kosmetikk	332	1 593	216	1 987	210	3 457

Tabell 18. Produksjonsindikatorer - tilsynskvalitet. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Brukertilfredshet tilsynsbesøk - svært og ganske fornøyd	91,1 %	92,6 %	93,6%
Bruk av tilsynskvittering (andel tilsynskvitteringer inspeksjoner)	85 %	92 %	83 %

Veilede om regelverk

Tabell 19. Informasjon og veiledning til brukere/næringer og brukerne av internettsidene. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Andel brukere som gir tilbakemelding om de fant det de lette etter, og som svarer ja	58,5 %	58,7 %	51,5 %*
Tidsbruk i «Informasjon og veiledning til næringer/virksomheter» **	-	29,6 ÅV	27,3 ÅV

*Målefeil i analyseverktøyet har gjort at tallene for andre tertial 2025 er ikke korrekte. Derfor er ikke 2025 sammenlignbar med andre år.

**Tidsbrudd pga. endret tiltaksstruktur

En god beredskap for håndtering av hendelser

Tabell 20. ROS-analyser, hendelser og beredskap. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Beredskap - antall /type gjennomførte øvelser*	2	5	6
Antall årsverk brukt til hendeshåndtering i Mattilsynet**	-	39,6	31,9
Antall gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyser	13	23	13

*Tallet viser større øvelser, i tillegg er det gjennomført mindre øvelser av ulike typer og omfang regionalt og lokalt.

**Tidsbrudd pga. endret tiltaksstruktur.

4 Styring og kontroll

Digitalisering for bedre tjenester

Tabell 21. Liste over og volum av digitale tjenester som er rettet mot eksterne brukere. Kilde: Mattilsynet.

Brukergrupper og tjenester	Antall 2023	Antall 2024	Antall 2025
Virksomheter			
Tilsynskvitteringer sendt	7 583	6 473	5 235
Husdyrregister - antall systembrukere som rapporterer på vegne av produsenter. Systemet kan ikke gi oss antall produsenter som rapporterer direkte.	4 systembrukere som rapporterer på vegne av 12 324 produsenter.	4 systembrukere som rapporterer på vegne av 12 165 produsenter.	5 systembrukere som rapporterer på vegne av 12 222 produsenter
Merkeregister - antall systembrukere som bestiller øremerker på vegne av produsenter. Systemet kan ikke gi oss antall produsenter som bestiller direkte.	4 systembrukere som bestiller øremerker på vegne av 25 348 produsenter.	4 systembrukere som bestiller øremerker på vegne av 24 811 produsenter.	4 systembrukere som bestiller øremerker på vegne av 24 790 produsenter
VetReg - antall systembrukere som rapporterer på vegne av veterinære/fiskehelsebiologer om utlevering av legemidler	2 systembrukere som rapporterer på vegne av 1 014 veterinære/fiskehelsebiologer	2 systembrukere som rapporterer på vegne av 1 025 veterinære/fiskehelsebiologer	1 systembruker som rapporterer på vegne av 1 065 veterinære/fiskehelsebiologer
VetReg - antall apoteker som rapporterer direkte om utlevering av legemidler	987	935	186 (stor nedgang fra tidligere år ettersom mange apotek rapporterer via EIK)
VetReg - Antall veterinære/fiskehelsebiologer som rapporterer utlevering av legemidler	66	77	52
Vet-Reg - Antall apotek/førgrossister som rapporterer direkte om blanding av legemidler i forvarer	10	10	9
Antall personer som har bestått digital kurs (e-læring) for autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmidler for næringsutøvere	409	542	1 249

Brukergrupper og tjenester	Antall 2023	Antall 2024	Antall 2025
Virksomheter			
Antall deltakere i nettkurs i riktig antibiotikabruk til dyr for dyrehelsepersonell	157	2	1
Antall helsesertifikater tilrettelagt for elektronisk utveksling for eksport, hvor av	42 503	55 438	86 249
• Har automatisert saksbehandlingen	42 503	55 224	86 023
• elektronisk utveksling av sertifikater (eCert og PDF), hvor av	10 110	24 863	36 188
o elektronisk utveksling av sertifikatdata (eCert)	10 110	16 315	17 071
o Elektronisk utveksling av sertifikater i PDF-format	N/A	8 548	19 117
Antall helsesertifikater for eksport - MATS	54 147	54 545	41 337
Antall elektroniske sunnhets sertifikater for planter mm. - DigiPlant, hvor av		31 092	38 453
• Antall for meldepliktig import av planter og smittebærende emner *	-	N/A	6 821
• Antall for ikke meldepliktige import av planter og smittebærende emner **		N/A	31 632
Matinformasjon - API - Antall slakterier som leverer data	23	25	29
Antall datasett Mattilsynet tilbyr API:			
Husdyrregister	1	1	1
Kjøttkontrollen - rødt kjøtt	2	2	2
Kjøttkontrollen - hvitt kjøtt	-	3	3
Listeførte fiskesykdommer	-	1	1
Maskinell innrapporteringer på lakselus på API - antall rapporter mottatt utenom Altinn	10 834	24 869	28 032
Maskinell innrapporteringer av settefisk-rapporter på API - antall mottatt utenom Altinn (Ny løsning i 2025)	-	-	1 427

*Meldeplikten gjelder varene angitt i § 19 jf. vedlegg 5A nr. 1, 2, 3.1, 3.2, 4.3, 4.4, 7, 8, 9 og 10 i forskrift om plantehelse og i forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum* § 4.

**Sertifikatpliktige varer som ikke er meldepliktige angitt i vedlegg 5A nr. 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 5.3, 6.1 og 6.2 forskrift om plantehelse

Brukergrupper og tjenester	Antall 2023	Antall 2024	Antall 2025
Samarbeidende etater/kunnskapsinstitutter			

API - tjeneste - overføring av datasett til andre	Husdyrregister, lakselus, settefisk og slaktedata	Husdyrregister, lakselus, settefisk og slaktedata	Husdyrregister, lakselus, sykdomstilfeller(fisk), settefisk, slaktedata
Flere brukergrupper			
Antall registrerte datasett i Felles datakatalog:			
Kjøttkontrollen	5	5	5
Drikkevann	13	13	13
Husdyrregister	2	2	1
Smilefjes	2	1	2
VetReg	1	1	1
Lakselus	-	1	1
Fiskesykdommer	-	1	1
Matvaretabellen	-	1	1
Besøk mattilsynet.no	1 827 271	2 393 125	2 808 521
Besøk Smilefjes.mattilsynet.no*	-	60 765	68 895
Besøk Matvaretabellen (ny løsning)*	-	492 812	729 372
Bekyringsmeldinger -landdyr totalt (ny løsning)**	-	-	11 052

* Ny løsning, derfor ikke sammenlignbare tall for 2023

**Ny løsning, derfor ikke sammenlignbare tall for 2023 eller 2024

Forbedring av forvaltningskvaliteten

Tabell 22. Saksbehandlingstid for klagesaker. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Median saksbehandlingstid for klagesaker	258	327	392
Andel klagesaker behandlet innenfor måltid 90 dager	27 %	19 %	28 %

Personalforvaltning

Vedlagte Aktivitets- og redegjørelsesrapporten inneholder flere tabeller som gjelder personalforvaltningsområdet som registrerings skjema for tilstandsrapportering (kjønn/lønn), inkludering, rekruttering og avgang m.m.

Tabell 23. Antall lærlinger i Mattilsynet. Kilde: Mattilsynet.

	2023		2024		2025	
	jan-jun	jul-des	jan-jun	jul-des	jan-jun	jul-des
Kontor- og administrasjonsfag	1	0	0	0	0	0
Service- og administrasjonsfag	1	3	3	2	2	0
IT-utviklerfag	0	1	1	3	2	1
Dataelektronikerfaget					1	1
Sum lærlinger	2	4	4	5	5	2

Tabell 24: Sykefravær. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
HMS - Prosent sykefravær	6,0 %	6,8 %	6,6 %

Effektiv ressursbruk

Tabell 25: Andel årsverk til støtte - og styreaktiviteter. Kilde: Mattilsynet

	2023	2024	2025
Andel årsverk ledelse, virksomhetsstyring og støttetjenester*	23,8 %	17,9 %	16,1%
Andel årsverk organisasjons- og produktutvikling	-	7,2 %	8,5%

* Tidsbrudd pga. ny tiltaksstruktur.

Tabell 26. Sammenheng mellom utgifter og inntekter i mill. kr per gebyrordning i 2025. Kilde: Mattilsynet.

Utgifter/Inntekter	Særskilte ytelser m.v.	Veterinær grensekontroll mv.	Kjøttkontroll	Ytterligere offentlig kontroll	Kontroll akvakultur-anlegg	Kontroll økologisk
Utgifter	110,9	46,5	173,9	1,1	83,3	47,3
Gebyrinntekter	60,5	28,2	95,8	0,5	5,9	16,9
Andel gebyrinntekt av selvkost	54%	61%	55%	52%	7%	36%

Regjeringens fellesføringer

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk omtales i kapittel 4. Det samme gjelder for ansettelser av personer med nedsatt funksjonsevne.

Tabell 27. Inkludering og mangfold. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse, fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring	-	0	3
Totalt antall ansettelser	-	77	114

Tabell 28. Kjøp av konsulenttenester i mill kr. Kilde: Mattilsynet.

	2023	2024	2025
Totalbeløp for kjøp av konsulenttenester	78,5	71,4	73,5

Redegjørelse for Mattilsynet (2025)

1. Mattilsynets likestillingspolicy og plan

Mattilsynet skal jobbe aktivt og planmessig for å fremme likestilling og mangfold. Vi skal hindre diskriminering, stereotypisering og trakassering når vi utfører samfunnsoppdraget vårt og i vår rolle som arbeidsgiver. Dette skal være godt forankret i hele virksomheten.

Mattilsynet har en likestillingspolicy og tiltaksplan som er utarbeidet av en partssammensatt arbeidsgruppe, og drøftet med tillitsvalgte i Etatssamarbeidsgruppen - ESG (medbestemmelsesforumet på etatsnivå). Tiltakene som henholdsvis arbeidsgiver og som offentlig myndighet følger av punktene 2.7 og 3.2 nedenfor. Her har vi identifisert tiltak som vil bidra til det aktive arbeidet med likestilling og forhindring av diskriminering. Tiltaksplanene skal revideres årlig i samarbeid med fagforeningene, og behov for nye eller endrede tiltak skal vurderes. Vi har benyttet metodikken som er anbefalt av Bufdir i dette arbeidet.

2. Mattilsynet som arbeidsgiver

I 2023 gjennomførte Mattilsynet Medarbeiderundersøkelsen i staten (MUST). Undersøkelsen ga oss et bedre situasjonsbilde for arbeidsgivers risikoforbyggende arbeid, og resultatene er fulgt opp med egnede tiltak innen utvalgte områder. MUST skal gjennomføres på nytt i 2026.

Vi har en leder- personal - og HMS-håndbok som ivaretar informasjon om diskriminerings- og likestillingsperspektivet, og som er lett tilgjengelig for ledere og medarbeidere. Statistikken fra håndboken viser at de ble brukt mye av våre medarbeidere.

Samarbeidet med fagforeningene om aktivitets- og redegjørelsesplikten er regulert i tilpasningsavtalen.

2.1 Tilstand for likestilling mellom kjønnene

Under vises oversikt over

- Kjønnsbalansen totalt i virksomheten og innenfor ulike stillingskategorier
- Lønnsforskjeller totalt i virksomheten mellom kvinner og menn
- Lønnsforskjeller og kjønnsfordeling innenfor ulike stillingskategorier
- Ufrivillig deltid blant kvinner og menn

- Midlertidig ansatte (kjønnsforskjeller)
- Ansatte i deltidsstillinger (kjønnsforskjeller)
- Uttak foreldrepermisjon (i prosentandel av totalt uttak)

Tilstandsrapportering kjønn/lønn

		Kjønn				Lønn			
		Antall menn	Andel menn	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall totalt	Menn Ø	Kvinner Ø	K/M %
Totalt i virksomheten (fast, vikar, midlertidig, permisjon med lønn, foreldrepermisjon)	2025	361	28 %	937	72 %	1 298	780 896	767 347	98 %
	2024	344	27 %	921	73 %	1 265	731 948	704 271	96 %
Toppleidelse (direktører Hovedkontoret og tilsynsdivisjonene)	2025	4	44 %	5	56 %	9	1 537 600	1 435 540	93%
	2024	5	50 %	5	50 %	10	1 425 200	1 306 400	92 %
Mellomledelse (avdelingssjef og seksjonssjef)	2025	23	35 %	43	65 %	66	1 119 978	1 071 549	96 %
	2024	26	33 %	52	67 %	78	977 269	949 273	97 %
Kategori 1 (fagdirektør, prosjektleder, senior-/spesialinspektør, og senior-/spesialrådgiver)	2025	234	27 %	645	73 %	879	812 710	785 090	97 %
	2024	202	26 %	577	74 %	779	756 853	726 859	96 %
Kategori 2 (rådgiver, førsteinspektør)	2025	83	31 %	182	69 %	265	648 959	665 302	103 %
	2024	94	31 %	209	69 %	303	613 754	620 656	101 %
Kategori 3 (førstekonsulent, inspektør og seniorkonsulent)	2025	12	18 %	54	82 %	66	564 383	590 518	105 %
	2024	12	15 %	67	85 %	79	544 243	546 300	100 %
Kategori 4 (konsulent, renholder, lærling, fagarbeider m/ fagbrev)	2025	3	43 %	3	43 %	7	447 733	513 367	115 %
	2024	5	50 %	5	50 %	10	424 480	457 700	108 %
Timelønnet (eksklusiv pensjonister)	2025	4	67 %	2	33 %	6	725 000	716 725	99 %
	2024	0	0 %	5	100 %	5		*	

* På grunn av personvern hensyn opplyses ikke lønn

I 2025 var 72 prosent av de ansatte i Mattilsynet kvinner, mens 28 prosent var menn. Kjønnfordelingen er relativt stabil sammenlignet med 2024.

Gjennomsnittlig årslønn i virksomheten var 780 896 kroner for menn og 767 347 kroner for kvinner. Kvinners gjennomsnittlige lønn utgjør dermed 98 prosent av menns lønn. Dette representerer en forbedring sammenlignet med 2024, da tilsvarende andel var 96 prosent.

I toppleidelsen (direktører Hovedkontoret og tilsynsdivisjonene) er kjønnfordelingen relativt jevn, med 56 prosent kvinner i 2025. Kvinners gjennomsnittlige lønn i denne gruppen utgjør 93 prosent av menns lønn, noe som er en svak forbedring sammenlignet med 2024, da andelen var 92 prosent.

I mellomledelsen (avdelingssjef og seksjonssjef) er kvinner i flertall, med 65 prosent i 2025. Kvinners gjennomsnittlige lønn i denne gruppen utgjør 96 prosent av menns lønn, noe som er en mindre reduksjon sammenlignet med 2024, da andelen var 97 prosent.

I stillingskategori 1 (fagdirektør, prosjektleder, senior-/spesialinspektør og senior-/spesialrådgiver) utgjør kvinner 73 prosent av de ansatte. Kvinners gjennomsnittlige lønn i denne kategorien er 97 prosent av menns lønn i 2025, en svak forbedring fra 2024.

I stillingskategori 2 (rådgiver og førsteinspektør) utgjør kvinner 69 prosent av de ansatte. Kvinners gjennomsnittlige lønn utgjør 103 prosent av menns i 2025, mens den i 2024 var 101 prosent av menns lønn. Dette viser at kvinner i denne kategorien har hatt en lønnsutvikling som har vært noe høyere enn menns fra 2024 til 2025.

I stillingskategori 3 (førstekonsulent, inspektør og seniorkonsulent) og kategori 4 (konsulent, renholder, lærling og fagarbeider med fagbrev) tjener kvinner i gjennomsnitt mer enn menn. Forskjellene i disse kategoriene må ses i sammenheng med lave antall ansatte, noe som gir større prosentvise utslag.

Samlet sett viser lønnskartleggingen at Mattilsynet i hovedsak har små lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innen sammenlignbare stillingsgrupper. Likelønns situasjonen er forbedret fra 2024 til 2025, og vi vil fortsette arbeidet med å overvåke og analysere lønnsforskjeller for å sikre etterlevelse av likestillings- og diskrimineringsloven.

		M %	K %
Deltid	2025	1,8	10,9
	2024	4,7	14,4
Midlertidig ansettelse	2025	0,8	2,2
	2024	3,6	1,9
Foreldrepermisjon	2025	11,0	89,0
	2024	11,0	89,0
Sykefravær	2025	4,8	7,2
	2024	4,2	7,8

Tallene inkluderer ansatte som har gått av med delvis AFP, delvis alderspensjon eller jobber redusert grunnet delvis uførepensjon/AAP.

Andelen deltidsansatte er lav i Mattilsynet og har gått ned fra 2024 til 2025. I 2025 arbeidet 1,8 prosent av menn og 10,9 prosent av kvinner deltid, mot henholdsvis 4,7 prosent og 14,4 prosent i 2024. I 2023 kartla vi ufrivillig deltid. Det var seks personer som bekreftet at de hadde helse og ønske om å jobbe mer. Lederne er kjent med forholdene og har dialog med medarbeidere om slike ønsker. Vi utlyser i stor grad heltidsstillinger og med det reduseres risikoen for at noen jobber ufrivillig deltid. Vi skal gjennomføre en ny kartlegging i løpet av året.

Midlertidige ansettelser forekommer i begrenset omfang. I 2025 var andelen midlertidig ansatte 0,8 prosent blant menn og 2,2 prosent blant kvinner. Dette innebærer en reduksjon for menn sammenlignet med 2024, mens andelen for kvinner er relativt stabil.

Uttak av foreldrepermisjon er uendret fra 2024 til 2025. I begge år stod menn for 11 prosent og kvinner for 89 prosent av foreldrepermisjonen.

Sykefraværet er høyere blant kvinner enn menn. I 2025 var sykefraværet 4,8 prosent for menn og 7,2 prosent for kvinner. Sammenlignet med 2024 har sykefraværet økt noe blant menn og gått noe ned blant kvinner.

2.2 Avgang, rekruttering og inkludering

Gjennomsnittlig pensjonsalder var 65,9 år. Vi hadde lav turnover (4,35 %).

Vi har nedfelt rutiner og arbeidsprosesser for rekrutteringsprosessen hos oss som er i tråd med det statlige regelverket, og som ivaretar mangfoldsperspektivet. Vi har en mangfoldserklæring i alle utlysningstekstene med tekst om krav for å oppfylle positiv særbehandling. De fleste som ansettes har arbeidserfaring fra tidligere. 413 søkere oppga i 2025 å ha innvandrerbakgrunn, og økte fra 2024 (290). 53 søkere oppga i 2025 å ha nedsatt funksjonsevne, noe flere enn i 2024 (41). 65 søkere oppga i 2025 å ha hull i CV-en, som også er en økning fra 2024 (32).

Mattilsynet ansatte tre søkere med nedsatt funksjonsevne/fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring i 2025. Totalt antall ansettelse i 2025 var 114. Vi har derfor hatt en økning sammenlignet med 2024, 0 ansettelse i tilsvarende kategori. Ambisjonsnivå for inkludering ved ansettelse har blitt drøftet med tillitsvalgte. Vi har bevissthet rundt tema, og kontakter NAV ved behov. Vi er i ferd med å få til et fastere samarbeid med NAV og formidling av arbeidskraft, med særlig fokus om økt inkludering av innbyggere som står utenfor arbeidslivet.

2.3 Tilrettelegging

Dersom en medarbeider har behov for redusert arbeidstid over kortere eller lengre tid, strekker vi oss langt for å få til dette. Det følger av tilpasningsavtalen vår at redusert arbeidstid ikke skal få negativ innvirkning ved søknad om avansement eller muligheten til å fungere i høyere stilling, dersom stillingens krav kan oppfylles innenfor vedkommendes arbeidstid. Avtalen sier også at det skal tas rimelige hensyn til personer med omsorgsforpliktelser, eller som av helsemessige årsaker ikke kan følge ordinære arbeidstidsordninger. Dersom en medarbeider ønsker å øke stillingsprosenten sin, er vi åpne for å finne løsninger på det.

Vi praktiserer en inkluderende linje med hensyn til å innvilge ulønnet permisjon ved uførepensjon. Normalt får ansatte innvilget hel eller delvis permisjon fra sin stilling så lenge det fortsatt er en mulighet for at de kan komme tilbake eller de er i en fase hvor de fortsatt prøver ut sin arbeidsevne. Det gjelder i stor grad selv om perioden varer lengre enn ett år etter maksdato.

For å ivareta gravide på best mulig måte har vi utarbeidet en egen retningslinje for å legge til rette for at de kan stå lenger i arbeid uten å bli sykemeldt. Det er også utarbeidet en risikovurderingsmal som er til hjelp for å finne hensiktsmessige tilretteleggingstiltak for gravide.

Vi er opptatt av å tilrettelegge for medarbeidere med funksjonsnedsettelse. Vi har imidlertid oppgaver som utøvende tilsynsmyndighet hvor det kan være krevende å skulle tilrettelegge for alle former for funksjonsnedsettelse, da medarbeidere må kunne møte tilsynsobjektene der de er lokalisert. Vi står imidlertid overfor en digital transformasjon hvor analyse av data blir en viktigere arbeidsoppgave fremover, og offentlig kontroll antakelig i økende grad vil kunne utføres uten fysisk oppmøte. Vi tror at fremtidens måter å jobbe på åpner opp for større rekruttering av medarbeidere med funksjonsnedsettelse på sikt.

Vi gjennomførte anbudsprosess for rammeavtale arbeidsklær i 2024. I kravspesifikasjonen ba vi om at alle arbeidsklær skal leveres i dame - og herremodeller, og valgte leverandør tilbyr dette.

2.4 Forfremmelse og utviklingsmuligheter/lønns - og arbeidsvilkår

Mattilsynet har en lønnspolitikk som viser hvordan lønn fastsettes, slik at medarbeidere vet hva som skal til for å oppnå lønnsøkning. Lønnspolitikken har også betydning ved utlysning av stilling, ansettelse og ved opprykk i stilling. Lønnspolitikken må ses i sammenheng med kompetanse- og karriereplaner, lønnsamtale og livsfasepolitikk.

Arbeidsgiver og tillitsvalgte har jevnlig dialog om forskjellene i menns og kvinners lønn, blant annet i forbindelse med årlige lønnsforhandlinger. Vi har tidligere år konkludert med at Mattilsynet ikke har særskilte utfordringer knyttet til likestilling/likelønn.

2.5 Mulighet for å kombinere arbeid og familieliv

Vi har en livsfasepolitikk med konkrete virkemidler, og vi følger ellers gjeldende regelverk i staten for arbeidstid ol.

Vi har også dette som et spørsmål i skjema for medarbeidersamtale, og gir muligheten for fleksible bruk av hjemmekontor ut ifra livsfasen. I henhold til resultatene fra Medarbeiderundersøkelsen i staten (MUST) i 2023 på dette området er vi på snitt med andre statlige virksomheter som har gjennomført MUST.

2.6 Trakassering og seksuell trakassering

Mattilsynet har nulltoleranse for trakassering og seksuell trakassering. Vi har rutiner for varsling. Vi har retningslinjer for både trakasseringstilfeller internt mellom ansatte og når det gjelder tredjepart. Vi har utførlige rutinebeskrivelser av sistnevnte da vi er en tilsynsetat.

2.7. Tiltaksplan

Tiltaksplanene skal revideres årlig, og behov for nye eller endrede tiltak skal vurderes. Tiltaksplanen er drøftet med hovedtillitsvalgte.

Tiltak	Mål for tiltakene
Gjøre nødvendige tilpasninger både i leder- og personalhåndboka og HMS-håndboka.	Rutiner og retningslinjer på personalområdet ivaretar diskriminerings - og likestillingsperspektivet og er lett tilgjengelig for ledere og medarbeidere.
Likestillings- og diskrimineringsperspektivet ivaretas i arbeidet med lønnspolitikk.	Lønnspolitikken til Mattilsynet ivaretar likestillings - og diskrimineringsperspektivet.
Gjennomgå livsfasepolitikken	Sikre ivaretagelse av ansatte gjennom ulike livsfaser ved at alle betraktes og behandles som like verdifulle gjennom hele yrkeskarrieren.
Gjennomgang av rekrutteringsprosessen, spesielt med hensyn til mangfold. Vi skal også se på muligheten for felles kriterier for vurdering av norskunnskaper og eventuelt krav om opplæring.	Rekrutteringsprosesser med god kvalitet, som sikrer objektiv vurdering av kandidater med hensyn til mangfold.
Vi har en samarbeidsavtale med NAV arbeidslivssenter som	Bidra til økt inkludering i arbeidslivet.

gjør at vi ved behov kan fylle ledige stillinger med en kandidat fra målgruppen.	
--	--

3. Mattilsynet som offentlig myndighet

3.1 Oversikt

Mattilsynet jobber med å fremme likestilling og hindre diskriminering som utøver av offentlig myndighet i vårt forvaltningsområde. Dette er omtalt i våre etiske retningslinjer, og det er tema i våre interne opplæringsprogram. Dette understøttes også av vårt strategiske kompass, som klargjør roller og mål, og viser utviklingsretning.

Vi har en varslingskanal der det kan varsles om følgende:

- kritikkverdige forhold på egen arbeidsplass, i henhold til arbeidsmiljøloven § 2 A
- kritikkverdig oppførsel fra medarbeider i Mattilsynet eller Dyrevernemndene
- myndighetsmisbruk
- systemfeil ved tilsynsrutiner og oppfølging

Kanalen er godt synlig på våre nettsider.

Vi har ikke store data eller gode indikatorer på likestillings- og diskrimineringsområdet fra forvaltningsområdet vårt. Arbeidet med å identifisere mulige indikatorer for å få et bedre situasjonsbilde er et av tiltakene omtalt nedenfor i tiltaksplanen.

I vår opplæring i kommunikasjon på tilsyn har vi fokus på å utvise respekt overfor tilsynsobjekter. Forvaltningsloven setter dynamiske grenser for saksbehandling og hva det er saklig å legge vekt på i forvaltningssaker. Vi har gjennomgått opplegget for kommunikasjon på tilsyn for å sikre at diskrimineringsperspektivet er ivaretatt. Vi jobber også med å øke bevisstheten i virksomheten rundt diskrimineringsproblemstillinger fra arbeidshverdagen vår.

I forbindelse med det pågående arbeidet med å gjennomgå alle styrende dokumenter i Mattilsynet vil likestilling- og diskriminering være et av prinsippene som skal hensyntas i eventuelle oppdateringer. Dette er et av tiltakene som er omtalt nedenfor i tiltaksplanen.

Mattilsynet har en kontrollveileder som er publisert på mattilsynet.no. Kontrollveilederen gir en generell beskrivelse av hvordan vi går fram på offentlig kontroll (inspeksjon, revisjon, dokumentkontroll, prøvetaking mv.). Veilederen forklarer hvordan kontrollene våre planlegges og gjennomføres, og hvilke plikter og rettigheter den som blir kontrollert har. Kontrollveilederen er et eksempel på at Mattilsynet er åpne om hvordan vi jobber og gjør det enklere å følge regelverket. Den bidrar til en enhetlig og objektiv forvaltning av vårt myndighetsområde. Da blir risikoen for diskriminering tilsvarende redusert.

Mattilsynet fikk i 2023 ny visuell identitet, inkludert ny logo, som møter alle krav til universell utforming. Det nye uttrykket sikrer at alle kan bruke de digitale flatene våre. Viktige grep her er ny logo, nye farger og en godt lesbar og tilgjengelig skrifttype.

Tilgjengelighetserklæring for mattilsynet.no oppdateres årlig.

Vi er opptatt av å lage tilgjengelige løsninger som oppfyller kravene til universell utforming. Gjennom vårt samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet, bidrar Mattilsynet til å bygge et solid fundament som gjør både våre egne og andre offentlige digitale tjenester

tilgjengelige for alle - uavhengig av varige eller midlertidige nedsatte funksjonsevner.

Siden Mattilsynet har sentralisert og prioritert universell utforming i et felles designsystemteam, kan vi kontinuerlig lansere forbedringer på tvers av alle Mattilsynets produkter. På denne måten legger vi til rette for at våre verktøy ikke hindrer deltakelse, men heller skaper en inkluderende arbeidsplass – både for våre ansatte og for eksterne brukere av våre tjenester.

3.2 Tiltaksplan

Tiltaksplanene skal revideres årlig, og behov for nye eller endrede tiltak skal vurderes. Tiltaksplanen er drøftet med hovedtillitsvalgte.

Tiltak	Mål for tiltakene
Likestilling og diskriminering skal være tema i intern kommunikasjon, og i et opplegg med dilemmaoppgaver som kan diskuteres avdelingsvis.	Økt bevissthet rundt diskrimineringsproblemstillinger fra arbeidshverdagen vår.
Identifisere mulige indikatorer.	Et bedre situasjonsbilde slik at vi kan identifisere risiko og passende tiltak med økt presisjon.
Diskriminerings- og likestillingsperspektivet skal hensyntas i videre arbeid med styringssystem.	Styrende dokumenter ivaretar diskriminerings- og likestillingsperspektivet.
Øke forståelsen for at vi må melde avvik og derved sikre et velfungerende avvikssystem. HMS handlingsplan 2026 har et tiltak å gjennomføre opplæring i bruken av avvikssystemet på en lettfattelig måte, og øke forståelsen for hvorfor det er viktig.	Bruken av avvikssystemet er kjent blant medarbeidere, slik at vi fanger opp avvik, kan håndtere dem på en god måte og sikre systemlæring slik at ikke feil blir gjentakende.